

**Відділ освіти, молоді та спорту Сокальської міської ради
Львівської області**

**Княжівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Сокальської
міської ради Львівської області**

З В І Т

**про результати моніторингового дослідження
якості освітнього простору**

**Укладачі:
заступниця директорки школи
з навчально-виховної роботи
Оксана Станько,**

**педагогиня-організаторка
Марія Федчун,**

**вчителька інформатики
Ольга Полянчук**

Княже 202

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ І. Стислий опис методики дослідження	6
Розділ ІІ. Аналіз результатів дослідження	11
ВИСНОВКИ.....	103
РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	108
ДОДАТКИ.....	113
Додаток 1. Графік проведення анкетування.....	113
Додаток 2. Наказ про проведення анкетування.....	114
Додаток 3. Листок спостереження за станом шкільного середовища.....	116
Додаток 4. Оцінка якості шкільної програми виховання.....	128
Додаток 5. Інтерв'ю з директором школи	131
Додаток 6. Інтерв'ю з педагогом-організатором.....	146
Додаток 7. Фокус-інтерв'ю з президентом школи.....	158
Додаток 8. Фокус-інтерв'ю з головою батьківського комітету	167

ВСТУП

Дослідження якості освітнього середовища у 2025 році проводиться в закладах загальної середньої освіти, які мають статус ліцей або претендують на такий. Проведення цього дослідження передбачене наказом Департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації №02-01/01/42 від 07 лютого 2025 року «Про оцінювання якості освітнього середовища закладів загальної середньої освіти Львівської області».

У сучасній освітній практиці важливе значення має вивчення думки учнів щодо різноманітних аспектів шкільного життя. Одним із найефективніших методів збору такої інформації є анкетування. Це дозволяє не лише виявити рівень задоволеності учнів навчальним процесом, але й зрозуміти їх потреби, інтереси, а також проблеми, з якими вони стикаються в школі.

Актуальність дослідження освітнього середовища закладів загальної середньої освіти полягає в необхідності адаптації до сучасних умов навчання, а також дозволяє виявити можливі причини виникнення проблемних ситуацій, проаналізувати можливі шляхи вирішення нових викликів і врешті знайти вихід із проблеми. Моніторинг дозволяє оцінити, наскільки заклади створюють комфортні умови для навчання, підтримують психологічне здоров'я учнів, інтегрують нові технології та готують учнів до майбутніх викликів. Дослідження є ключовим для покращення якості освіти та забезпечення рівних можливостей для всіх учнів.

Освітній простір має бути не лише місцем для навчання, а й середовищем, яке сприяє розвитку творчості, критичного мислення, соціально - культурних навичок та правил поведінки, від яких значною мірою буде залежати розвиток дитини як особистості. Саме від правил, за якими

живе школа, від взаємовідносин, що складаються між учасниками навчально-виховного процесу, залежить якість виховного простору школи. Щоб забезпечити якісне виховання учнів відповідно до регіонального стандарту («Стратегія розвитку освіти Львівщини в 2021 – 2027 роках»), виховний простір школи має бути безпечним, сповненим довіри, демократичним, патріотичним, культуротворчим, відкритим (інклюзивним).

Об’єкт дослідження - якість освітнього середовища Княжівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Сокальської міської ради Львівської області як виховного простору.

Предмет дослідження – освітнє середовище як виховний простір закладу освіти.

Мета дослідження - дослідження якості освітнього середовища як виховного простору ЗЗСО.

Завдання дослідження якості освітнього середовища як виховного простору у Княжівській ЗШ I-III ступенів:

- оцінка відповідності освітнього середовища закладу характеристикам виховного простору, визначеним Стратегією розвитку освіти Львівщини у 2021 - 2027 роках, а саме: безпечний, сповнений довіри, демократичний, патріотичний, культуротворчий (розвивальний, такий, що мотивує пізнавальну діяльність), відкритий (інклюзивний);
- окреслення кола потреб закладу та визначення напрямів співпраці з іншими соціальними інститутами у справі виховання;
- стимулювання росту професійної компетентності педагогічних працівників як вихованців;

- отримання об'єктивної інформації про адекватність результатів виховання ресурсам, що вкладаються в організацію виховної роботи;
- визначення перспективних й актуальних напрямів регіональної освітньої політики у сфері виховання.

Звіт про результати дослідження освітнього середовища ЗЗСО буде публічно представлено усім категоріям учасників освітнього процесу та зацікавленим групам належних чи дотичних до системи освіти осіб, а саме:

- педколективу - на педраді;
- батьківській громаді - на загальношкільних зборах;
- учнівському самоврядуванню - на учнівських зборах;
- органу управління освітою територіальної громади (за участі зацікавлених депутатів та громадських активістів).
- департаменту освіти і науки обласної держадміністрації - про результати оцінювання якості освітнього середовища ЗЗСО районів та області загалом (за участі зацікавлених депутатів та громадських активістів).

Моніторинг освітнього простору дозволить визначити якість та ефективність організації виховання в навчальному закладі. За результатами цього і наступних досліджень можна буде зробити висновки щодо сформованості освітнього простору навчального закладу та ухвалювати відповідні організаційні й кадрові рішення.

Дослідження проводилося на базі Княжівської ЗШ I-III ступенів.

Структура звіту: звіт складається із змісту, вступу, двох розділів, висновків, рекомендацій та додатків.

Розділ І. Стислий опис методики дослідження

Дослідження якості освітнього середовища, як виховного простору проводилося в Княжівській ЗШ І-ІІІ ступенів 3 квітня 2025 року на виконання наказу Департаменту освіти і науки Львівської обласної держадміністрації від 07 лютого 2025 року №02-01/01/42 «Про оцінювання якості освітнього середовища закладів загальної середньої освіти Львівської області».

Дослідженням було охоплено 20 учителів (2 анкети некоректно заповнені та вилучені зі статистики), 9 учнів 4-го класу (1 некоректно заповнена), 12 учнів 8-го (1 анкета некоректно заповнена) та 12 учнів 10-го класу (1 анкета некоректно заповнена), 35 батьків учнів, виключених із статистики 8 (некоректно заповнені).

Дане дослідження дозволяє дати відповіді на такі ключові запитання:

- 1.** У якій мірі освітнє середовище ЗЗСО забезпечує учасників освітнього процесу від заподіяння фізичної, майнової та/або моральної шкоди (*безпечний виховний простір*)?
- 2.** Наскільки педагоги, батьки та учні співпрацюють і довіряють одне одному (*виховний простір, сповнений довіри*)?
- 3.** Чи відповідають взаємовідносини між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО (*демократичний виховний простір*)?
- 4.** У якій мірі учні ЗНЗ залучені до виховних справ (позакласної роботи) та громадської діяльності: волонтерства, членства у формальних і неформальних

дитячих об'єднаннях тощо (*виховний простір патріотичний та культуротворчий*)?

5. Наскільки спільноти ЗЗСО відкриті для партнерства (*відкритий виховний простір*)?

Для конкретизації ключових запитань використовувались такі **критерії оцінювання освітнього середовища як виховного простору:**

- 1.** Відповідність організації освітнього середовища ЗЗСО вимогам безпеки (*безпечний*).
- 2.** Актуальність визначених педагогами завдань освітньої програми та ефективність реалізації цих завдань (*патріотичний, культуротворчий*).
- 3.** Корисність (потрібність) запланованих і проведених шкільних виховних справ (проектів) для учнів (*патріотичний, культуротворчий*).
- 4.** Відповідність управління ЗЗСО та стилю спілкування працівників школи з учнями і батьками демократичним принципам (*сповнений довіри, демократичний*).
- 5.** Можливості участі учнів, батьків та громадськості, місцевих громадських об'єднань у плануванні й проведенні виховних справ (проектів) (*сповнений довіри, відкритий*).

Для його проведення застосовувались такі методи:

1.Теоретичні:

- Аналіз;
- Синтез;
- Узагальнення;

2. Емпіричні:

- Спостереження;
- Опитування (анкетування, інтерв'ю);
- Аналіз документів.

У процесі дослідження було використано такий інструментарій:

- Анкети для учнів 4-го, 8-го, 10-го класів, батьків, педагогічних працівників.

Дослідження проводилося за такою процедурою:

Для проведення дослідження у школі був розроблений графік його проведення (Додаток 1). Виконавцями дослідження були:

1. **Оксана Станько** - заступниця директорки з навчально - виховної роботи;
2. **Марія Федчун** - педагогиня-організаторка;
3. **Ольга Полянчук** - вчителька інформатики.

Анкетування учнів 4-го, 8-го та 10-го класів відбувалося за графіком під керівництвом інструктора **Тетяни Слободян**, головного спеціаліста відділу освіти, молоді та спорту Сокальської міської ради Львівської області.

Педагогиня-організаторка попередньо продемонструвала дітям відео та провела з ними бесіду про призначення та специфіку анкетування, щоб унеможливити та мінімізувати стрес учнів – учасників опитування.

Інструкторка роз'яснила учням, для чого проводиться дослідження та як слід виконувати анкету. Вона наголосила, що анкетування анонімне й обрані учнями відповіді не будуть доведені до відома учителів та батьків.

Після вступного роз'яснення інструкторка повідомила учительці інформатики і всім присутнім логін та пароль, що дозволяє учням увійти в програму й розпочати анкетування, записав їх на дошці (покликання, логін і

пароль школа отримала о 7.00 в день початку анкетування, щоб розіслати батькам). Учні 4-го класу виконували анкету впродовж 45 хв. Завершивши анкетування, чекали на решту своїх однокласників у тому самому приміщенні.

Учні 8 та 10-го класу виконали анкету протягом 40 хвилин.

Анкетування педагогічних працівників відбулося на призначеній нараді (після уроків) під керівництвом інструкторки та за участі директорки школи. Учасниками опитування були учителі-предметники, що навчають у 4, 8, та 10 класах, а також інші педагогічні працівники школи: адміністрація та шкільна бібліотекарка.

Перед початком анкетування було роз'яснено учителям призначення та процедуру дослідження. Інструкторка наголосила, що анкетування анонімне й обрані педагогами відповіді не будуть доведені до відома дирекції. Також вона звернув увагу педагогів на те, що доступ до результатів дослідження є у директора школи та керівників органів управління освітою територіальної громади й району, а результати дослідження мають бути оприлюднені у формі звіту про самооцінювання якості освітнього середовища як виховного простору. Інструкторка роз'яснила педагогам, як слід виконувати анкету. Після вступного роз'яснення інструкторка повідомила респондентам і написала на дошці логін та пароль навчального закладу. Вчителі виконували анкету 30-45 хв.

Анкетування батьків (опікунів) учнів 4-го, 8-го та 10-го класів відбулося у той самий день, що й анкетування учнів та педагогів. Батьки самі обирали час для виконання анкети. Про проведення анкетування та його організацію адміністрація школи та класні керівники учнів 4-го, 8-го та 10-го класів повідомили батьків напередодні, поінформували, що анкетування анонімне й обрані респондентами відповіді не будуть доведені до відома вчителів і дирекції. Також було роз'яснено респондентам, як слід виконувати

анкету, надіславши батькам відповідну інструкцію. Покликання, логін і пароль для входу в програму батьки (опікуни) учнів отримали зранку в день проведення анкетування у ЗЗСО. Доступ до анкет був для них відкритий до 24 год.

Інструкторка залишила ЗЗСО після того, як завершилося анкетування для учнів та педагогів.

Подані у цьому звіті результати дослідження призначені для:

- керівництва школи, щоб оцінити якість виховної програми закладу, надати педагогічному колективу необхідну допомогу для удосконалення виховного процесу;
- педагогічним працівникам, для налагодження партнерських, демократичних, сповнених довіри взаємовідносин з учнями, їх батьками, колегами;
- батькам, для внесення коректив у виховну програму для планування заходів щодо подолання існуючих проблем.
- начальнику відділу освіти, молоді та спорту Сокальської міської ради, щоб розуміти потенційні можливості школи та забезпечувати стандарти освіти.

Моніторинг освітнього простору дозволить визначити якість та ефективність організації виховання в навчальному закладі. За результатами цього і наступних досліджень можна буде судити про освітній простір навчального закладу та ухвалювати відповідні організаційні й кадрові рішення.

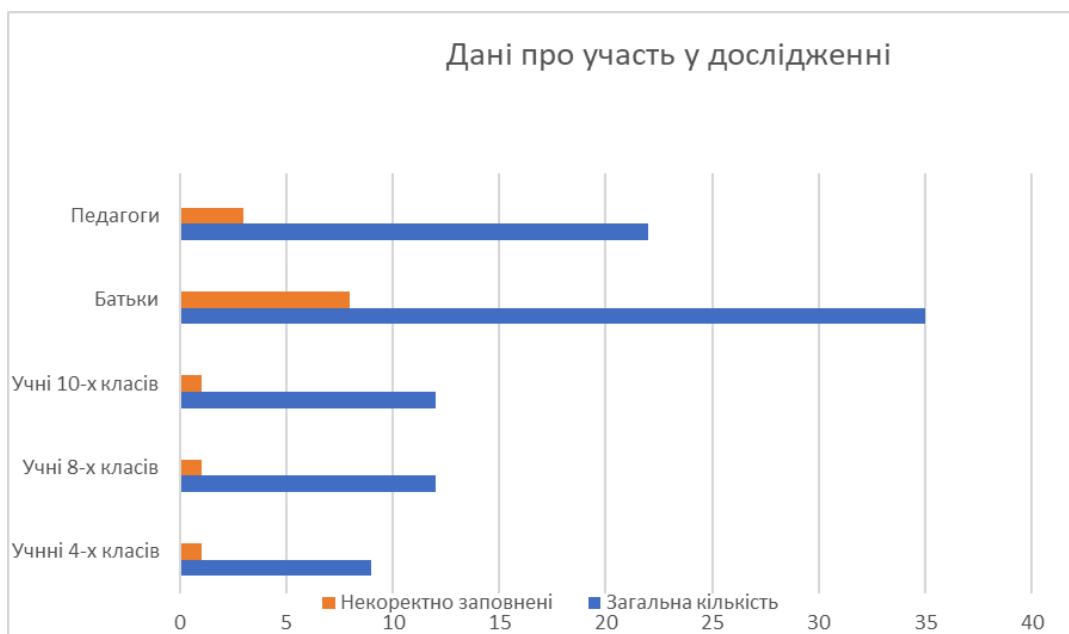
Розділ II. Аналіз результатів дослідження

З метою отримання об'єктивної інформації щодо дослідження якості освітнього середовища як виховного простору у Княжівській ЗШ І-ІІІ

ступенів було проведено е-анкетування серед різних груп учасників освітнього процесу. У дослідженні взяли участь учителі, учні різних вікових категорій та батьки (опікуни) учнів.

Загалом було охоплено 90 респондентів, зокрема:

- **20 учителів**, з яких 3 некоректно заповнені ;
- **9 учнів 4-го класів**, з яких 1 анкета виявилася некоректно заповненою;
- **12 учнів 8-го класів**, з яких 1 анкета була заповнена некоректно;
- **12 учнів 10-го класів**, з яких 1 анкета також визнана некоректною;
- **35 батьків учнів**, серед яких 8 анкет були некоректно заповнені, тому виключені зі статистичного аналізу.

Діаграма 1. Загальні дані про участь у дослідженні.

Серед респондентів, які взяли участь в опитуванні, значна перевага жіноцтва, оскільки педагогічний колектив складається з жіночої статі, а з боку батьків жінки проявляють більшу ініціативу.

Отримані результати дають змогу зробити висновки щодо загального настрою, проблемних моментів та потенційних напрямів удосконалення освітнього процесу у ЗЗСО.

Ретельно проаналізувавши результати респондентів, щодо дослідження сформованості освітнього простору в Княжівській ЗШ I-III ступенів, можна зробити наступні висновки. Загалом батьки досить позитивно та схвально відповіли про те, чи комфортно їхнім дітям перебувати та навчатися у закладі освіти.

Щодо якості освітнього середовища ЗЗСО за результатами анкетування батьків(опікунів) маємо наступні результати.

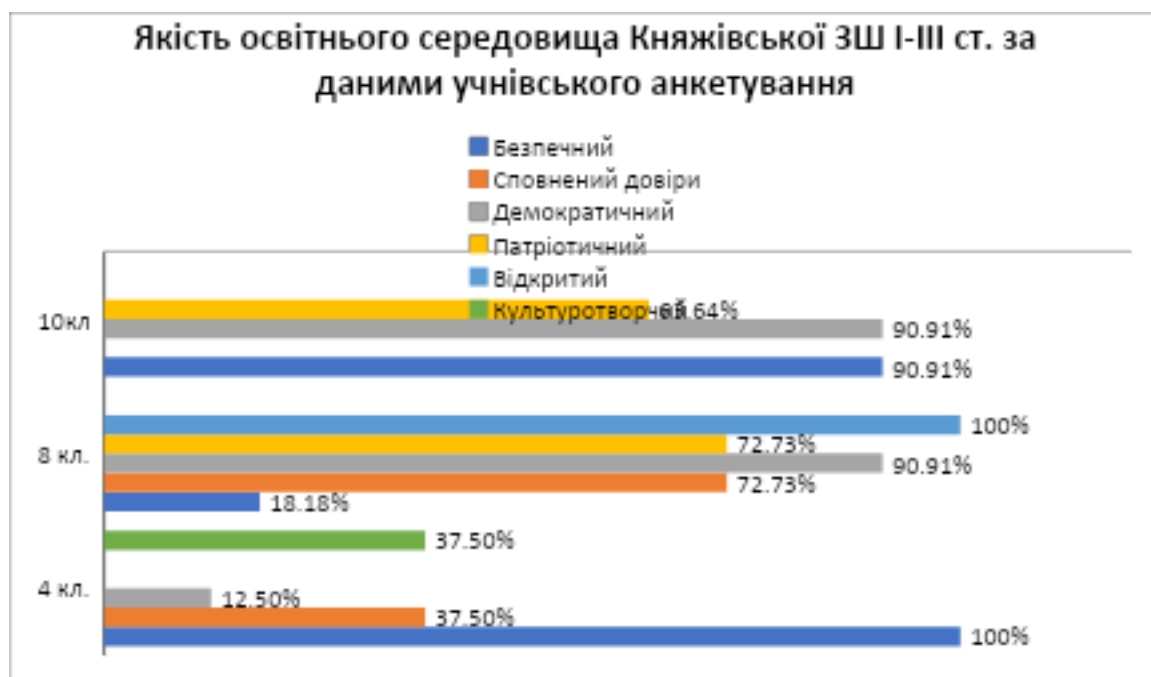

Діаграма 2. Якість освітнього середовища ЗЗСО за даними батьківського опитування.

За результатами анкетування можна зробити висновок, що переважна більшість батьків вважають, що їхнім дітям комфортно перебувати в шкільному середовищі. Це свідчить про позитивне ставлення батьків до умов,

створених у закладі освіти, а також про те, що школа загалом забезпечує сприятливу атмосферу для навчання та розвитку учнів. Комфортність перебування дитини в школі, як правило, є індикатором не лише фізичних умов, а й емоційного клімату, взаємин з учителями та однокласниками. Отже, результати дослідження підтверджують ефективність зусиль школи у формуванні сприятливого освітнього простору.

На діаграмі представлено загальні дані щодо якості освітнього середовища у Княжівській ЗШ I-III ступенів за результатами учнівського анкетування.

Діаграма 3. Якість освітнього середовища ЗЗСО за даними учнівського анкетування

За результатами анкетування, учні 4 класу оцінили освітнє середовище школи, відзначивши його як безпечне (100%), сповнене довірою (37,5%) та демократичне (12,5%). Така позитивна оцінка, ймовірно, пов'язана з

особливостями організації навчання у початковій школі, де створенню комфортної психологічної атмосфери приділяється значна увага. Важливу роль відіграє також педагогічний стиль учителів, що ґрунтується на підтримці, повазі до дитини та індивідуальному підході.

Хоча окремі респонденти (зокрема, учні молодших класів) позитивно оцінили демократичність освітнього середовища, отримані результати вказують на те, що формування справді демократичного освітнього простору потребує подальшого удосконалення. Це стосується передусім розширення участі учнів у прийнятті рішень, розвитку навичок діалогу, поваги до думки кожного учасника освітнього процесу та забезпечення відкритого обговорення важливих питань шкільного життя. Посилення принципів демократичності є важливим кроком до формування відповідального, ініціативного та свідомого учнівського колективу.

Згідно з результатами анкетування, учні 4 класу не відзначили сформованості культуротворчого, патріотичного та відкритого освітнього простору. Водночас наші четвертокласники є досить активними, завжди з ініціативою долучаються до шкільних виступів, позакласних заходів та беруть активну участь у конкурсах (зокрема регіональних), що свідчить про їхню зацікавленість та залучення до шкільного життя. Отже, такі результати анкетування можуть бути пов'язані не стільки з реальною відсутністю цих напрямів, скільки з віковими особливостями, нерозумінням формулювань запитань або надмірним хвилюванням під час їх заповнення.

Учні 8 класу загалом позитивно оцінили сформованість усіх освітніх просторів, проте лише 18,18% відзначили безпечне середовище. Це може бути пов'язано з підлітковим віком, зростанням емоційної чутливості, конфліктами чи стресом, а також з меншою довірою до дорослих у складних

ситуаціях. Даний показник буде враховано під час формування рекомендацій щодо покращення якості освітнього середовища.

Згідно даних опитування серед педагогів школи щодо якості освітнього середовища маємо наступні дані.

Діаграма 4. Якість освітнього середовища ЗЗСО за даними педагогічних працівників

Невідповідність сформованості культуротворчого та безпечного освітнього простору в школі обумовлена кількома факторами. По-перше, створення безпечного середовища потребує не тільки фізичної інфраструктури, але й підтримки емоційного клімату, що часто ускладнюється наявністю конфліктів між учнями та недостатньою увагою до учнів з особливими освітніми потребами. По-друге, обмеження матеріально-технічної бази, зокрема відсутність спеціалізованих приміщень

(актового залу) створює труднощі для організації культурних заходів. Недостатнє залучення учнів і батьків до культурних та соціальних ініціатив також позначається на формуванні такого простору.

Крім того, відсутність належної організаційної підтримки, зокрема з боку адміністрації школи, а також браку часу у педагогів на проведення позаурочних заходів знижує ефективність розвитку культуротворчого середовища. Всі ці фактори вимагають комплексного підходу для їх вирішення, включаючи вдосконалення матеріально-технічної бази, організаційної підтримки та активної участі учнів і батьків у культурному житті школи.

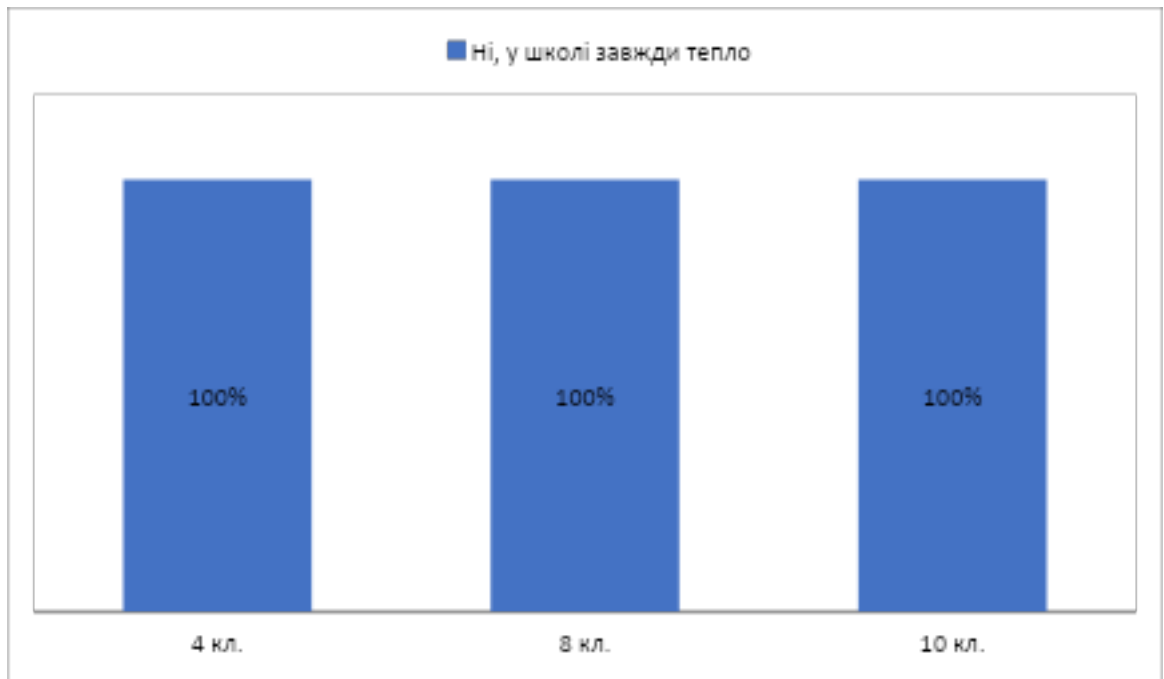
Всі отримані дані будуть враховані при розробці рекомендацій та подальшій діяльності Княжівської ЗШ I-III ступенів. Враховуючи ці аспекти, школа зможе створити більш ефективне середовище для розвитку учнів, яке буде підтримувати їх культурний, емоційний та соціальний розвиток.

Ключові питання, на які відповідає звіт про виконане дослідження

У якій мірі освітнє середовище ЗЗСО забезпечує учасників освітнього процесу від заподіяння фізичної, майнової та/або моральної шкоди (*безпечний виховний простір*)?

Ми ретельно вивчили результати респондентів, щодо безпечного виховного простору в Княжівській ЗШ I-III ступенів. Загалом батьки досить позитивно та схвально відповіли про те, чи комфортно їхнім дітям перебувати та навчатися у закладі освіти. Для них і надалі залишається найактуальнішим питання про тепло у приміщенні в осінньо-зимовий період, 100 % опитаних

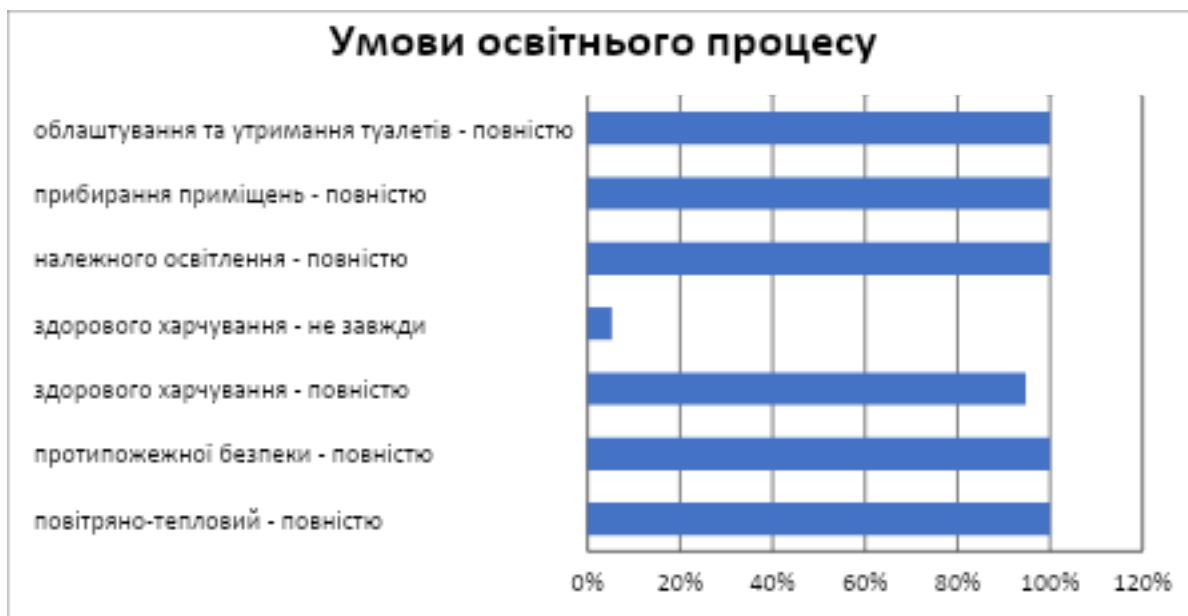
задоволенні подачею тепла у приміщенні школи, також всі опитані учні вважають, що у приміщенні школи завжди тепло.

Діаграма 5. Задоволеність подачею тепла у школі.

Запитання про повітряно-тепловий режим було і в опитувальнику педагогів. 100% респондентів підтвердили, що повітряно-тепловий режим дотриманий повністю.

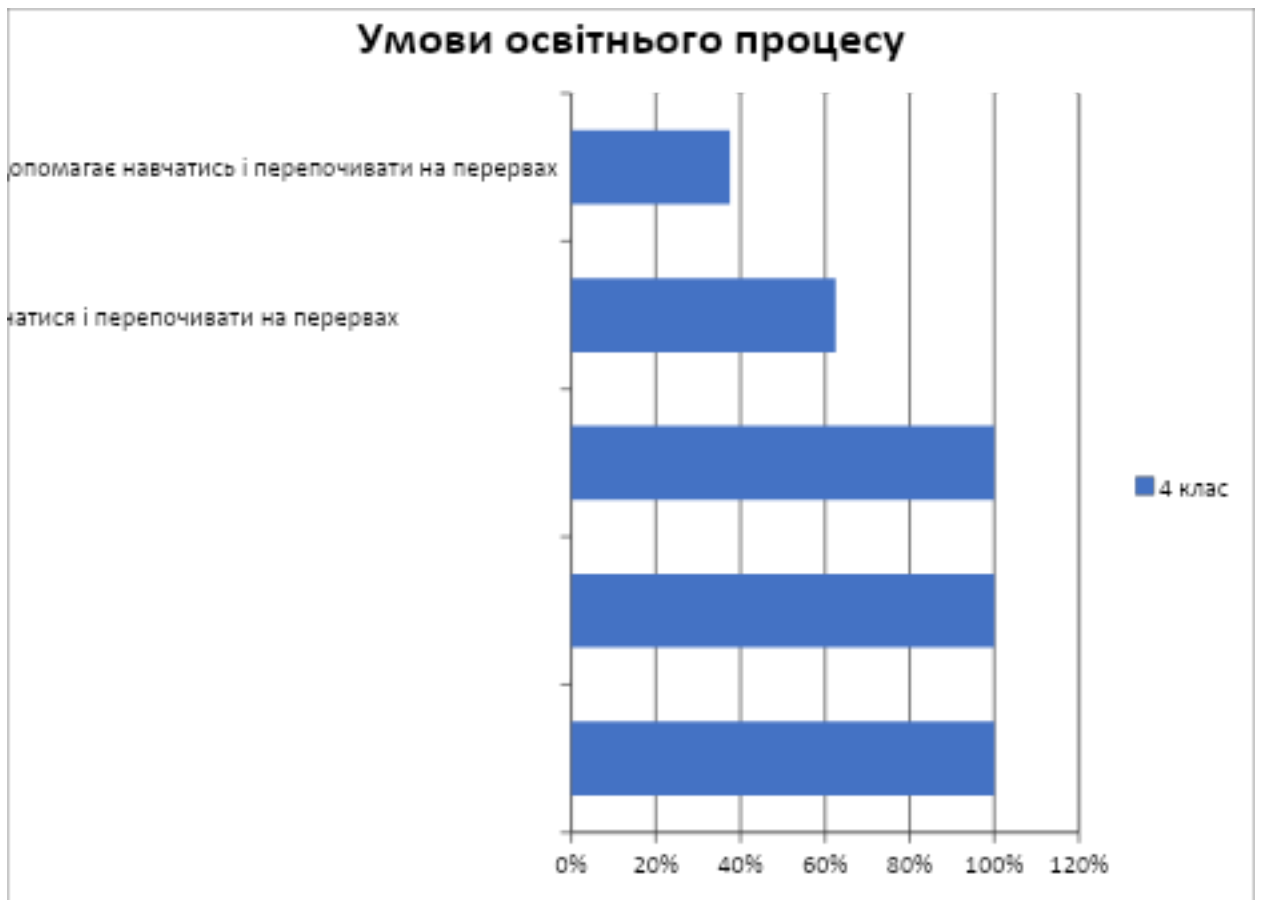
В анкеті для учителів також були питання про заходи протипожежної безпеки, то 100% відповіли, що заходи дотримані повністю.

Діаграма 6. Умови освітнього процесу. Відповіді вчителів.

Як Ви оцінюєте умови освітнього процесу у закладі освіти, де Ви працюєте?

Також про свіжість повітря у класі четвертокласники відповіли більше позитивно, ніж негативно. 100% респондентів вважає, що повітря у їхньому класі свіже, а у класі та коридорах завжди чисто та прибрано. Приміщення класу, школи подобається 62,5 % опитаних учнів, стимулює навчатися і перепочивати на перервах.

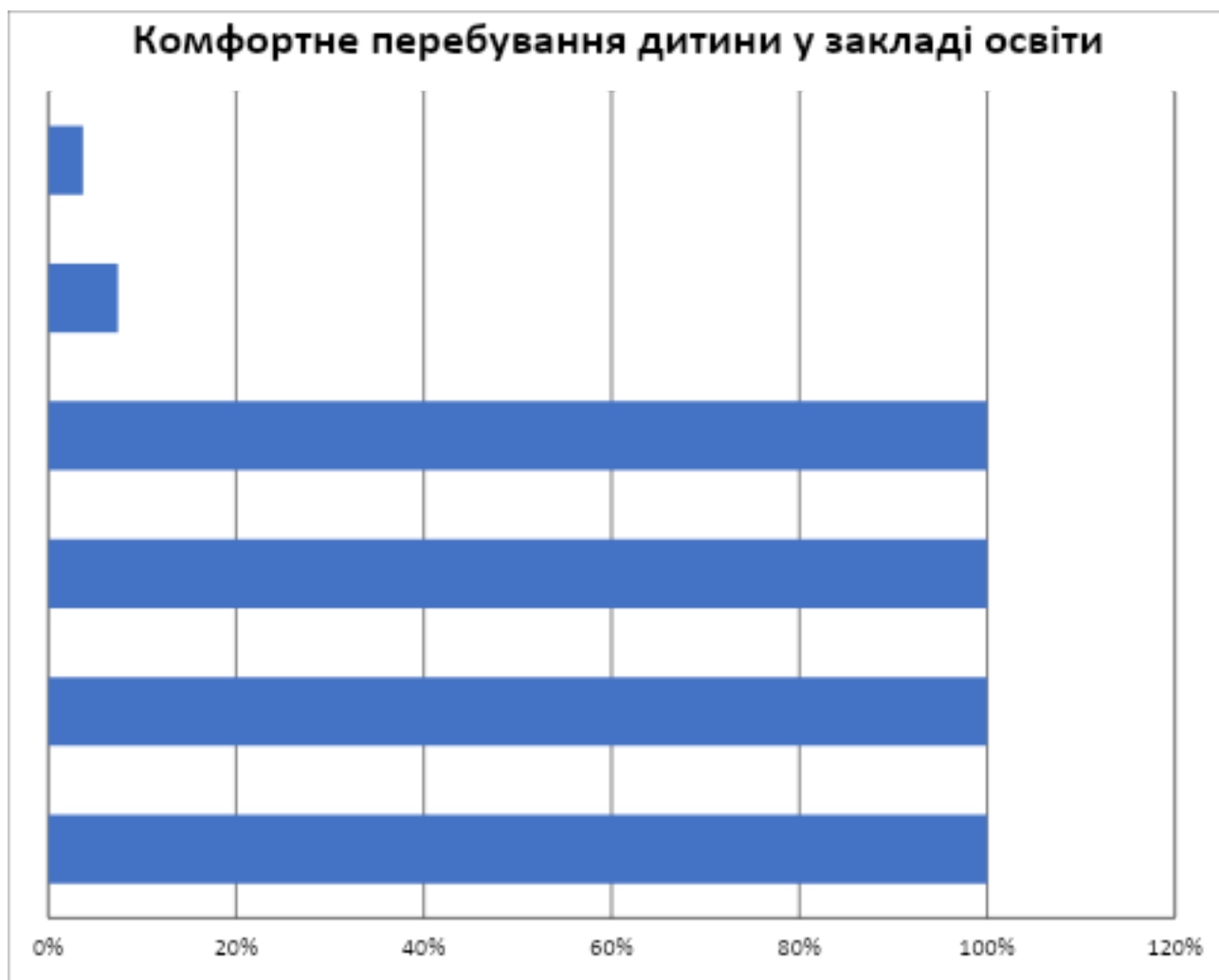
Діаграма 7. Умови освітнього процесу. Відповіді учнів 4 класу.

Також позитивно відгукнулися батьки про якість освітлення – 100%. Серед учнів та учениць 4-х класів відсоток позитивних відповідей становить 100%. 100% учителів проголосували за те, що у закладі повністю є належне освітлення.

Опрацювавши відповіді на запитання про чистоту у класі серед учнів 4-х класів, робимо такі висновки: техперсонал кожного дня ретельно прибирає у шкільних приміщеннях і намагається дотримуватися усіх запропонованих норм.

Стосовно відповідей на запитання чи відчують діти неприємний запах у шкільному туалеті 24 респонденти (88,89 %) з опитаних батьків –

відзначили, що їх діти «зовсім його не відчують» неприємний запах у шкільному туалеті, 1 з батьків - що «не завжди відчують», та 2 батьків відповіли, що їх діти відчують неприємний запах у туалеті. Педагогів школи відзначили, що облаштування та утримання шкільних туалетів повністю відповідає нормам. Отже дані опитування, свідчать про наявність певних недоліків у санітарному стані шкільного туалету або рівня комфорту, які потребують уваги з боку адміністрації. На період літніх канікул буде розглянута можливість проведення додаткових заходів з прибирання, ремонту та покращення умов гігієни.

Діаграма 8. Комфортне перебування дитини у закладі освіти.

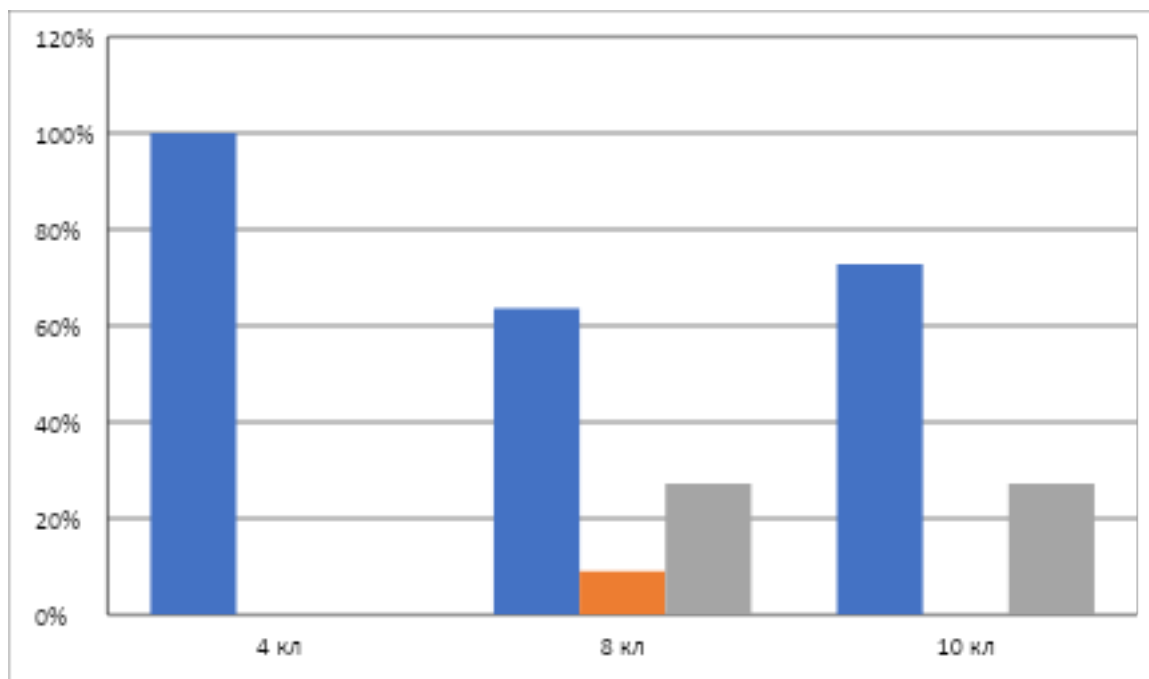
Про користування шкільним комп'ютером відповіді серед батьків розділилися. 100% батьків вважають, що їхні діти можуть за потреби скористатися шкільним комп'ютером. У Княжівській ЗШ I-III ступенів обладнано комп'ютерний клас. Шкільними комп'ютерами учні можуть користуватися на уроках інформатики, а також на інших предметах, якщо учень готує відповідь (презентацію чи слайд-шоу) і для показу необхідна техніка. Тому отримані відповіді є досить аргументованими та очікуваними.

Згідно з результатами анкетування, 67% опитаних батьків (18 особи) задоволені якістю роботи шкільної їдальні, що свідчить про загалом позитивну оцінку організації харчування, 2 осіб (7,41 %) – відповіли, що інколи смакує, інколи ні. Такі відповіді пов'язані з харчовими вподобаннями дітей, адже велика кількість молодших школярів, що харчуються в шкільній їдальні не люблять горохове пюре, яке є в меню. 25,93% респондентів (7 батьків) відповіли, що їхня дитина не харчується у шкільній їдальні. Оскільки учні 1-4 класів нашої школи харчуються безкоштовно, таку тенденцію ми пов'язуємо з тим, що біля школи працює магазин, і батьки дають старшокласникам кошти за які вони можуть придбати щось на перекус.

Більш детально про оцінку харчування у шкільній їдальні (діаграма 9) ми побачили у відповідях школярів: 100% опитуваних четвертокласників стверджує, що у школі завжди смачно готують. Відповіді старшокласників досить схожі із відповідями четвертокласників. Серед респондентів 8-х класів 63,64% вважають, що у школі смачно готують, 27,27% не харчуються у шкільній їдальні, 9,09% - вважають, що гарячі страви деколи смачні, деколи-ні, це пов'язано з особистими харчовими вподобаннями учнів. Серед респондентів з 11-х класів 72,73% відповіли, що у школі завжди смачно, а 27,27% - не харчуються в шкільній їдальні.

94,74% опитаних педагогів вважають, що харчування в шкільній їдальні повністю відповідає всім вимогам, 5,26% - не завжди відповідає.

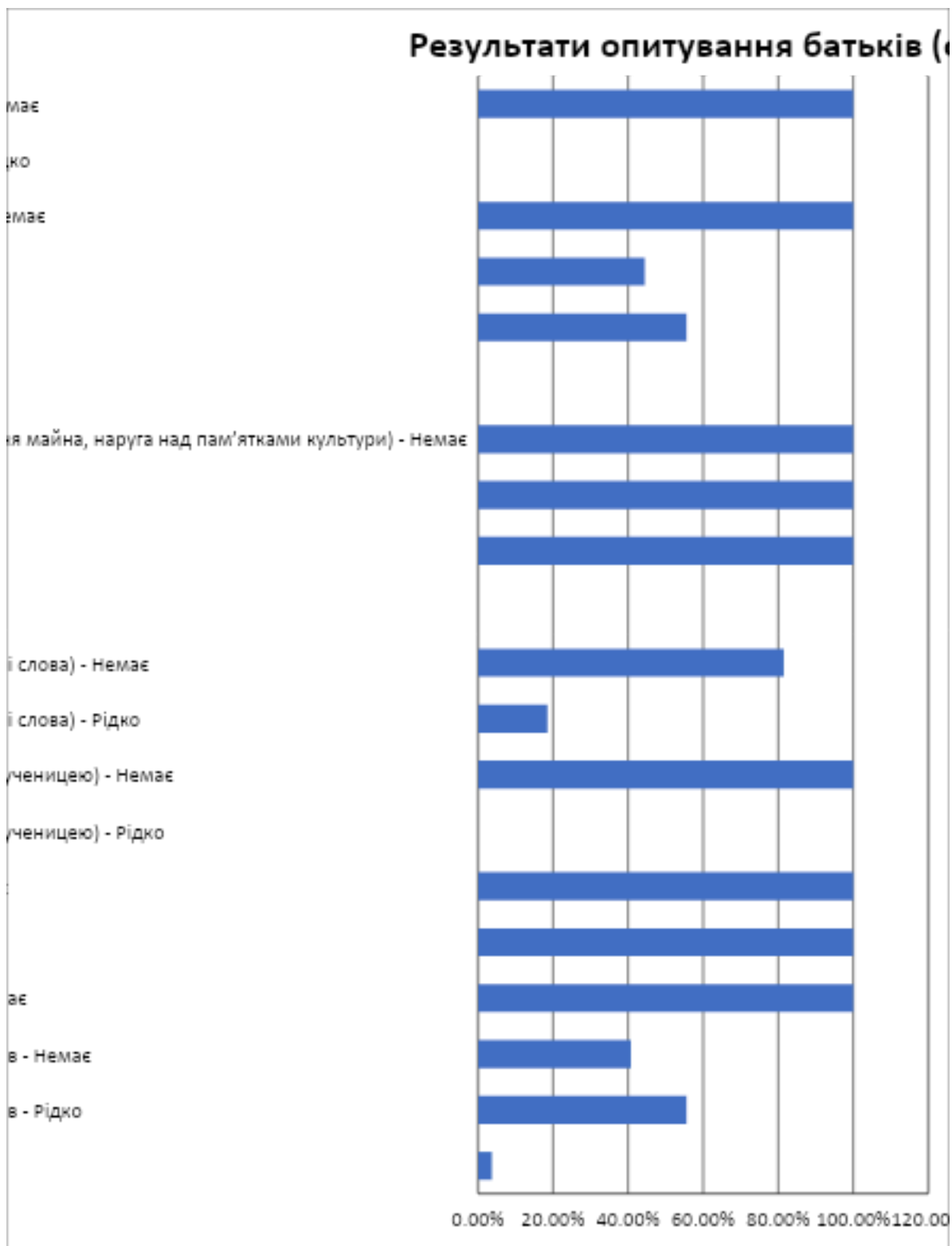
Отже, можна зробити висновки, що питання харчування є одним із пріоритетних напрямів роботи нашої школи.

Діаграма 9. Чи смакує Тобі гаряча їжа, спожита у шкільній їдальні?

Досить цікаво було опрацьовувати результати відповідей батьків про явища поведінки дітей на території школи. Лише один респондент відповів, що невинуватні пропуски уроків відбуваються часто, а 40,74% - таких пропусків немає, 55,56% опитаних відповіли, що невинуватні пропуски уроків відбуваються рідко. Педагоги ж відповідають, що невинуватні пропуски уроків бувають рідко – 78,95% або ж їх немає – 21,05%. Дані показники свідчать про позитивну дисциплінарну ситуацію у школі, високий рівень відповідальності учнів, а також про ефективну співпрацю між школою, батьками та учнями.

Проаналізувавши відповіді про куріння поблизу школи маємо наступні результати 100% батьків-респондентів та педагогів стверджують, що таких негативних проявів куріння, вживання алкоголю та наркотиків на території школи немає.

Діаграма 10. Чи траплялись у закладі освіти, де навчається Ваша дитина, наведені явища поведінки учнів?

Опрацювавши відповіді учнів четвертих класів щодо таких негативних проявів, як паління, вживання алкоголю та вдихання одурманюючих речовин, можна відзначити позитивну тенденцію — 100% опитаних учнів відповіли, що ніколи не стикалися з подібною поведінкою. Це свідчить про ефективну профілактичну роботу у школі, сприятливе виховне середовище та відсутність негативного впливу у молодшому шкільному віці.

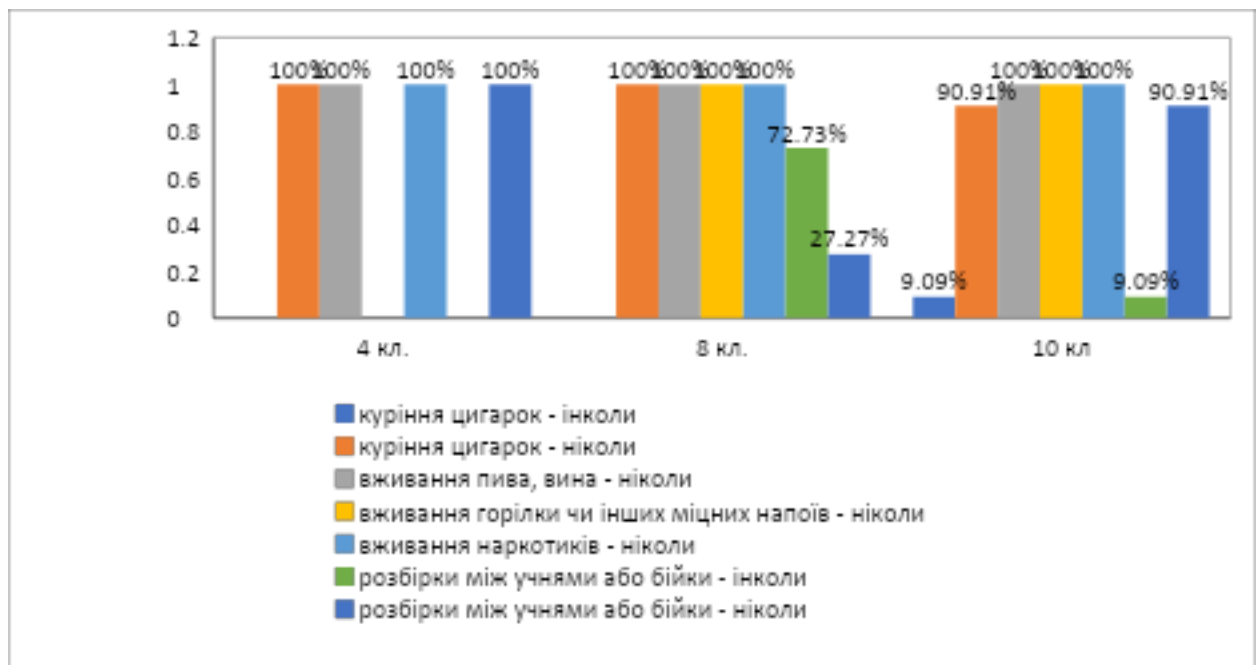
Згідно з результатами анкетування, 100% респондентів 8-х класів зазначили, що в школі відсутні такі негативні явища, як куріння, вживання пива, вина, міцних алкогольних напоїв та наркотичних речовин. Це свідчить про високий рівень свідомості учнів, а також про ефективну профілактичну роботу школи щодо формування здорового способу життя та безпечного освітнього середовища.

Серед учнів 10-х класів 100% респондентів зазначили, що ніколи не вживали пиво, вино, міцні алкогольні напої чи наркотичні речовини на території школи, що свідчить про високу відповідальність учнів та ефективну профілактичну роботу. Щодо паління цигарок: 91% учнів обрали відповідь «ніколи», а 9% — «інколи», що вказує на поодинокі випадки, які потребують уваги з боку класних керівників та посилення інформаційно-виховної роботи.

Робимо висновок, що необхідно продовжувати та вдосконалювати профілактичну роботу в школі щодо запобігання курінню серед здобувачів освіти, особливо з урахуванням нових викликів, таких як використання електронних сигарет, які складніше виявити. Актуальними залишаються інформаційно-просвітницькі заходи, робота з батьками, посилення співпраці з медичними працівниками та формування в учнів відповідального ставлення до власного здоров'я.

Також в діаграмі наведено дані щодо знування над учнями в класі, 100% четвертокласників відповіли, що в них такі негативні прояви поведінки відсутні. Серед учнів 8 класу 72,73% опитаних відповіли, що таких проявів немає ніколи, а 27,27 %, що інколи бувають. Серед учнів 10 класу маємо наступні показники 90,91% опитаних відповіли, що таких проявів немає ніколи, а 9,09%, що інколи бувають.

Для попередження конфліктних ситуацій між учнями старшої школи необхідно активізувати профілактичну роботу, спрямовану на розвиток культури спілкування, поваги до особистості та ненасильницького вирішення суперечок. Важливими є регулярні бесіди з учнями, тренінги, виховні години, підтримка шкільного самоврядування та тісна взаємодія класних керівників з батьками.

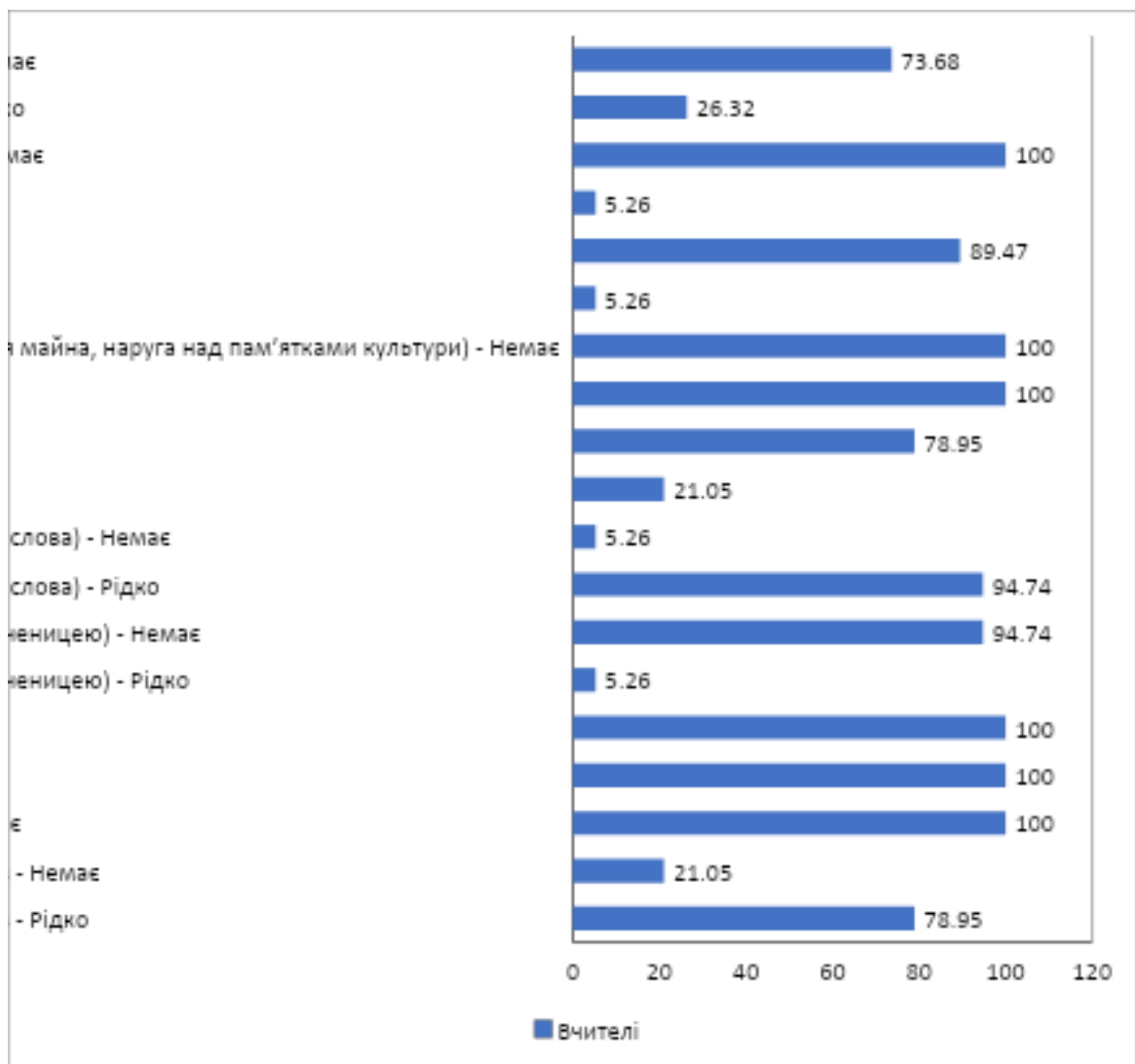

Діаграма 11. Як часто траплялися цьогоріч або під час ваших минулорічних подорожей, учнівських вечорів або інших шкільних заходів такі випадки?

За результатами опитування, більшість батьків (81,48%) стверджують, що їхні діти не вживають лайливих слів, а ще 18,52% вказали, що це трапляється рідко. Подібну думку висловили й учителі: 94,74% зазначили, що лихослів'я серед учнів зустрічається рідко, а 5,26% вважають, що його взагалі немає.

Отже, ситуація з вживанням ненормативної лексики серед учнів загалом є позитивною. Однак, незважаючи на втішні результати, питання лихослів'я не можна ігнорувати, адже воно залишається актуальною проблемою. Її вирішення потребує спільних зусиль як школи, так і родини. Важливо продовжувати виховну роботу, спрямовану на формування культури мовлення та поваги у спілкуванні.

Результати опитування показали позитивну динаміку у питанні дисципліни на уроках. Усі опитані батьки (100%) вважають, що зривів уроків з боку їхніх дітей не відбувається. Схожу позицію мають і вчителі: 78,95% не спостерігають подібних випадків, а 21,05% зазначають, що зриви трапляються рідко.

Діаграма 12. Наскільки характерні для закладу освіти, де Ви працюєте, наведені явища поведінки учнів?

Ці дані свідчать про загалом сприятливу атмосферу під час навчального процесу та відповідальне ставлення учнів до шкільних правил. Водночас важливо продовжувати роботу з профілактики порушень дисципліни, щоб підтримувати позитивний клімат у класі та забезпечувати ефективність навчання.

Усі опитані батьки (100%) вважають, що випадків крадіжок серед учнів не трапляється. Таку ж одностайну відповідь дали і вчителі — 100%

зазначили, що не спостерігали подібних інцидентів у школі. Цей результат є надзвичайно позитивним і свідчить про високий рівень довіри, безпеки та сформованих моральних цінностей серед учнів. Важливу роль у цьому відіграє постійне нагадування дітям про відповідальність і уважне ставлення до особистих речей, що дає відчутний виховний ефект.

Щодо явища вандалізму відповіді батьків і вчителів одностайні — 100% опитаних вважають, що випадків вандалізму або пошкодження шкільного майна немає, або вони були незначними та випадковими. Це надзвичайно позитивний показник, який свідчить про належний рівень вихованості учнів та дбайливе ставлення до навколишнього середовища.

Серед учнів ситуація дещо різноманітніша. Всі опитані четвертокласники (100%) переконані, що жодних випадків пошкоджень з боку їхніх однокласників не було. У 8 класі більшість (72,73%) вважає, що пошкодження траплялися випадково, ще 9,09% — заперечують таке явище, а 18,18% не можуть надати певної відповіді. Серед учнів 10 класу 36,36% вважають, що вандалізм відсутній, 54,55% не мають інформації, а 9,09% (один учень) вважає, що такі випадки є.

Таким чином, хоча серед дорослих спостерігається впевненість у відсутності подібних негативних проявів, учнівські відповіді демонструють певну настороженість та невпевненість, особливо у старших класах. Це сигналізує про потребу у подальшій профілактичній та виховній роботі, спрямованій на формування відповідального ставлення до суспільного та культурного простору. Ми віримо, що систематична робота в цьому напрямі дозволить повністю усунути подібні явища в майбутньому.

Діаграма 13. Чи траплялися минулого навчального року або нещодавно прояви вандалізму – свідоме нищення учнями школи насаджень, пам'яток чи громадського, зокрема шкільного майна?

Висновки щодо питання про обман серед дітей та у стосунках із педагогами. Результати опитування свідчать про загалом позитивну ситуацію. Усі опитані батьки (100%) переконані, що їхні діти не вдаються до обману. Серед учителів 73,68% вважають, що випадків обману немає, а 26,32% зазначили, що такі випадки трапляються, але рідко.

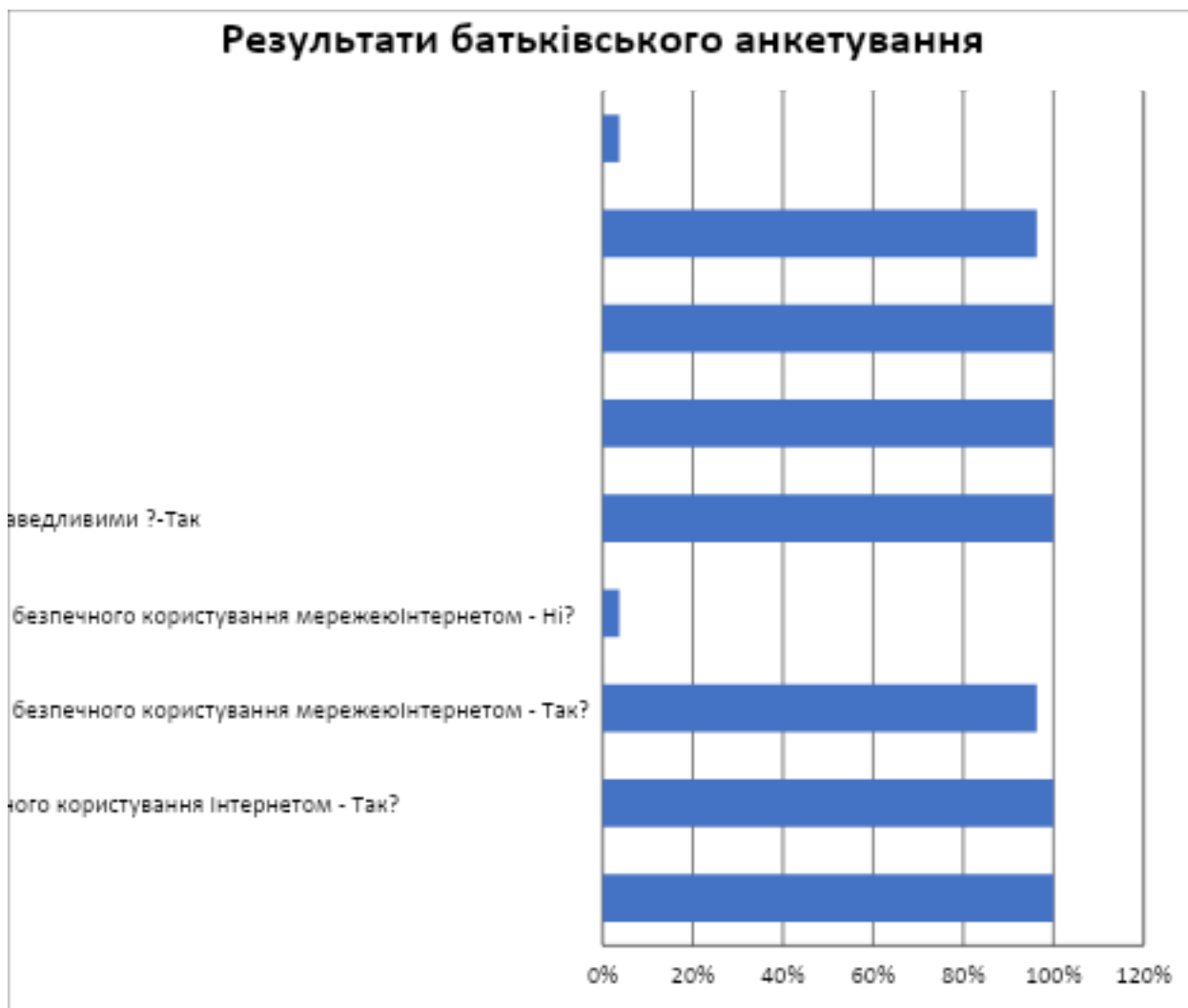
Ці показники можна вважати добрими, проте вони також вказують на наявність певних викликів. Навіть поодинокі випадки обману свідчать про потребу у подальшій цілеспрямованій роботі, спрямованій на формування чесності, відкритості та довірливих стосунків між учнями, педагогами й батьками. Важливо, щоб і надалі школа й сім'я діяли злагоджено у цьому напрямку.

Позитивною є відповідь батьків (100%) та вчителів (100%) про ознайомлення дитини з правилами поведінки в умовах надзвичайних ситуації. Це хороший результат, адже батьки могли і не знати про проведені інструктажі для дітей.

100% позитивних відповідей в анкеті отримало запитання про ознайомлення учнів з правилами безпечного користування мережею Інтернет. 96,30% респондентів серед батьків, відповіли, що вони були ознайомлені з правилами безпечного користування мережею Інтернет в школі, 3,70% (одна особа) – відповіли, що проінформовані не були. Такі дані говорять про те, що інформування пройшло на неналежному рівні. В майбутньому потрібно ретельніше планувати ознайомлення батьків. Відповіді учителів про інформаційну роботу, щодо ознайомлення батьків та дітей про безпеку в Інтернеті, безпечне користування мережею коливаються в межах 96%-100% позитивних відповідей.

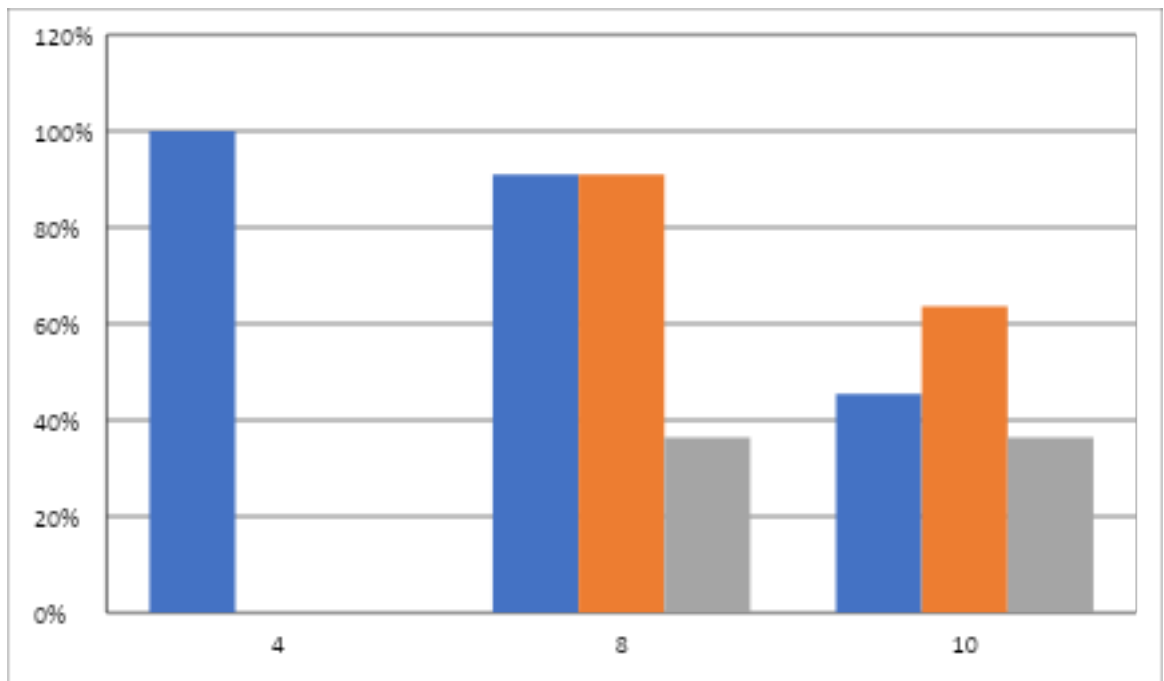
Особливо цінними є позитивні відповіді батьків стосовно справедливості оцінювання: усі вони вважають, що оцінки, які отримують їхні діти, є об'єктивними. Це свідчить про довіру до педагогічного колективу та систему контролю знань у школі. Водночас важливо відзначити, що школа активно враховує думки учнів щодо умов навчання та якості викладання, що сприяє формуванню комфортного та відкритого освітнього середовища.

Також позитивною є практика залучення батьків до освітнього процесу. Педагоги не лише цікавляться їхньою думкою щодо умов навчання й адаптації учнів, але й активно запрошують до участі в обговоренні стратегічного розвитку закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО). Такий підхід формує міцне партнерство між родиною та школою, що є запорукою стабільного та гармонійного розвитку учнів.

Діаграма 14. Результати батьківського анкетування.

Випускні класи школи вже мають свої цілком сформовані погляди на шкільне життя, на командну роботу, на свої потреби. Ми опрацювали відповіді та запитання про те, чи подобається учням та ученицям 4-го, 8-го та 10-го класів ходити до школи і отримали наступні, досить хороші та приємні результати.

Діаграма 15. Чи подобається учням ходити до школи?

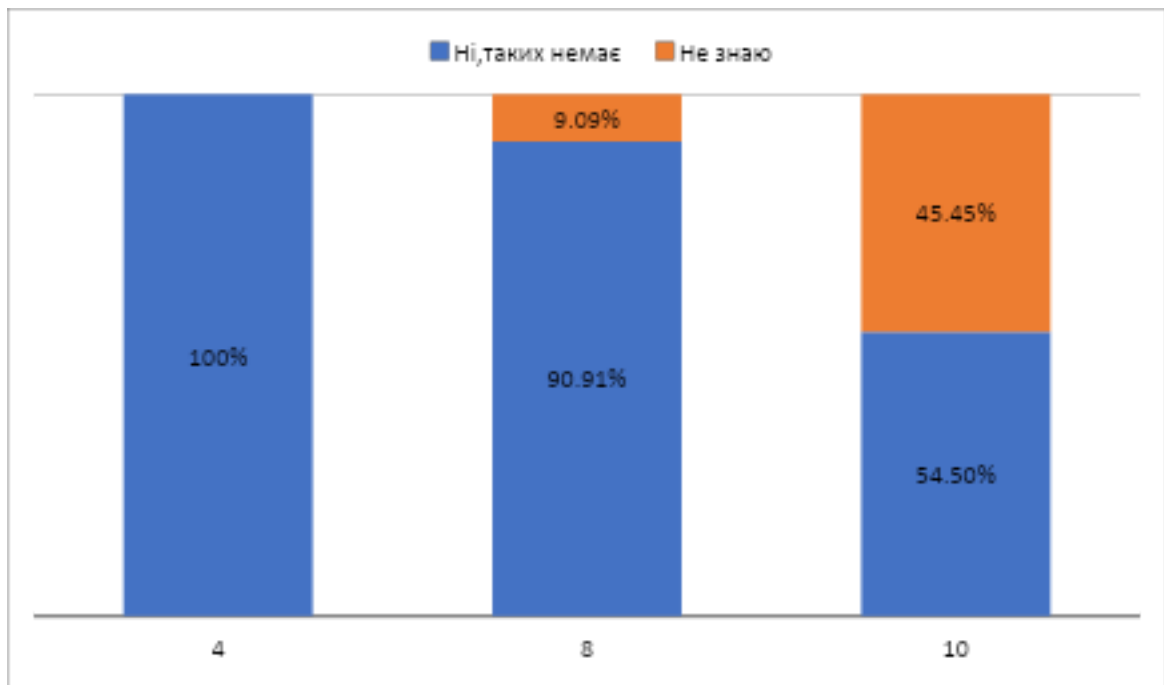
Відповідь, яку обирали всі четвертокласники – «так, тому що мені цікаво вчитися» - 100%. Серед респондентів 8-их класів та 90,91% відповіли, що «так, тому, що мені цікаво вчитися», 90,91 % - «так, тому що мені подобається проводити час зі шкільними друзями», а 36,36% - «так, тому що мені цікаво все, що відбувається в школі». Серед учнів 10-их класів 45,45% відповіли, що «так, тому, що мені цікаво вчитися», 63,64 % - «так, тому що мені подобається проводити час зі шкільними друзями», а 36,36% - «так, тому що мені цікаво все, що відбувається в школі».

Загалом ці дані свідчать про те, що школа виконує не лише освітню, а й соціалізуючу функцію, створюючи умови для розвитку як навчальних, так і міжособистісних навичок учнів. Водночас, у старших класах варто приділити більше уваги підтримці навчальної мотивації, враховуючи специфіку вікових змін та підвищене навантаження.

Проаналізувавши відповіді батьків про бажання дитини ходити до школи, то відповідь теж досить позитивна – 100% опитаних вважають, що їхня дитина радше охоче йде до школи.

Щодо питання цькування відповіді батьків є досить позитивними - 100% зазначили, що не знають про випадки цькування своїх дітей. Це може свідчити про реальну відсутність булінгу в учнівському середовищі або про те, що діти не завжди готові відкрито повідомляти батькам про подібні ситуації, що вимагає окремої уваги до рівня довіри у стосунках «дитина – батьки».

Опитування учнів також демонструє загалом сприятливу ситуацію. Усі учні 4-го класів (100%) заперечили наявність цькування серед своїх однокласників. Серед учнів 8-го класів 90,91% відповіли, що не знають таких випадків, ще 9,09% — «не знаю», що може вказувати на обмежену поінформованість або невизначеність у сприйнятті подібних ситуацій. Показники серед десятикласників дещо стриманіші: 54,50% вважають, що цькування немає, а 45,45% — не знають, чи воно є.

Діаграма 16. Чи є у Твоїй школі учень/учениця/учні, над якими збиткуються?

Ці результати демонструють загальну відсутність явно виражених проявів цькування, проте також вказують на необхідність поглиблення роботи з виявлення прихованих форм булінгу, особливо в середній і старшій школі. Профілактична робота, формування довірливих стосунків між учнями та дорослими, а також відкриті розмови на теми безпеки та підтримки залишаються ключовими напрямками для подальшої діяльності школи.

Майже в кожному учнівському середовищі наявна проблема булінгу. Наша школа регулярно проводить моніторинг ситуацій у класах, педагогиня-організаторка організовує тижні протидії булінгу та анкетування на вияви булінгу, виховні бесіди з класними керівниками, заняття з елементами тренінгу, також педагоги закладу проходять відповідні курси, запрошують в школу та співпрацюють з підрозділом ювенальної превенції.

Вважаємо, що відповіді респондентів про відсутність булінгу свідчить про те, що заклад освіти працює в правильному напрямку.

Схвальні показники дали педагоги про відсутність наступних явищ у закладі:

Діаграма 17. Відповіді вчителів стосовно наявності окремих негативних явищ у школі.

Загалом ситуація в педагогічному колективі є стабільною й професійною. Переважна більшість педагогів не стикаються з грубими

порушеннями трудових чи етичних норм. Водночас, наявність ознак сексизму, хоча показник невеликий, навіть поодинокі випадки дискримінації за ознакою статі потребують уваги, особливо у сфері комунікації та повсякденних практик. Виявлені випадки лицемірства свідчать про потребу у зміцненні довіри, відкритості та взаємної поваги в команді.

Відповіді батьків дають теж непоганий результат для навчального закладу по цьому питанню. Наприклад, сексизм (ніколи - 100 %), психологічний тиск педагогів на батьків (ніколи - 100%), цькування (ніколи - 100%), наклеп (ніколи - 100%), наклеп (ніколи - 100%), лицемірство (ніколи - 100%).

Діаграма 18. Відповіді батьків стосовно наявності окремих негативних явищ у школі.

Опитування батьків підтверджує, що навчальний заклад забезпечує комфортну, відкриту і психологічно безпечну атмосферу для всіх учасників освітнього процесу. Відсутність скарг на прояви дискримінації, тиску чи маніпуляцій свідчить про високий рівень професійної етики педагогічного колективу, ефективну комунікацію та довіру з боку родин.

Опрацьовані результати анкетування щодо стану медичного обслуговування учнів та педагогів у закладі освіти показали переважно позитивне ставлення учасників освітнього процесу до організації медичного обслуговування (Рис.):

- 58% респондентів вважають, що медичне обслуговування повністю відповідає вимогам,
- 5% зазначили, що воно зовсім не відповідає вимогам,
- 37% обрали відповідь «важко відповісти» або «не знайомі з вимогами».

Ці дані вказують на загальне задоволення медичним обслуговуванням, проте певна частина респондентів демонструє невизначеність у питанні, що може бути пов'язано з недостатньою поінформованістю або відсутністю прямого досвіду користування послугами.

Ситуацію можна пояснити тим, що в школі наразі відсутня штатна медична сестра, а учні та педагоги користуються послугами місцевої амбулаторії. Враховуючи це, доцільно:

- проводити роз'яснювальну роботу серед батьків і педагогів щодо наявних медичних послуг і процедур на випадок надзвичайних ситуацій;
- за можливості — ініціювати створення посади медичного працівника у школі;

- зміцнювати зв'язки з амбулаторією та налагодити швидку комунікацію між медзакладом та школою.

Діаграма 19. Медичне обслуговування.

Результати анкетування учнів, батьків та педагогів свідчать про те, що в Княжівській ЗШ І–ІІІ ступенів створено загалом безпечне, доброзичливе та комфортне освітнє середовище. Виявлено високий рівень довіри до школи, справедливості оцінювання, відсутність проявів дискримінації, цькування, хабарництва чи порушення прав людини.

Між учасниками освітнього процесу панують толерантні та поважні стосунки, педагоги дотримуються етичних норм, а батьки активно залучені до життя школи. Учні початкової та середньої ланки демонструють високий рівень зацікавленості в навчанні та позитивне ставлення до шкільного середовища.

Питання, які потребують уваги, стосуються окремих проявів психологічного дискомфорту серед педагогів, зниження навчальної мотивації в старших класах, а також часткової неінформованості щодо медичного забезпечення. Загалом ці аспекти не є критичними, але потребують подальшої роботи.

Отже, у школі сформовано **безпечний освітній простір**, який відповідає ключовим вимогам сучасної освіти, а виявлені окремі виклики можуть бути ефективно подолані шляхом співпраці всіх учасників освітнього процесу.

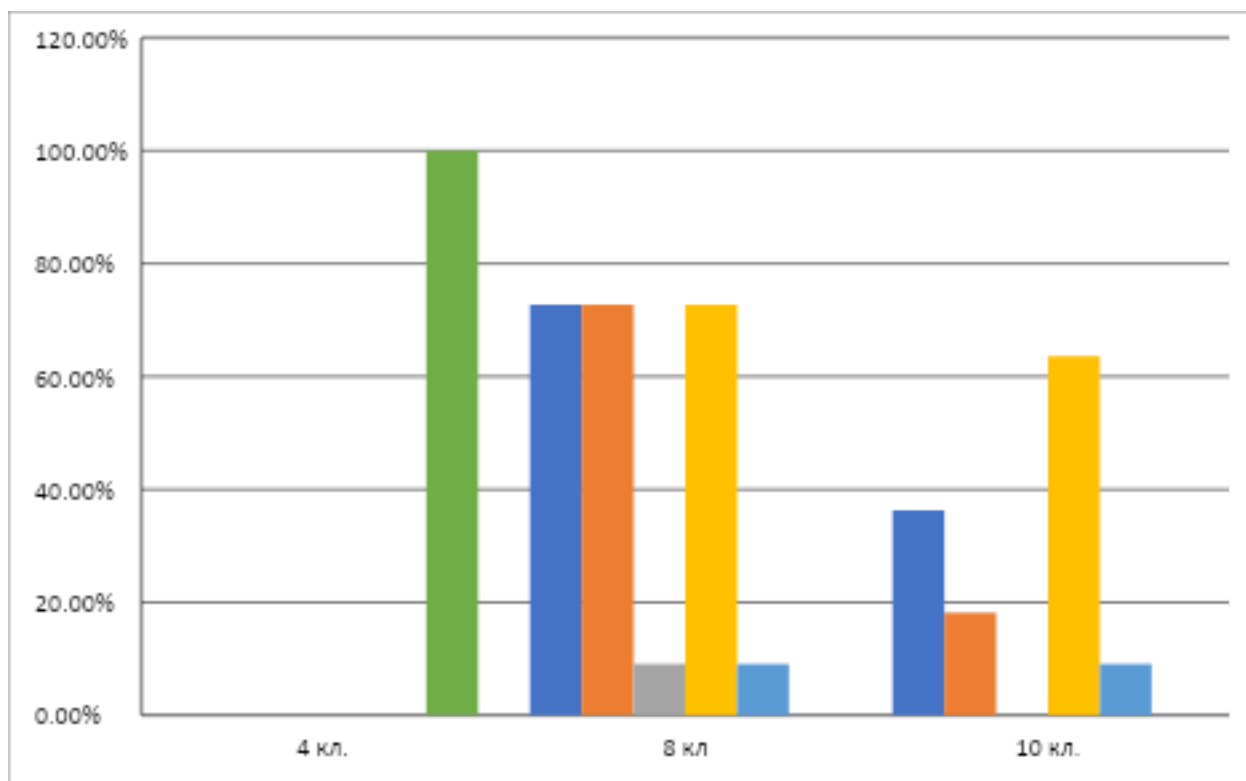
Наскільки педагоги, батьки та учні співпрацюють і довіряють одне одному (*освітній простір сповнений довіри*)?

Від взаємин між учасниками освітнього процесу залежать багато: бажання навчатися, бажання відвідувати школу та урок, бажання спілкуватися на перервах з однокласниками, відвідувати гуртки чи підійти і попросити про допомогу в педагога, адміністратора тощо.

Саме про взаємини між учнями та педагогами відповіли школярі: 100% учнів 4-го класу - висловилися, що можуть звернутися за порадою і підтримкою до вчителів. 72,73% учнів 8-го класу можуть попросити поради і підтримки у класного керівника, дирекції школи та до інших вчителів школи, 9,09% - довіряють тільки декільком вчителям, або не довіряють нікому. Розділилися відповіді серед учнів 10-го класу, 63,64% опитаних довіряють класному керівнику, 36,36% - керівникам закладу, 18,18% - довіряють багатьом вчителям, 9,09% серед них не довіряє нікому.

Висновки показують, що, хоча більшість учнів мають позитивний досвід взаємодії з педагогами, є потреба в зміцненні довіри та налагодженні конструктивних стосунків, особливо серед учнів старших класів. Це можна

досягти через відкриті діалоги, підтримку з боку вчителів і керівництва школи, а також уважність до індивідуальних потреб учнів.

Діаграма 20. Кому з учителів ти довіряєш та можеш звернутися за порадою?

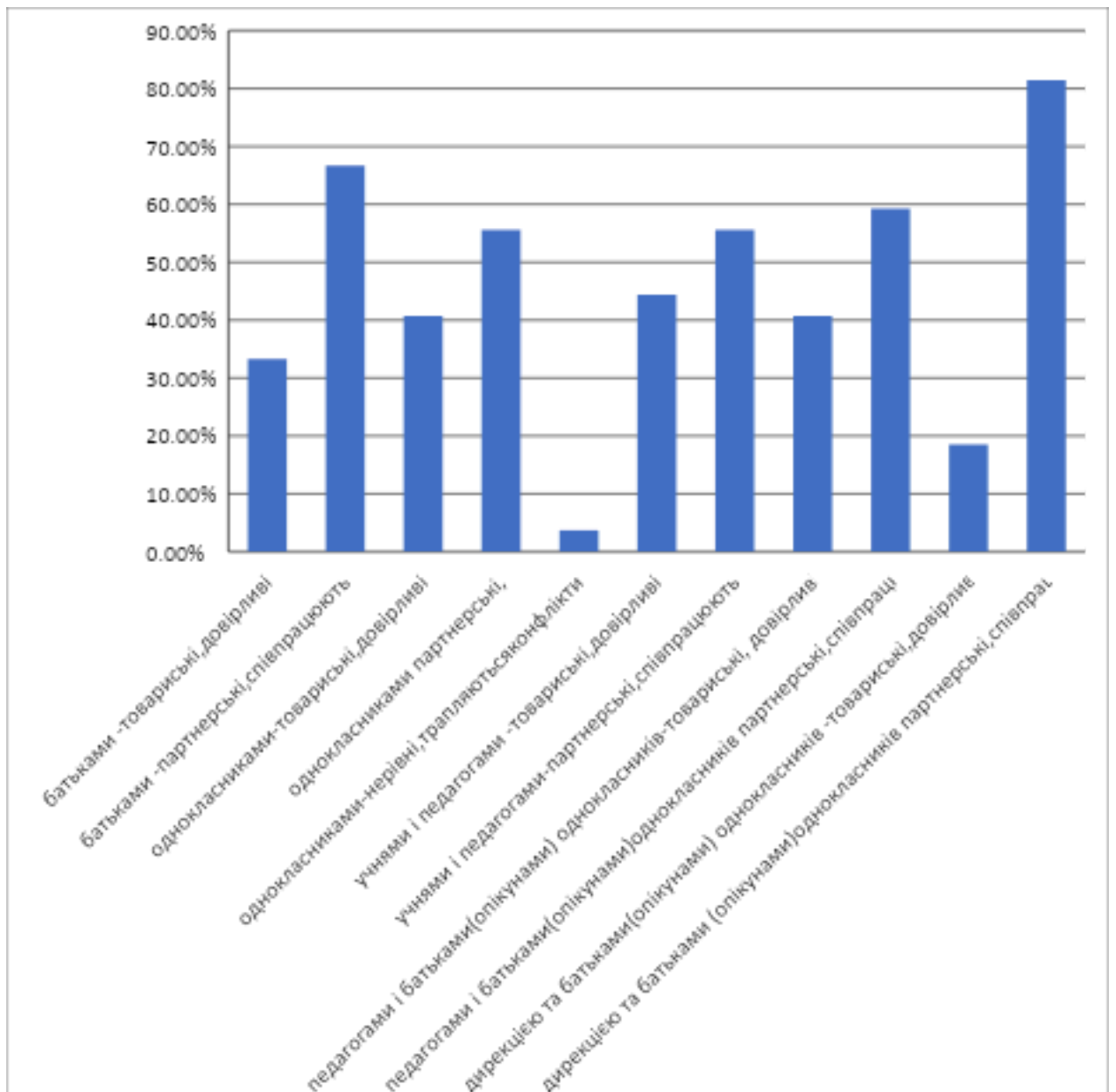
Батьки ж вважають, що 100% серед їхніх дітей може розраховувати на розуміння, підтримку педагогів, якщо звернеться із особистими питаннями або проханнями про допомогу. 52,63% вчителів відповіли, що учні до них часто звертаються про допомогу, а 47,37% - інколи. Це свідчить про відкритість педагогів до взаємодії з учнями, але також вказує на певну нерівномірність у частоті звернень, що може бути пов'язано з індивідуальними особливостями учнів чи відсутністю повної довіри в певних випадках.

Загалом, можна зробити висновок, що школа створює підтримуюче середовище для учнів, де вони можуть звертатися до педагогів із будь-якими питаннями. Проте, варто зосередити увагу на зміцненні довіри серед старшокласників та активному залученні учнів до відкритого спілкування з вчителями.

Для того, щоб навчально-виховний процес проходив благополучно слід працювати ще більше над формуванням довірливих взаємин між учасниками освітнього процесу.

Батьки стверджують, що взаємини між ними є довірливі, товариські – 33,33%, також 66,67% вважають, що стосунки є партнерськими та батьки між собою співпрацюють. Ми вважаємо, що це є хороший показник. Взаємини між однокласниками їхніх дітей партнерські – 55,56%, 40,74% - довірливі та товариські, 3,70% вважають, що стосунки між однокласниками нерівні, трапляються конфлікти. Відносини між учнями та педагогами довірливі, товариські – 44,44% та партнерські – 55,56%, а між педагогами і батьками – довірливі – 40,74% та партнерські – 59,26 %, що є схвальним. Батьки ж пишуть, що взаємовідносини між дирекцією та батьками є партнерські – 81,48%, товариські та довірливі – 18,52%.

Таким чином, можна стверджувати, що в освітньому середовищі загалом сформовано сприятливу атмосферу співпраці та взаєморозуміння, що є важливою умовою ефективного навчально-виховного процесу.

**Діаграма 21. Міжособистісні взаємини у шкільному середовищі.
Відповіді батьків.**

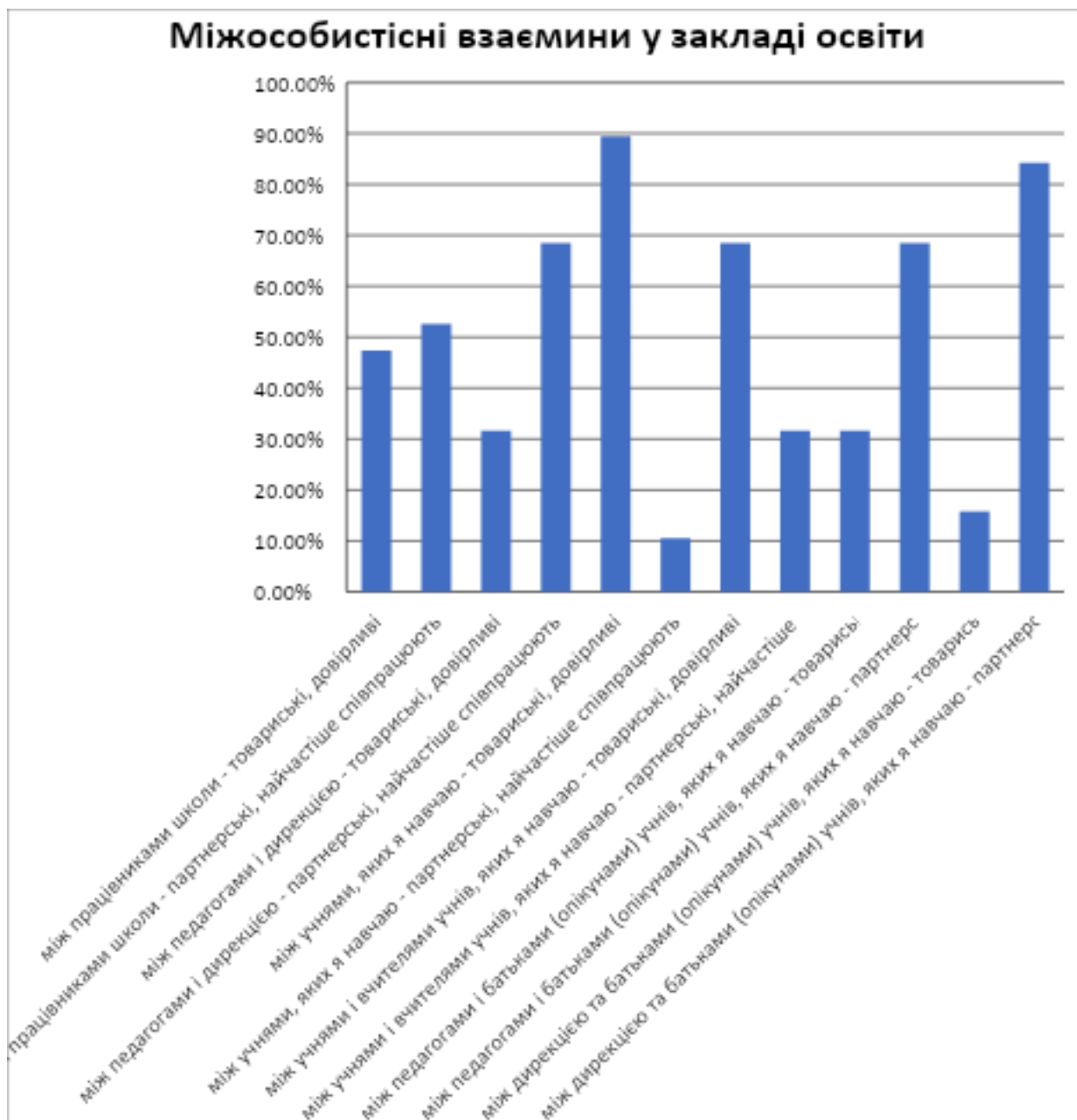
На основі результатів опитування педагогічного колективу можна зробити висновок, що міжособистісні взаємини у шкільному середовищі переважно характеризуються як позитивні та конструктивні. Майже половина вчителів (47,37%) зазначили, що взаємини між колегами є товариськими та

довірливими, тоді як більшість (52,63%) – визначають їх як партнерські. Це свідчить про наявність здорового професійного клімату в колективі.

Також позитивною є взаємодія між педагогами та адміністрацією: 68,42% вважають ці стосунки партнерськими, заснованими на співпраці, а 31,58% – товариськими та довірливими. Щодо стосунків учнів між собою, яких навчають педагоги, то 68,32% вчителів охарактеризували їх як товариські й довірливі, а 10,53% – як партнерські, що свідчить про загалом сприятливий психологічний клімат серед учнів.

Варто також відзначити, що партнерська взаємодія між педагогами та батьками фіксується у 68,42% відповідей, а ще вищий рівень партнерських стосунків – між дирекцією та батьками (84,21%), що є дуже позитивним індикатором відкритості, взаємоповаги та співпраці в закладі освіти.

Загалом, результати свідчать про сформовану систему довірливих і партнерських відносин між усіма учасниками освітнього процесу, що є запорукою ефективної роботи навчального закладу.

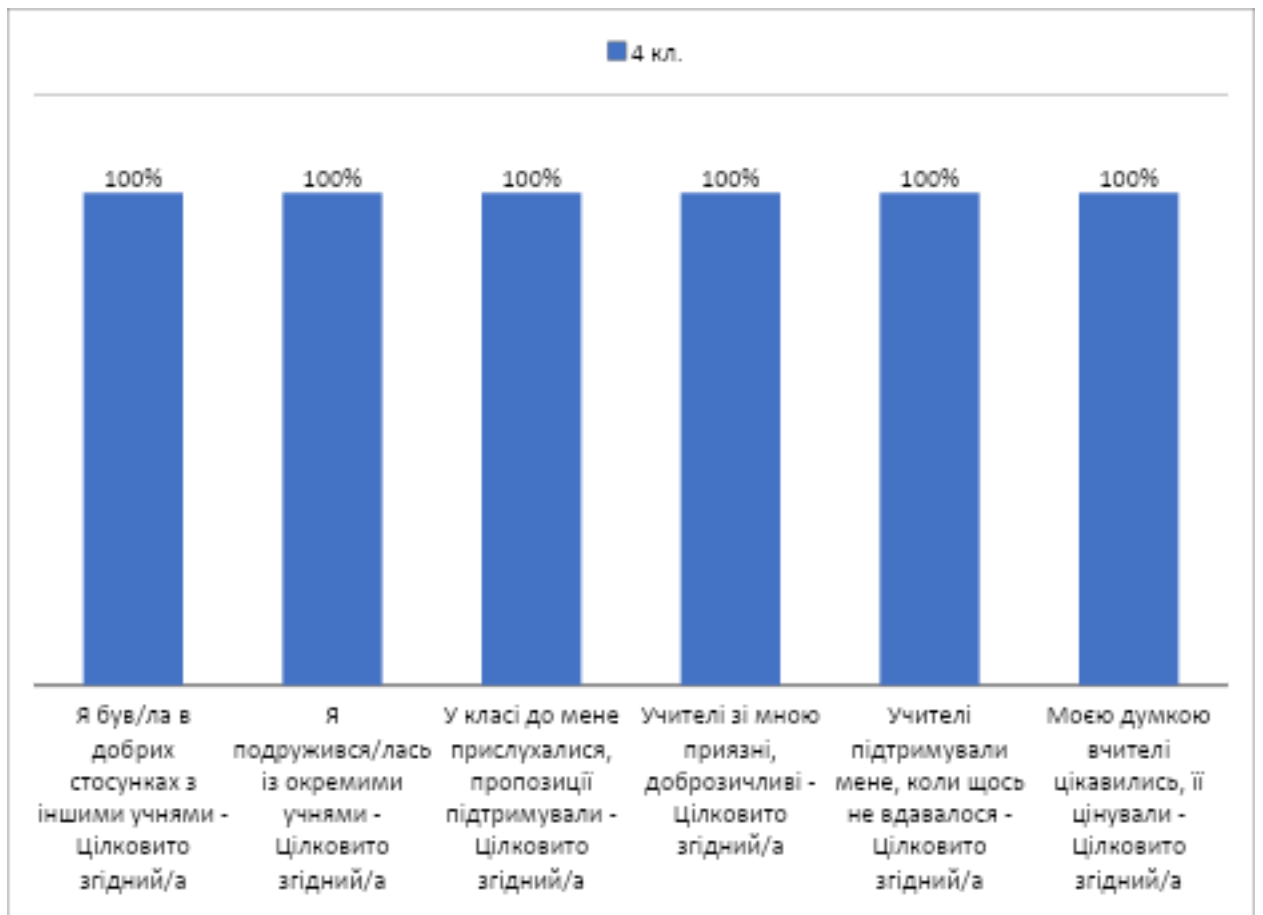
Діаграма 22. Міжособистісні взаємини у закладі освіти. Відповіді учителів.

На основі відповідей учнів 4-го класу можна зробити однозначний позитивний висновок щодо якості взаємин у навчальному середовищі. Усі опитані (100%) відзначили, що перебували у добрих стосунках з однокласниками, мали змогу подружитися з іншими та відчували себе

прийнятими у колективі. Важливо також, що учні зазначили високий рівень взаємної поваги: усі (100%) вказали, що їхні пропозиції у класі сприймалися та підтримувалися.

Особливо схвально учні оцінили взаємодію з педагогами: 100% респондентів наголосили на приязному та доброзичливому ставленні з боку вчителів, що створює комфортне освітнє середовище. Крім того, всі учні відзначили, що педагоги надавали підтримку у складних ситуаціях і цінували їхню думку, що свідчить про високий рівень педагогічної етики та емоційної залученості вчителів.

Ці результати є надзвичайно позитивними та свідчать про ефективну організацію навчально-виховного процесу, що сприяє формуванню сприятливого психологічного клімату у класах.

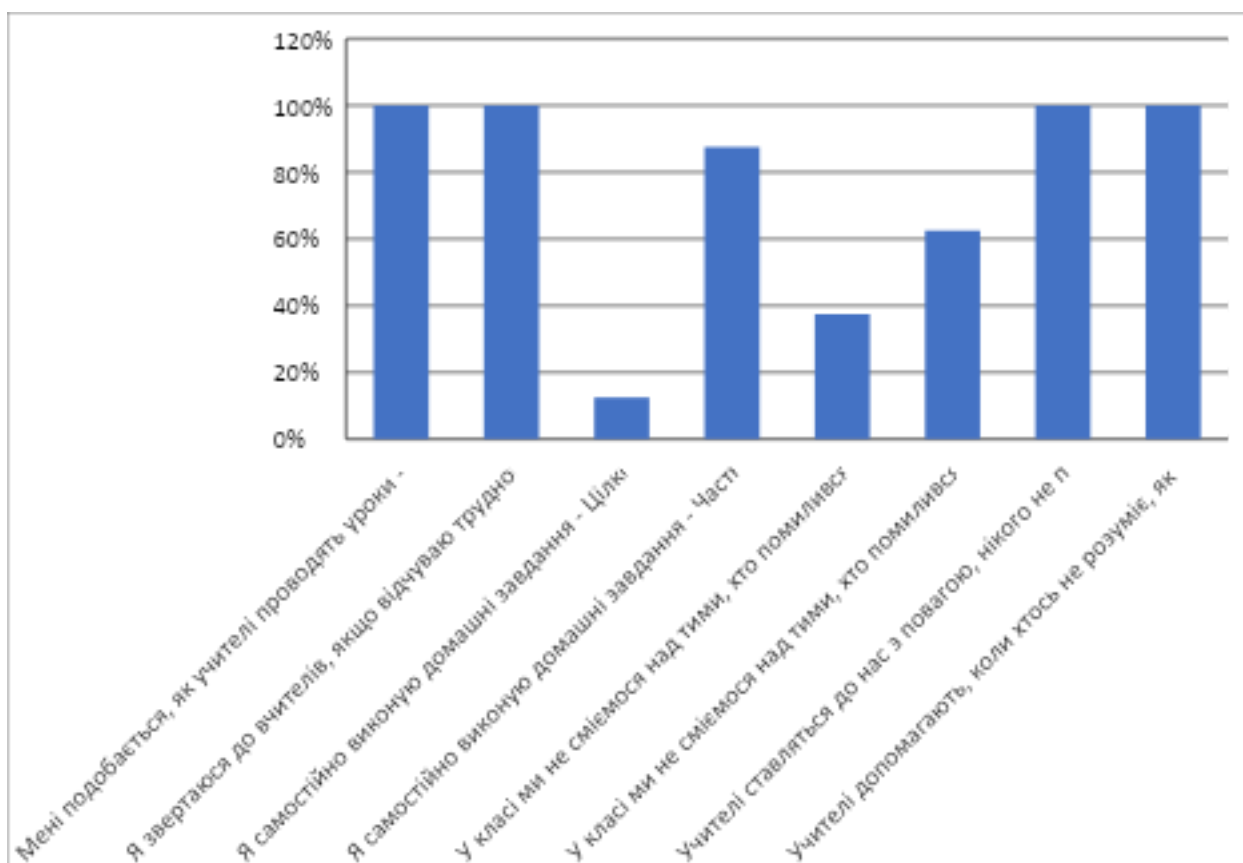

**Діаграма 23. Міжособистісні взаємини у шкільному середовищі.
Відповіді учнів.**

Також учні початкової ланки відповідали на запитання як цього річ відбувається твоє навчання. 100% опитаних учнів 4-го класу відповіли, що їм цілковито подобається, як педагоги проводять уроки. Це є хорошим показником. 100% респондентів може звернутися до вчителів, якщо відчувають труднощі. Хорошим є те, що 87,50% респондентів стараються самостійно виконувати домашні завдання, а 12,50% виконують їх самостійно, без допомоги батьків. 100% опитаних впевнені, що вчителі ставляться до нас

з повагою, нікого не принижують, не ображають та допомагають, коли хтось не розуміє як виконати завдання.

Щодо ставлення у класі до помилок однокласників, 37,5% учнів цілком згодні з тим, що ніхто не насміхається, а 62,5% не погодилися з твердженням. Однак, цей результат, імовірно, зумовлений неповним розумінням запитання, адже в класі панує дружня атмосфера, що вже підтверджено попередніми відповідями.

Діаграма 24.Відповіді учнів 4 класу щодо їхнього цьогорічного навчання.

Результати опитування серед учнів 8-го і 10-го класів свідчать про загалом позитивний рівень міжособистісних взаємин у навчальному середовищі. У 8-х класах більшість учнів (72,73%) зазначають, що ставлення до помилок однокласників є нейтральним — ніхто не акцентує увагу на помилках, ще 18,18% намагаються допомогти, підказуючи правильну відповідь, що свідчить про співчутливе та підтримуюче середовище. Лише 9,09% вказали, що іноді реакція буває поблажливою або супроводжується сміхом, однак ця частка є незначною.

У 10-му класі ситуація ще більш позитивна: переважна більшість респондентів (90,91%) зазначили, що прагнуть допомогти однокласникам, підказуючи їм правильні відповіді. Тільки 9,09% демонструють нейтральне ставлення, і жоден з респондентів не вказав на негативні або принизливі реакції. Це свідчить про високий рівень емпатії, доброзичливості та взаємоповаги серед старшокласників.

Таким чином, можна зробити висновок, що в учнівському середовищі панують загалом довірливі, доброзичливі та підтримуючі стосунки, що позитивно впливає на психологічний комфорт та навчальну мотивацію школярів.

Діаграма 25. Як ти ставишся до помилок своїх однокласників?

В опитувальнику були запитання, які стосуються роботи практичного психолога, але ми не будемо розглядати результати респондентів тому, що на даний час в нашому закладі немає такого фахівця.

Цього року актуальними є питання, які торкаються внутрішньо переміщених осіб: 85,19% серед батьків вказали, що таких учнів немає в класі, 11,11% відповіли, що в школі та поза її межами з такими дітьми часто спілкуються, 3,70% вказала, що ставлення нейтральне, з такими дітьми спілкуються так само, як і з іншими. 100% опитаних батьків вказали, що вони не належать до числа внутрішньо переміщених осіб.

Підсумовуючи результати опитування, можна зробити висновок, що в учнівському середовищі Княжівської ЗШ I-III ступенів панує сприятлива, доброзичлива та підтримуюча атмосфера. Учні 8-го і 10-го класів зазначають, що у їхніх колективах наразі відсутні школярі, які нещодавно переселилися до громади, а отже, на цей момент у закладі не навчаються учні з числа

внутрішньо переміщених осіб. Проте важливо, що навіть ті поодинокі згадки про таких учнів супроводжуються позитивною або нейтральною оцінкою – спілкування з ними відбувається на рівні з іншими однокласниками, без ознак дискримінації чи упередженого ставлення.

Це ще раз підтверджує, що в школі сформовано довірливе середовище, де кожен учень відчуває себе частиною колективу.

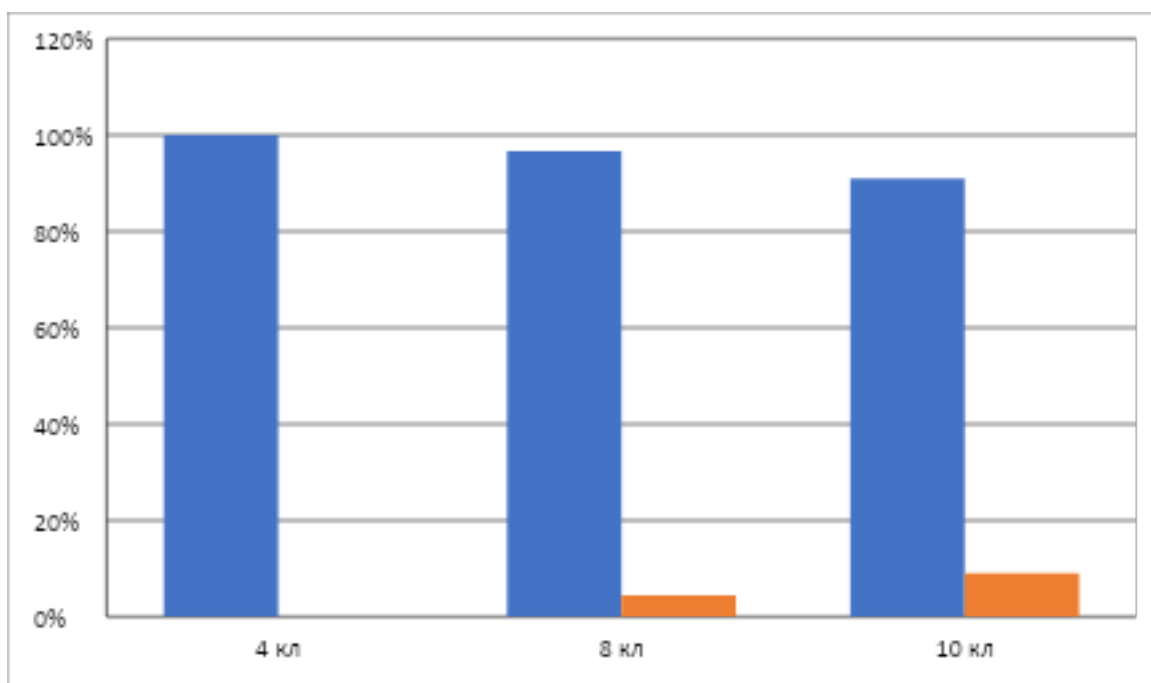
Діаграма 26. Як ти ставишся до учнів ВПО?

Отже, результати опитування щодо справедливості оцінювання в Княжівській ЗШ I-III ступенів демонструють високий рівень довіри учнів до своїх учителів. Усі учні 4-го класу (100%) впевнені у справедливості виставлення оцінок, що свідчить про прозорість оцінювання та позитивне ставлення до педагогів у молодшій ланці.

Серед учнів 8-го класу 96,6% вважають, що оцінювання є справедливим, і лише 4,4% висловили деякі сумніви, вказавши, що воно буває справедливим

не завжди. Аналогічна тенденція простежується і серед 10-класників: 90,91% переконані у справедливості оцінювання, тоді як 9,09% мають змішану думку.

Загалом, ці результати підтверджують, що більшість учнів незалежно від віку позитивно оцінюють підхід учителів до оцінювання знань, що є важливим чинником формування навчальної мотивації, довіри та почуття справедливості в освітньому середовищі.

Діаграма 27. Чи справедливо вчителі оцінюють твої знання?

Згідно даних опитування вчителів 100% вважають, що в школі панує прозора система оцінювання. Вчителі пояснюють учням, чому поставили ту чи іншу оцінку та не маніпулюють оцінюванням. Отже, педагоги дотримуються Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів.

Результати опитування серед учнів 10-го класу щодо ставлення до списування домашніх завдань і контрольних робіт засвідчили наявність різних підходів до навчальної дисципліни. Більшість респондентів (54,55%)

визнають, що іноді списують, що може свідчити як про нестачу навчальної мотивації, так і про труднощі у засвоєнні матеріалу. Водночас 36,36% учнів зазначають, що вчителі не дозволяють списувати, що говорить про принципову позицію педагогів щодо академічної доброчесності. Лише 9,09% школярів заявили, що принципово не вдаються до списування.

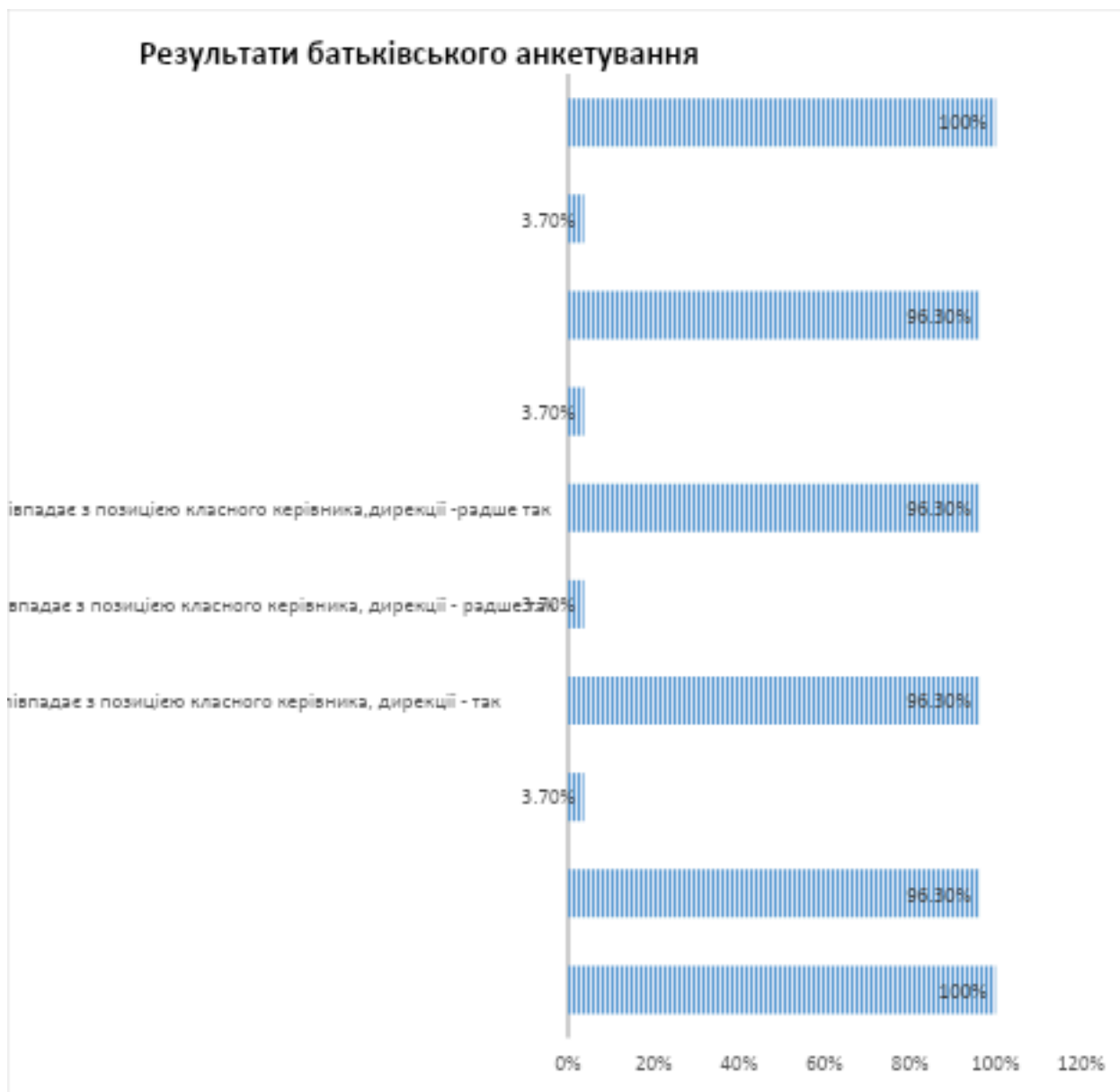
Ці дані вказують на потребу подальшого формування у старшокласників відповідального ставлення до навчання. Важливо наголошувати, що виконання завдань самостійно — це не лише обов'язок учня, а й основа якісного засвоєння знань та розвитку особистої відповідальності.

Аналізуючи вище отримані дані, можна зробити висновок, що освітній простір Княжівської ЗШ I-III ступенів є дійсно сповненим довіри. 100% учнів 4-го класу відзначають доброзичливе ставлення з боку вчителів, справедливість оцінювання та можливість звернутися по допомогу. Серед учнів 8-го та 10-го класів переважають думки про партнерські, товариські взаємини між однокласниками та педагогами, а також про справедливе ставлення в оцінюванні (96,6% і 90,91% відповідно). Більшість респондентів підтверджують доброзичливу атмосферу в колективах та готовність допомагати одне одному. Значний відсоток учителів (100%) та батьків (понад 80%) також вказують на партнерські взаємини з адміністрацією школи. Усе це свідчить про сформоване середовище взаємної довіри, підтримки та співпраці, що є міцним підґрунтям для успішного освітнього процесу.

Чи відповідають взаємовідносини між учасниками освітнього процесу принципам демократії та вимогам чинного освітнього законодавства до управління ЗЗСО (демократичний виховний простір)?

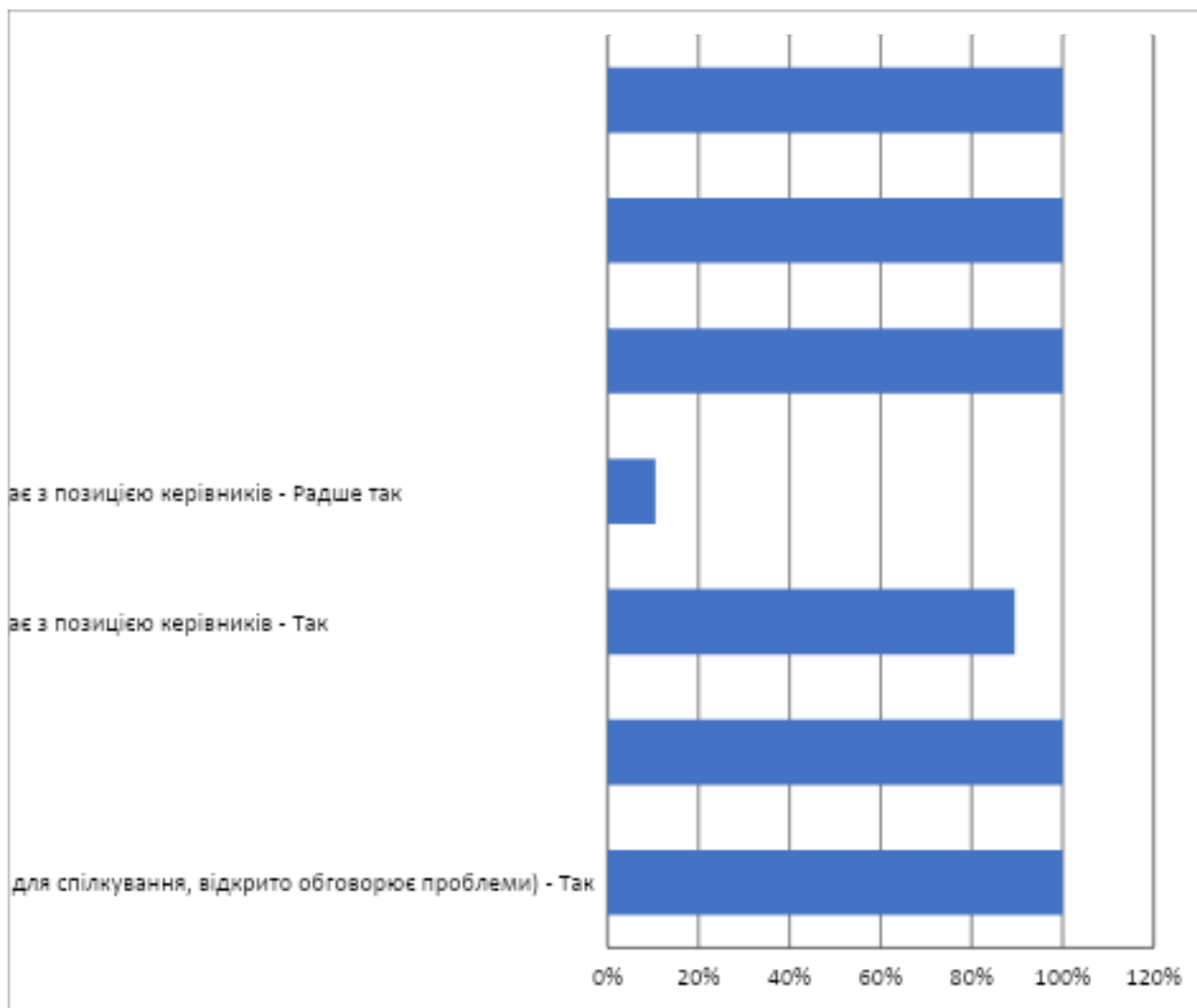
Аналізуючи відповіді на питання анкети пов'язані з демократичним освітнім простором, можемо зазначити, що в Княжівській ЗШ I-III ступенів сформований демократичний простір, у якому не обмежується свобода висловлювання.

Проаналізувавши відповіді батьків (опікунів) маємо наступні показники: 100% опитаних вважають, що рідні учнів поважають права педагогів як учасників освітнього процесу. 96,30% відповіли, що права учнів у ЗЗСО захищені. 96,30% батьків відповіли, що учні без побоювань можуть висловлювати свої думки, навіть якщо вони не співпадають з думкою класного керівника чи дирекції школи. Високий показник 96,30% свідчить про те, що класний керівник враховує позиції батьків та цікавиться думкою батьків про умови навчання, адаптації дітей у школі. Також 100% опитаних вважають, що керівництво закладу завжди відкриті для спілкування.

Діаграма 28. Чи керівництво закладу відкрите для спілкування? Відповіді батьків.

Варто зазначити, що в стосунках між педагогами також панують принципи демократії. Керівництво закладу відкрите для спілкування та співпраці, права учнів та педагогічних працівників захищені. Педагогічні працівники без побоювання можуть висловлювати власні думки.

Діаграма 29. Чи керівництво закладу відкрите для спілкування?Відповіді вчителів.

Відповідаючи на питання щодо роботи органів батьківського самоврядування, респонденти надали інформацію, що тісна співпраця батьків із школою допомагають у вихованні підростаючого покоління, сприяють вихованню школярів справжніми високоморальними людьми.

Аналізуючи відповіді на питання щодо виборів до органів громадського самоврядування закладу 88,89% опитаних батьків відповіли, що брали участь у виборах до органів батьківського самоврядування класу, 77,07% - до органу

батьківського самоврядування закладу освіти, а 3,70%, що обирали до обох вищезазначених органів, проте вибору не було, 7,41% зазначили, що на вибори не ходили.

Ці результати свідчать про достатній рівень залученості батьків до демократичних процесів у закладі освіти, але також вказують на потребу вдосконалення прозорості та забезпечення реальної альтернативності виборчого процесу.

Діаграма 30. Вибори до органів громадського самоврядування. Відповіді батьків.

Як позитивний факт, варто відзначити, що 88,89% опитаних батьків вважають батьківські збори ефективним каналом інформування про діяльність органу батьківського самоврядування. Це свідчить про налагоджену комунікацію між школою та батьківською громадою. Крім того,

77,78% респондентів зазначили, що інформацію можна отримати через офіційний сайт закладу або сторінки в соціальних мережах, що свідчить про відкритість, прозорість і сучасний підхід до інформування громадськості. Така багатоканальна система комунікації сприяє зміцненню партнерських взаємин між школою та родинами учнів.

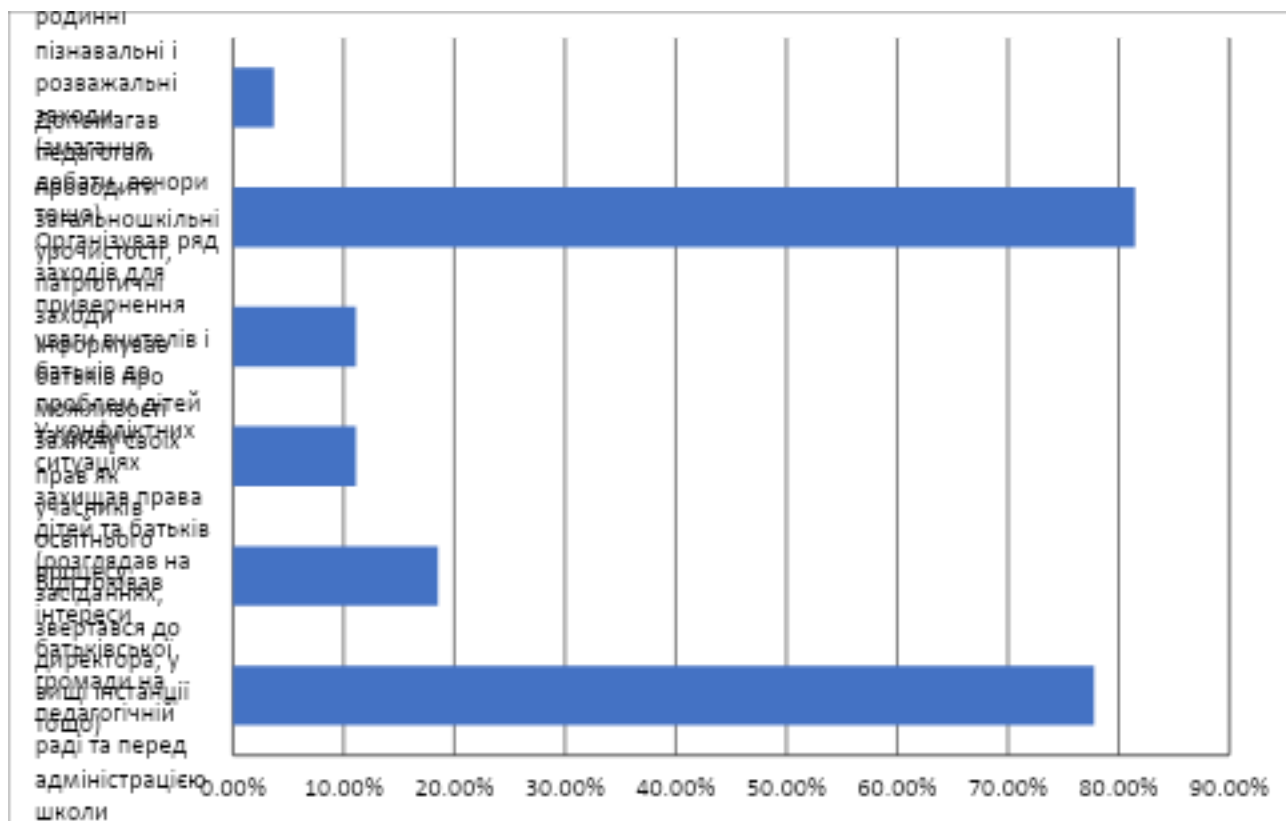
Також 93% опитаних батьків відповіли, що минулого року орган батьківського самоврядування звітував на щорічних зборах батьківської громади школи.

Діаграма 31. Як Ви отримуєте інформацію про діяльність органу батьківського самоврядування? Відповіді батьків.

Стосовно думки батьків, що корисного зробив для батьківської спільноти чинний склад органу батьківського самоврядування закладу за минулий рік маємо наступні показники, 81,48% респондентів вважають, що допомагав педагогам проводити урочистості та патріотичні заходи, а 77,78% -

відстоював інтереси батьківської громади на педагогічній раді перед адміністрацією школи.

Діаграма 32. Що корисного зробив орган батьківського самоврядування?

Крім того, батьки демонструють високу громадянську активність, беручи участь у зборах продуктів, підготовці благодійних ярмарків та інших спільних ініціативах. Така залученість є свідченням сформованої відповідальної та згуртованої батьківської спільноти, яка активно долучається до життя школи.

Діаграма 33. Громадянська активність батьків.

Тішить тісна співпраця класного керівника з батьками через батьківські збори (81,48%) та залучення до організації та супроводу туристичних походів, екскурсій, змагань (81,48%), через засоби електронного зв'язку (81,48%) та індивідуальні зустрічі з батьками (85,19%).

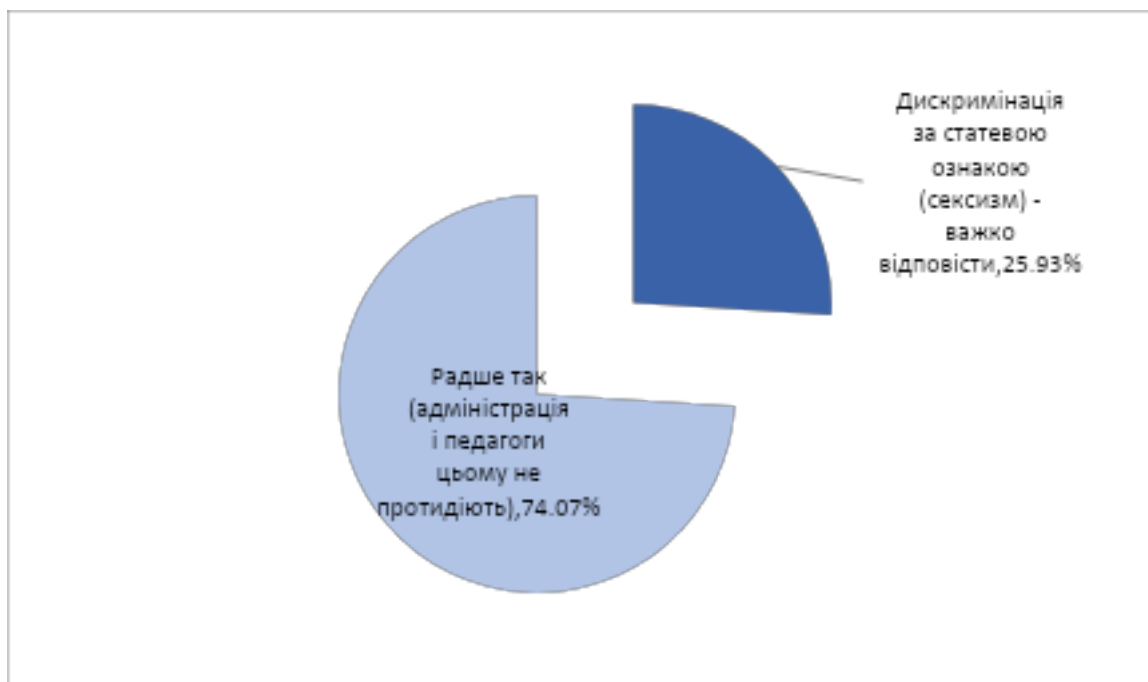

Діаграма 34. Співпраця класного керівника з батьками. Відповіді батьків.

74,07% респондентів серед батьків вважає, що їхня дитина, її однокласники можуть вільно висловлювати свою думку про заклад освіти, взаємини з педагогами, оскільки адміністрація і педагоги цьому не протидіють, а 25,93% вказали, що їм важко відповісти чи відбувається дискримінація за статевою ознакою (сексизм).

Цілком ймовірно, що батьки, які зазначили, що їм важко відповісти на питання про дискримінацію за статевою ознакою, не зовсім розуміли значення таких термінів, як «сексизм» або «дискримінація за статевою ознакою». Це доволі спеціалізовані поняття, які не завжди є знайомими широкому загалу, особливо якщо вони не часто вживаються у повсякденному житті або не обговорюються в освітньому контексті.

Цей факт свідчить про потребу в проведенні роз'яснювальної роботи з батьками щодо прав людини, гендерної рівності, недискримінації та інклюзивності. Такі заходи сприятимуть підвищенню обізнаності батьківської спільноти, кращому розумінню цінностей, які реалізуються у школі, і ще більшій відкритості освітнього простору.

Діаграма 35.

84% опитаних вчителів вважають, що учні можуть вільно висловлювати свою думку про заклад та взаємини з педагогами, а 16 % відповіли – радше так, ніж ні, оскільки ні адміністрація, ні педагогічний колектив цьому не протидіють.

Педагогічні працівники беруть активну у розробленні офіційних документів закладу освіти, що є важливим проявом демократичного врядування та професійної відповідальності. Вчителі Княжівської ЗШ I–III ступенів залучаються до розробки програми розвитку школи, створення внутрішніх нормативних документів, що регулюють освітній процес,

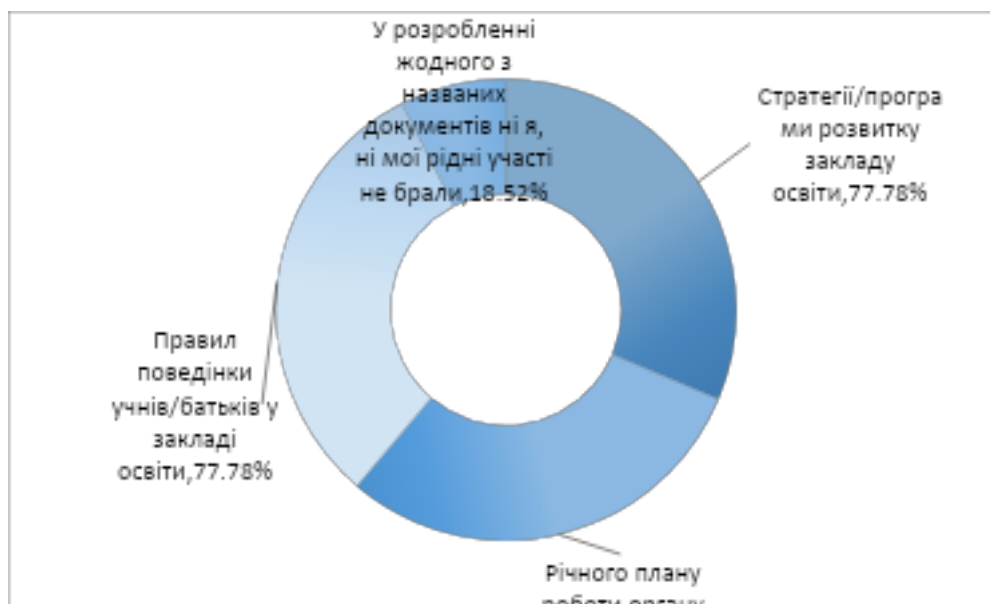
діяльність педагогічної ради, правила внутрішнього розпорядку тощо. Це свідчить про довіру з боку адміністрації, відкритість управлінських процесів та визнання фахового внеску кожного працівника у розвиток закладу. Такий підхід сприяє формуванню спільної відповідальності за якість освіти та забезпечує прозорість у прийнятті рішень.

Діаграма 36. У розробленні яких управлінських документів Ви брали участь? Відповіді педагогічних працівників.

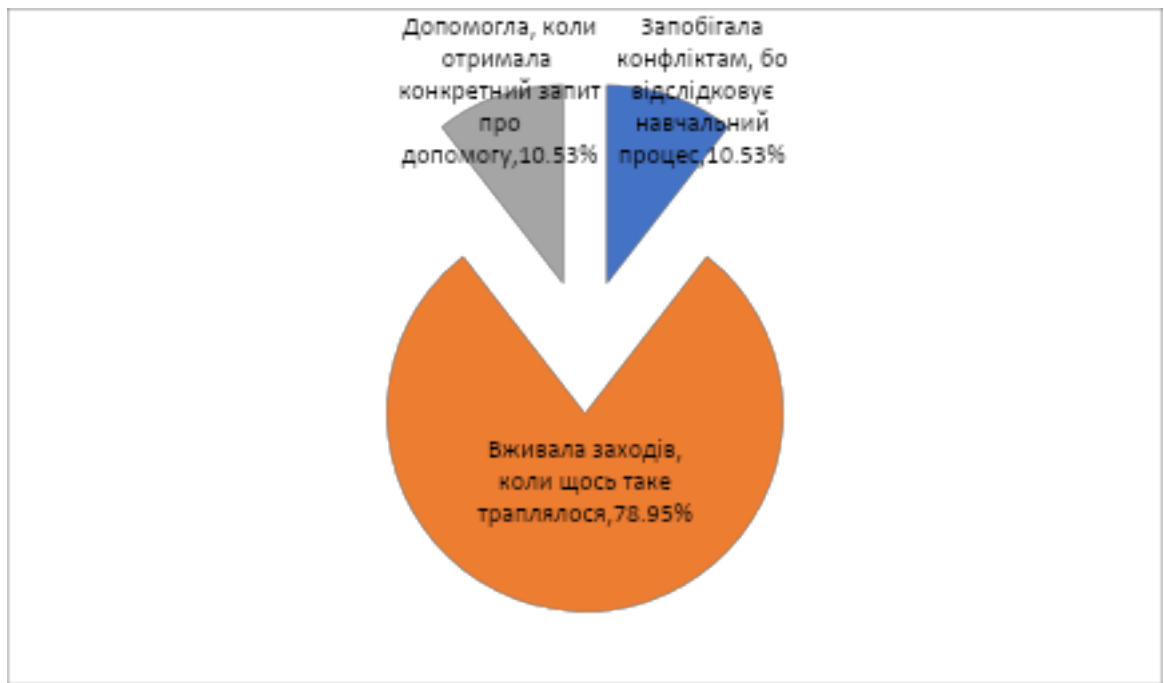
Варто підкреслити, що до процесу розроблення офіційних документів закладу залучаються не лише педагогічні працівники, а й батьки. Така участь свідчить про реальне впровадження принципів партнерства та співуправління в освітньому процесі Княжівської ЗШ I–III ступенів. Батьки долучаються до обговорення й формування важливих рішень, зокрема через участь у роботі батьківського самоврядування, зокрема в розробленні річного плану роботи, плану поведінки учнів у школі. Також думка батьків враховується при розробці програми розвитку школи. Це сприяє підвищенню рівня довіри до

адміністрації, прозорості діяльності закладу та зміцненню взаємозв'язку між школою і родинами учнів.

Діаграма 37. У розробленні яких управлінських документів Ви брали участь? Відповіді батьків.

Як свідчать результати аналізу 68,42% респондентів відповіли, що дирекція завжди підтримує і заохочує інновації, що стосуються освітнього простору, також 31,58% зазначили, що найчастіше підтримує, якщо, наприклад, пропозицію схвалюють інші педагоги. Також 78,95% респондентів відповіли, що адміністрація школи вживала необхідних заходів, допомагала вирішувати конфлікти, які виникали між учнем/класом (10,53%), а також намагалася їм запобігти (10,53%).

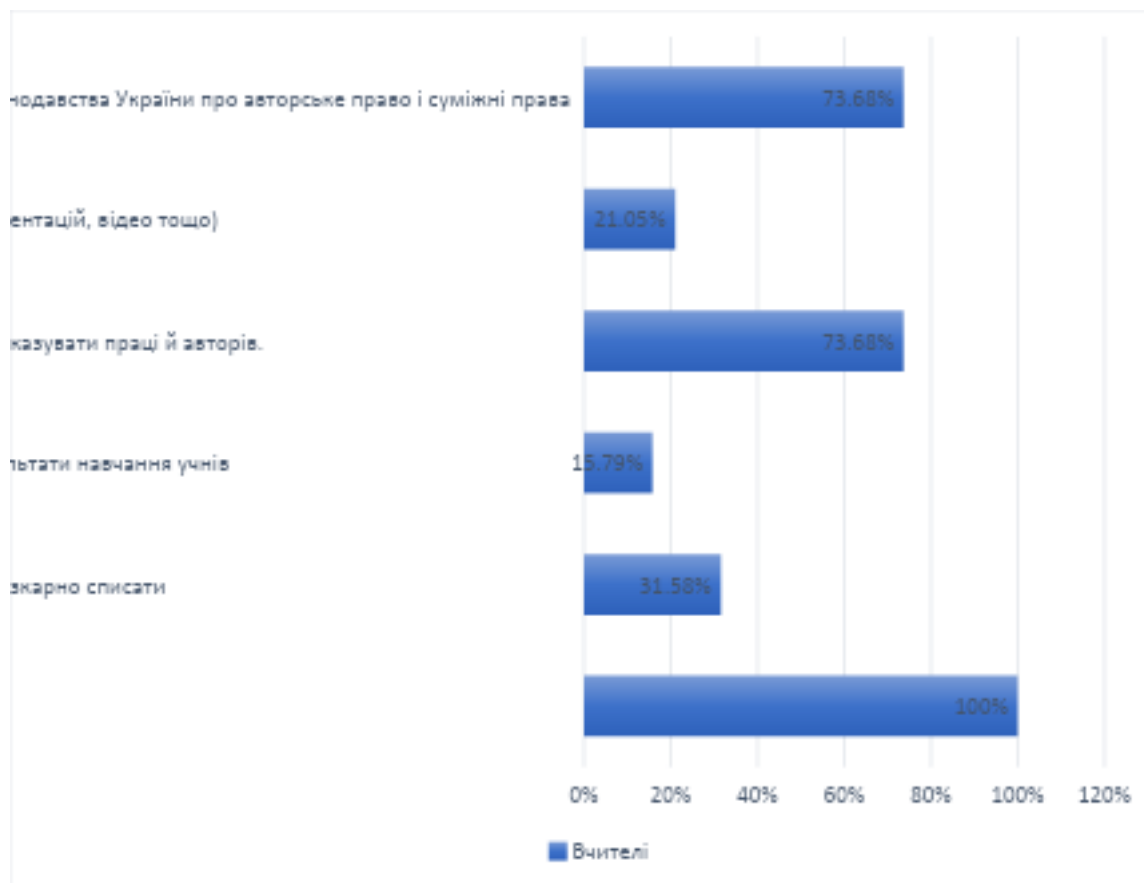
Діаграма 38. Ставлення дирекції школи до конфліктних ситуацій.

У Княжівській ЗШ I–III ступенів забезпечено прозорість управлінських процесів: учасники освітнього процесу та громадськість мають можливість своєчасно отримувати інформацію про прийняті адміністрацією рішення та результати її діяльності. Це здійснюється через оголошення на батьківських зборах, засідання педагогічної ради, публікації на офіційному сайті школи та сторінках у соціальних мережах. Такий відкритий формат комунікації сприяє довірі, підзвітності адміністрації перед спільнотою та формуванню демократичного освітнього середовища.

Діаграма 39. Чи своєчасно Ви отримуєте інформацію про діяльність закладу освіти та адміністрації школи?

Щоб забезпечити дотримання принципів академічної доброчесності серед учнів, педагоги Княжівської ЗШ I–III ступенів активно впроваджують відповідні виховні та освітні практики. Зокрема, 100% учителів наполягають на самостійному виконанні завдань, що формує відповідальність і чесність у навчанні. Водночас 73,68% педагогів навчають учнів правильно поводитися на використанні джерела, 21,05% вимагають вказувати авторство своїх праць. Ще 73,68% демонструють дотримання норм законодавства України про авторське право власним прикладом, що є важливим чинником у формуванні правової свідомості школярів. Ці заходи сприяють створенню освітнього середовища, у якому цінуються чесність, повага до чужої праці та правова культура.

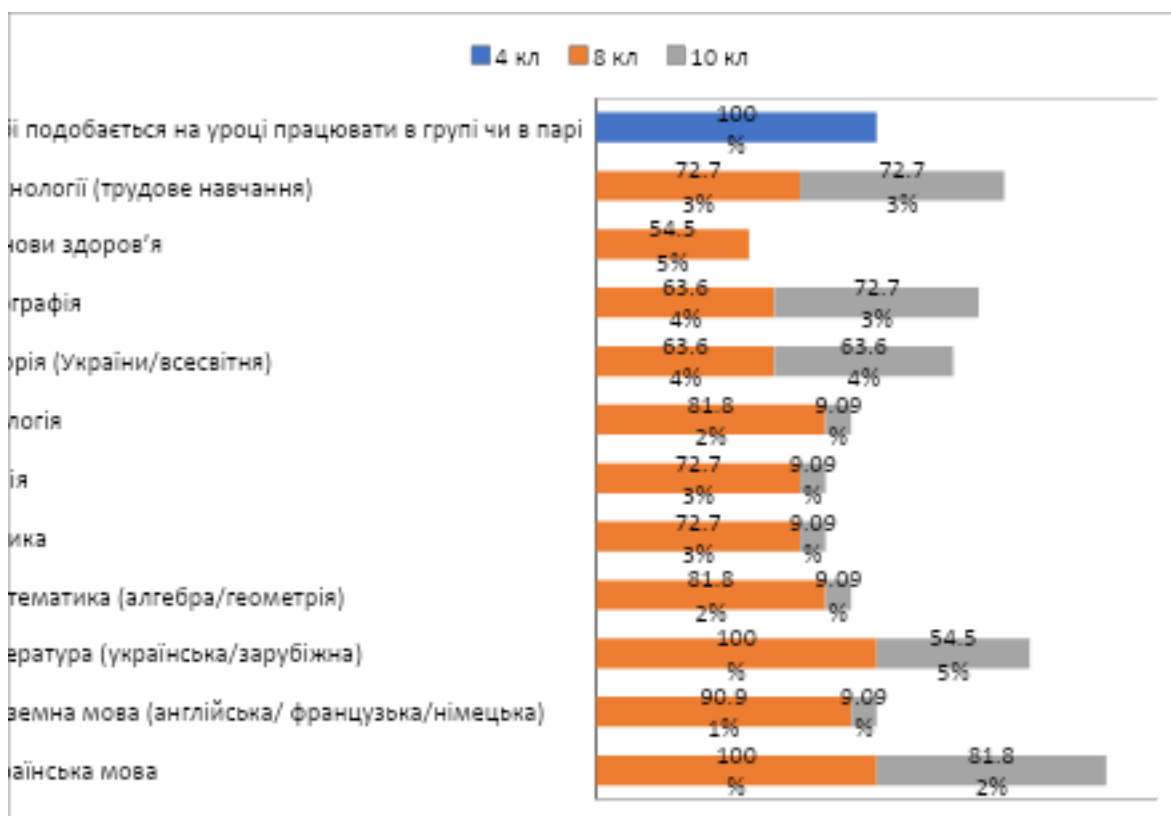

Діаграма 40. Як Ви дотримуєтесь принципів академічної доброчесності? Відповіді педагогічних працівників.

Для досягнення кращих результатів у навчанні, вчителі надають перевагу таким видам завдань: аналіз і порівняння (47,37%), оцінювання (89,47%), узагальнення (89,47%), проєкт (63,16%), прогнозування (21,05%), група учнів (4-6 осіб) (80%); а для роботи з батьками: індивідуальні зустрічі (89,47%); батьківські збори (100%), вивчення думки батьків шляхом тестування (89,47%), запрошення батьків на уроки (31,58%).

Учням Княжівської ЗШ I–III ступенів подобається групова форма роботи на різних уроках, що свідчить про ефективність використання інтерактивних методів навчання. Робота в групах сприяє розвитку комунікативних навичок, уміння співпрацювати, відповідальності за спільний результат, а також

створює позитивну атмосферу взаємодії в класі. Це також підвищує мотивацію до навчання, залучає кожного учня до активної участі в освітньому процесі й відповідає принципам компетентнісного підходу в Новій українській школі. Дані наведено у діаграмі.

Діаграма 41. Робота в групах.

За отриманими результатами анкетування серед школярів варто відзначити, більшість опитаних вважає, що в навчальному закладі сформований демократичний простір, у якому не обмежується свобода висловлювання.

За результатами аналізу відповідей на питання про те, чи можуть учні безперешкодно висловити власну думку щодо подій шкільного життя чи,

наприклад, взаємостосунків з педагогами, що респонденти дали неоднозначну відповідь на дане питання.

87,50% учнів 4 класу відповіли, що можуть вільно висловити свою думку тільки при однокласниках або в розмові з рідними, 12,5% - класному керівникові чи іншим вчителям, а інші 12,5% на учнівських зборах. Це свідчить про те, що вчителям складно побудувати довіру з молодшими учнями.

90,91% восьмикласників відповіли, що висловити свою думку щодо подій шкільного життя можуть на учнівських зборах, 83% у спілкуванні з класним керівником, 64% на засіданні органу учнівського самоврядування та 18% на загальношкільних зборах.

Результати опитування учнів 10-го класу є досить позитивними. 90,91% десятикласників відповіли, що висловити свою думку щодо подій шкільного життя можуть на учнівських зборах, на засіданні органу учнівського самоврядування, оскільки учня 10 було обрано президентом школи, 81,82% - у спілкуванні з класним керівником та на загальношкільних зборах.

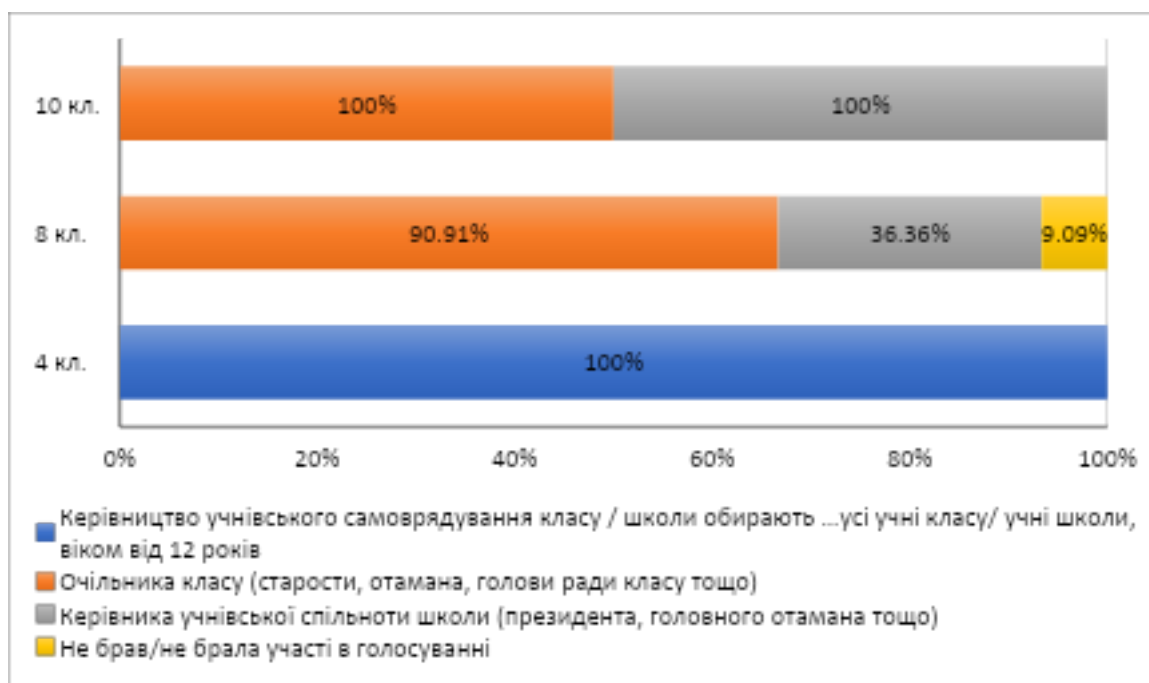
Діаграма 42. Де ви можете висловити свою думку стосовно шкільного життя? Відповіді учнів.

Аналіз результатів опитування свідчить, що можливість вільного висловлення власної думки учнями щодо шкільного життя та взаємин із педагогами залежить від вікової категорії, а рівень відкритості та довіри поступово зростає з переходом до старших класів.

Загалом, ці результати свідчать про поступове формування демократичного середовища в школі, однак вказують на необхідність цілеспрямованої роботи з молодшими учнями для побудови довіри та розвитку навичок вільного висловлювання власної думки. Відповідно до цього, педагогам, класним керівникам потрібно створити в колективі дружні та довірливі відносини, де учень не буде боятись підняти руку, помилитись, висловити альтернативну думку, де довіра до вчителя допоможе розкрити дітей, і вони ділитимуться з педагогом своїми мріями, страхами, думками.

Узагальнюючи отримані результати щодо виборів до органів учнівського самоврядування закладу освіти, можна зробити висновок, що більшість респондентів ствердно відповіли, що норми та Положення про вибори були повністю дотримані.

100% четвертокласників вказали, що керівництво учнівського самоврядування класу / школи обирають учні віком від 12 років.

Діаграма 43. Чи обираєте ви учнівське самоврядування? Відповіді учнів.

Значна частина респондентів 8 класу (90,91% в) брала участь в голосуванні за очільника класу, дещо менше (36,36%) опитаних - за делегатів до виконавчого органу учнівського самоврядування, а саме президента школи, також 9,09% відповіли, що не брали участі в голосуванні.

100% учнів десятикласників зазначили, що вони брали участь в голосуванні за очільника класу, також обирали керівника учнівської спільноти, а саме президента школи.

Такі результати можна пояснити кількома чинниками:

1. **Вікові особливості та рівень усвідомленості:** Старшокласники (10 клас) краще розуміють важливість демократичних процедур, таких як вибори, і мають вищу мотивацію брати участь у житті школи. Вони вже неодноразово стикалися з подібними процесами, мають більше досвіду, усвідомлюють свій вплив на шкільне середовище.
2. **Рівень поінформованості:** У 10 класі учні можуть бути краще обізнані з роботою учнівського самоврядування, оскільки триваліше залучені до його діяльності. Зокрема, обрання учня 10 класу президентом школи могло посилити інтерес і відповідальність за участь у голосуванні.
3. **Недостатнє інформування або мотивація серед восьмикласників:** Нижчий відсоток участі у виборах до органів самоврядування серед учнів 8 класу (особливо щодо виборів президента школи) може бути пов'язаний з браком інформації про значення цих виборів або з меншою мотивацією до участі у шкільному житті на рівні всієї школи.

Загалом, результати демонструють позитивну динаміку залучення учнів до самоврядування, але водночас вказують на необхідність активнішого інформування та мотивації середньої ланки учнів щодо важливості участі в демократичних процесах у школі.

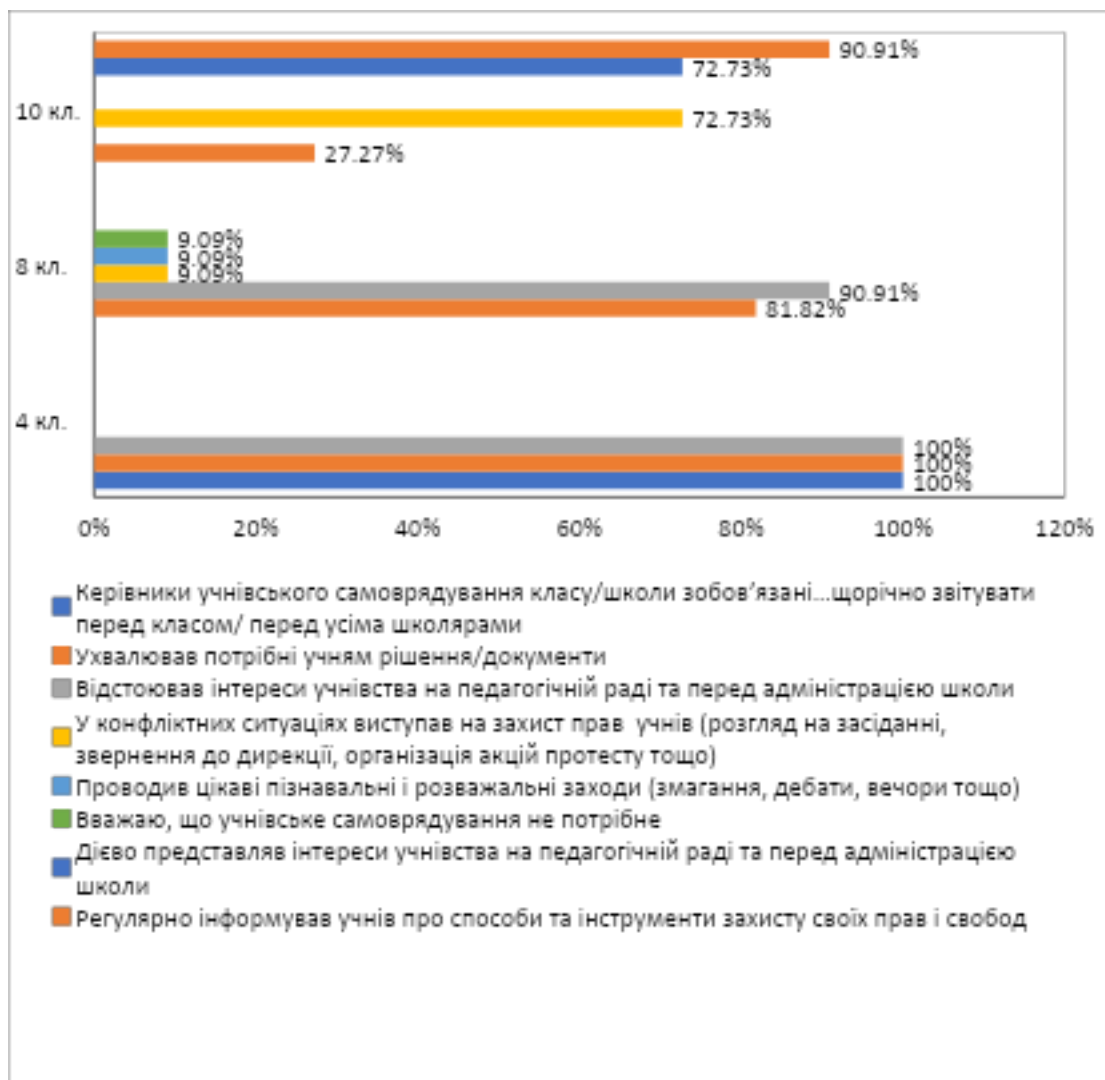
Згідно результатів опитування щодо користі від минулорічної діяльності органу учнівського самоврядування школи, його чинного складу, маємо наступні результати. Четвертокласники вважають, що орган учнівського

самоврядування повинен захищати інтереси учнів (100%), ухвалювати потрібні рішення (100%) та щорічно звітувати перед учнівством (100%).

Серед учнів 8-го класу маємо схожі результати. 90,91% впевнені, що учнівське самоврядування повинне захищати інтереси учнів, 81,82% - приймати потрібні рішення, а 9,09% вказали, що учнівське самоврядування не потрібне.

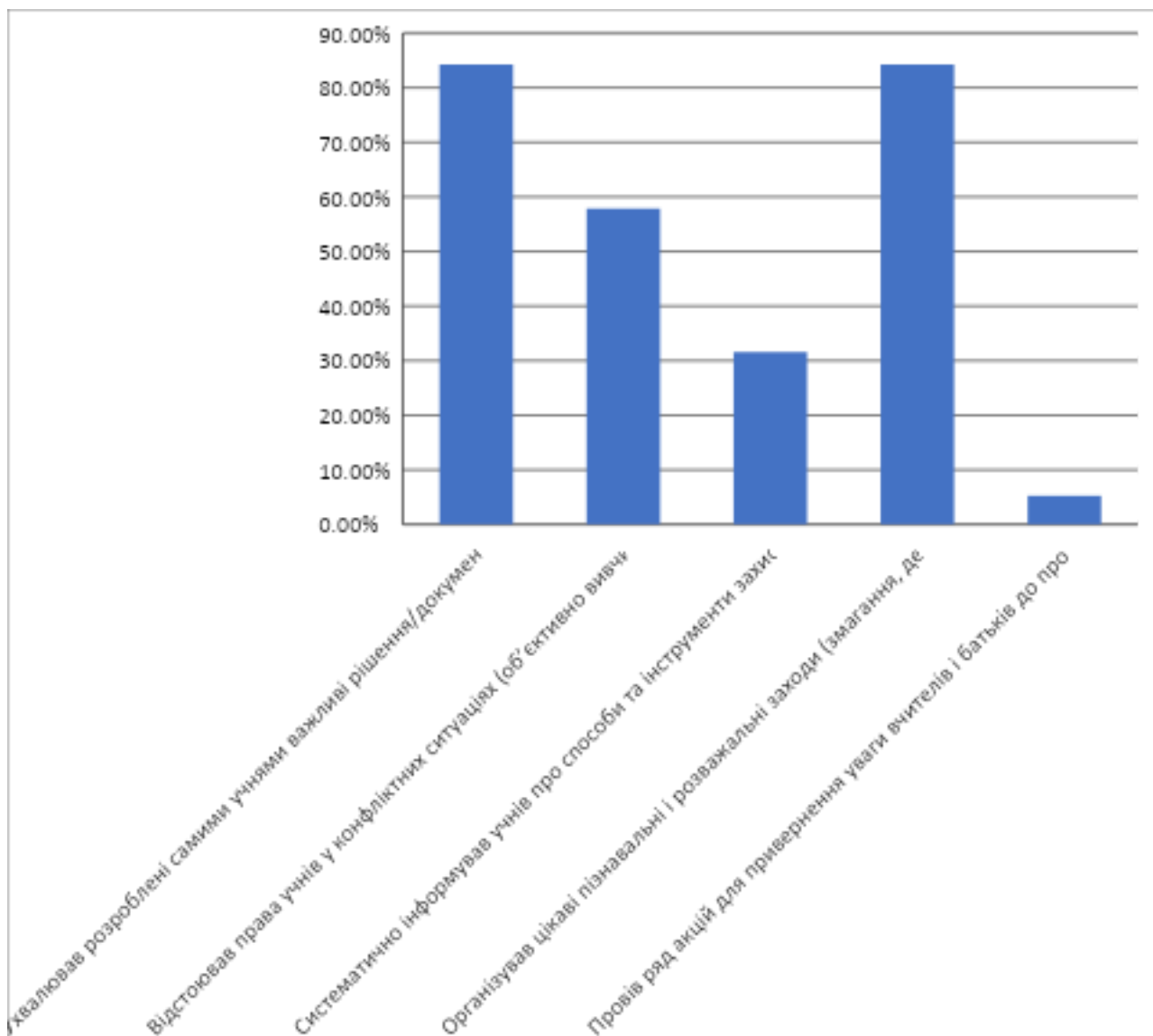
Серед відповідей учнів 10-го класу маємо наступні показники: 90,91% - регулярно інформував учнів про способи та інструменти захисту своїх прав та свобод, 72,73% - дієво представляв інтереси учнівства на педрадах та у конфліктних ситуаціях виступав на захист прав учнів.

Загалом, можна зробити висновок, що орган учнівського самоврядування виконує важливу функцію представництва інтересів учнів, сприяє формуванню демократичного середовища та навчає дітей основ громадянської активності. Для подальшого розвитку варто посилити комунікацію з молодшими школярами й підвищити рівень залучення серед учнів середньої ланки. Також потрібно посилити проінформованість окремих школярів, зокрема восьмикласників, що вимагає подальшої роботи з популяризації діяльності учнівського самоврядування.

Діаграма 44. Робота органу учнівського самоврядування. Відповіді учнів.

Отже, діяльність органу учнівського самоврядування та його чинного складу в минулому навчальному році мала вагомий вплив на формування активної учнівської позиції, розвиток шкільного самоврядування і загальну демократизацію шкільного середовища, це доводять результати опитування педагогів школи.

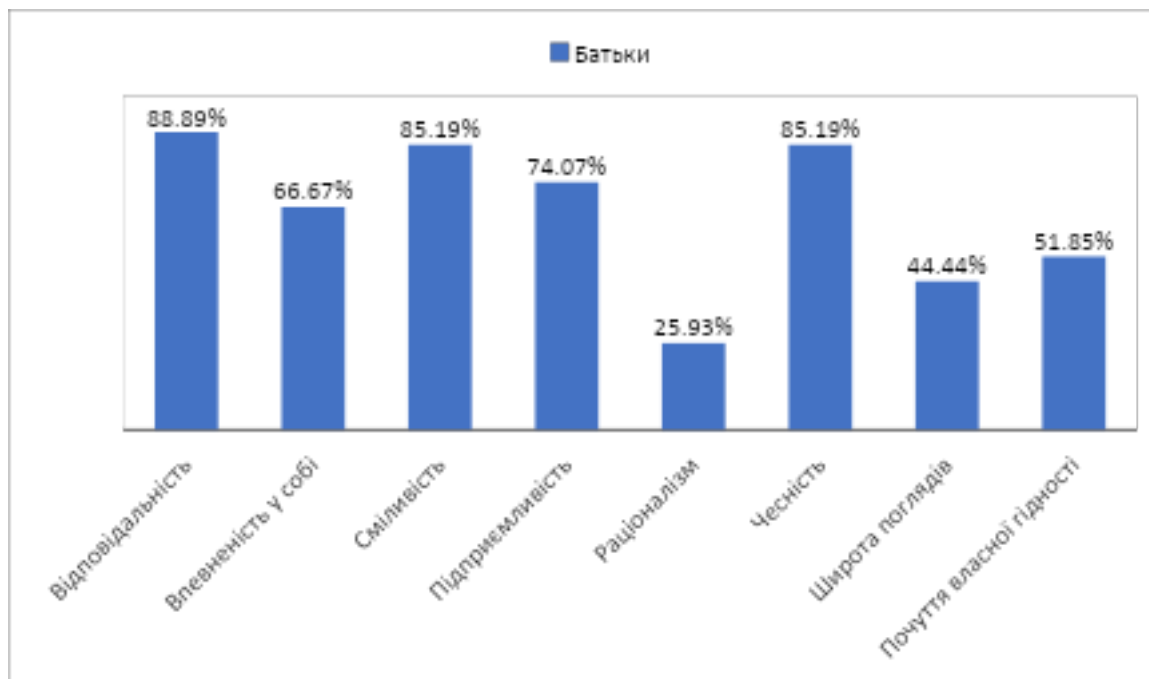

Діаграма 45. Робота учнівського самоврядування. Відповіді вчителів.

Також вчителі відповіли, що органи учнівського самоврядування школи (президент, учнівський уряд) звітували про свою роботу за минулий навчальний або календарний рік на щорічних учнівських зборах (100%) та президент школи звітував перед учнівським парламентом (58%).

Позитивної оцінки заслуговують відповіді на питання щодо впливу освітнього середовища на риси характеру учнів. На думку батьків найбільше заклад освіти розвиває відповідальність (88,89%), сміливість (85,19%),

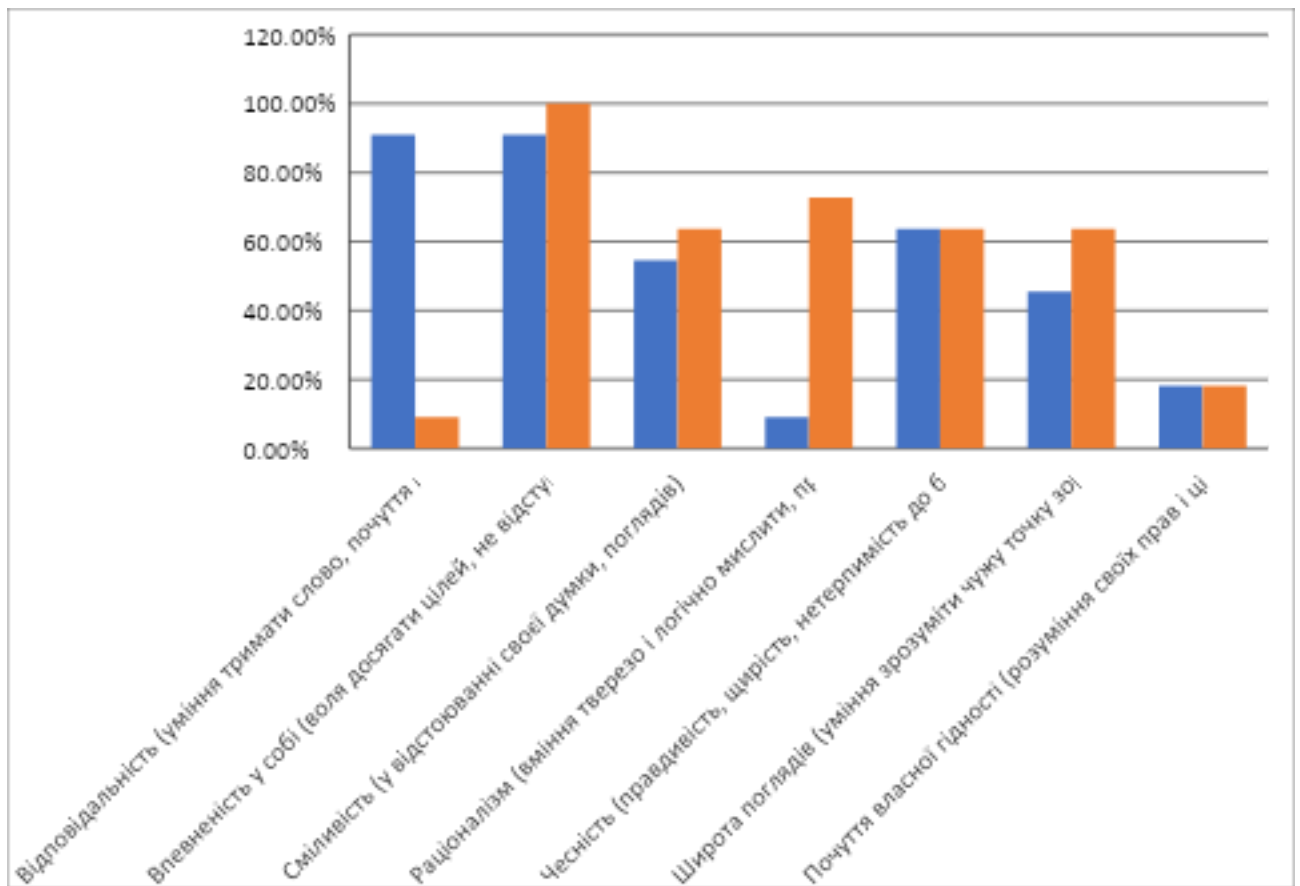
впевненість у собі (66,67%), чесність (85,19%), почуття власної гідності (51,85%).

Діаграма 46. Вплив освітнього середовища на характер учнів. Відповіді батьків.

А от на думку вчителів найбільше заклад освіти розвиває в учнів такі риси характеру, як впевненість у собі (100%), сміливість (63,16%), відповідальність (94,74%), чесність (89,47%), почуття власної гідності (78,65%).

Самі ж учні 8 класу вважають, що заклад освіти розвиває відповідальність (90,91%), впевненість у собі (90,91%), чесність (63,64%), сміливість (54,55%), широта поглядів (45,45%). А от відповіді учнів 10 класу є дещо іншими: впевненість у собі (100%), раціоналізм (72,73%), широта поглядів (63,64%), сміливість (63,64%), чесність (63,64%).

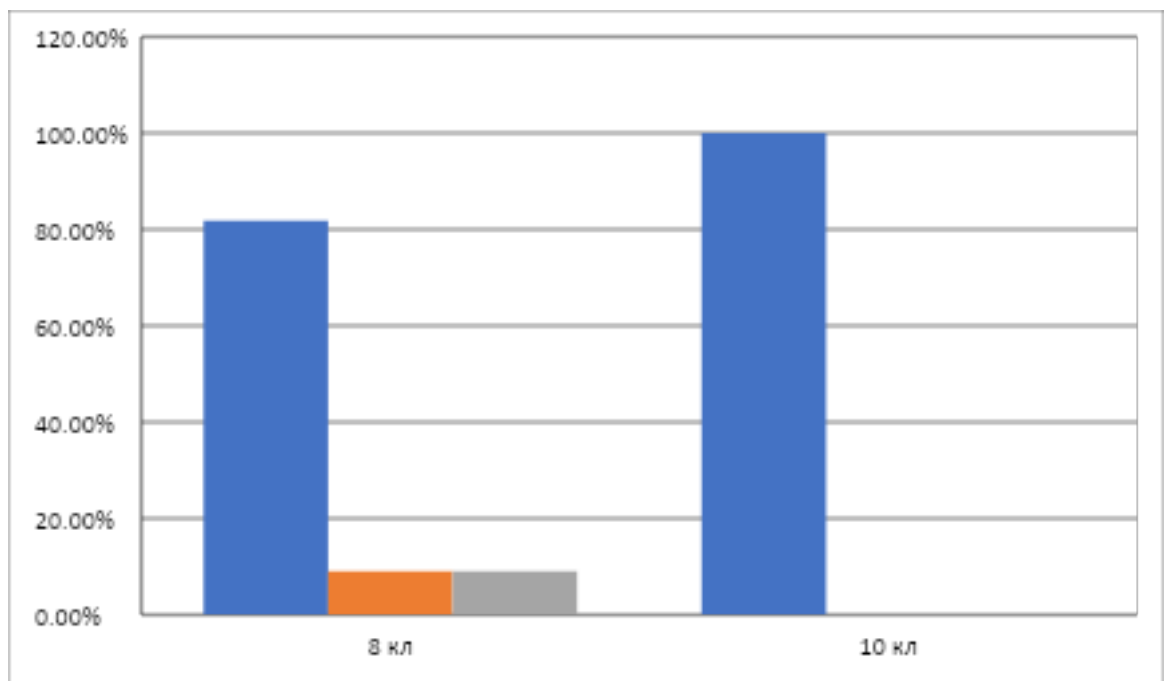
Діаграма 47. Вплив освітнього середовища на характер учнів.
Відповіді учнів.

Загалом, результати показують, що Княжівська ЗШ І–ІІІ ступенів створює сприятливе демократичне освітнє середовище, яке позитивно впливає на становлення ключових моральних і соціальних рис учнів, хоча є резерви для подальшого розвитку в напрямках формування широти поглядів, самоповаги та відкритого діалогу.

Результати опитування свідчать, що 82% опитаних восьмикласників та 100% десятикласників беруть активну участь у колективному прийнятті рішень щодо здачі коштів на потреби школи, а саме ремонт та облаштування класу або кабінету. Це демонструє, що в класі існує демократичний підхід до вирішення питання щодо використання коштів, де кожен учень має

можливість висловити свою думку, а також активно брати участь у управлінні ресурсами.

Такий підхід сприяє формуванню відповідальності серед учнів, а також розвитку командної роботи, адже вони спільно вирішують, коли і на що здавати кошти, і як ними розпоряджатися. Водночас, для покращення процесу важливо, щоб учителі або класні керівники чітко визначали межі та мету збору коштів, забезпечуючи прозорість і справедливість у розподілі.

Діаграма 48. Збір коштів на потреби школи. Відповіді учнів.

На основі аналізу результатів опитувань учнів, батьків та педагогів можна зробити висновок, що в закладі сформований демократичний освітній простір, який забезпечує:

- повагу до прав кожного учасника освітнього процесу — як учнів, так і педагогів;

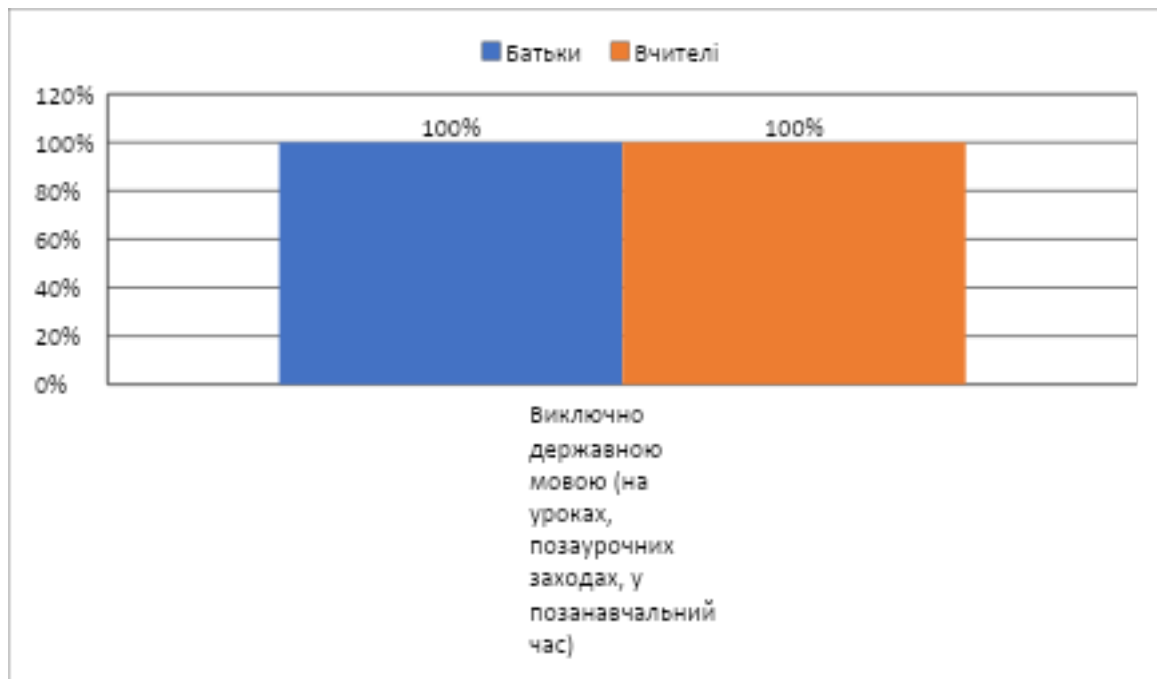
- можливість вільно висловлювати власну думку — особливо це підтверджують старшокласники, які активно беруть участь в учнівському самоврядуванні та голосуваннях;
- партнерські взаємини між усіма сторонами освітнього процесу — зокрема, між учнями та вчителями, вчителями та батьками, педагогами і керівництвом;
- відкритість адміністрації до співпраці, регулярне інформування учасників освітнього процесу про ухвалені рішення;
- активну участь учнів у самоврядуванні та готовність брати відповідальність за прийняття рішень;
- виховання таких рис, як відповідальність, чесність, впевненість у собі та сміливість, що свідчить про гуманістичний і ціннісний підхід у навчанні й вихованні.

Попри позитивні тенденції, частина учнів молодшої та середньої школи демонструє обережність у відкритому висловлюванні думок, що вказує на необхідність подальшого зміцнення довіри та розвитку учнівської ініціативності на всіх рівнях.

У якій мірі учні ЗНЗ залучені до виховних справ (позакласної роботи) та громадської діяльності: волонтерства, членства у формальних і неформальних дитячих об'єднаннях тощо (*виховний простір патріотичний та культуротворчий*)?

У закладі освіти сформований *патріотичний простір*, у якому формується особистість громадянина-патріота.

На основі проведеного аналізу анкетування бачимо, що 100% респондентів серед батьків та педагогів ствердно відповіли, що учні та вчителі на уроках та в позаурочний час розмовляють тільки українською мовою.

Діаграма 49. Мова освітнього процесу. Відповіді батьків та вчителів.

На запитання «Якою мовою вчителі спілкуються з учнями у закладі освіти?» 100% четвертокласників та десятикласників відповіли, що на уроках, перервах та позаурочних заходах з ними спілкуються виключно українською мовою.

90,91% серед учнів 8-го класу ствердно відповіли, що в школі спілкуються винятково державною мовою, з них 9,09% (1 учень) - відповіли, що державна мова не використовується. Такий результат може бути пов'язаний з тим, що учень не правильно зрозумів запитання, оскільки на уроках англійської мови, учні та вчитель спілкуються англійською мовою.

Діаграма 50. Мова освітнього процесу. Відповіді учнів.

Варто зазначити, що вчителі на уроках української мови та літератури, позакласного читання, розвитку мовлення через мовний матеріал, фольклор, поезію формують мовно-національну свідомість, а на уроках історії України з допомогою історичного матеріалу розвивають почуття національної гідності та гордості. Згідно з результатами опитування, можна зробити висновки, що вчителі української мови, історії України та класні керівники приділяють достатньо уваги патріотичному вихованню.

Аналіз відповідей учителів свідчить про те, що в Княжівській ЗШ І–ІІІ ступенів патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів роботи школи. За результатами опитування, 47,37% учнів активно брали участь у заходах патріотичного спрямування, таких як вшанування героїв, екскурсії до історичних місць, зустрічі з фахівцями у галузі історії, культури, господарського та суспільного життя України. Ще 52,63% учнів відвідували

ці заходи з інтересом, що свідчить про їхню залученість і позитивне ставлення до тематики.

Ці дані демонструють, що значна частина учнів не лише сприймає патріотичні заходи як цікаві, а й бачить у них особисту цінність, що є важливим показником ефективності виховної роботи. Такі заходи не тільки сприяють формуванню національної самосвідомості та поваги до історії й культури України, а й розвивають соціальну активність, відповідальність, громадянську позицію.

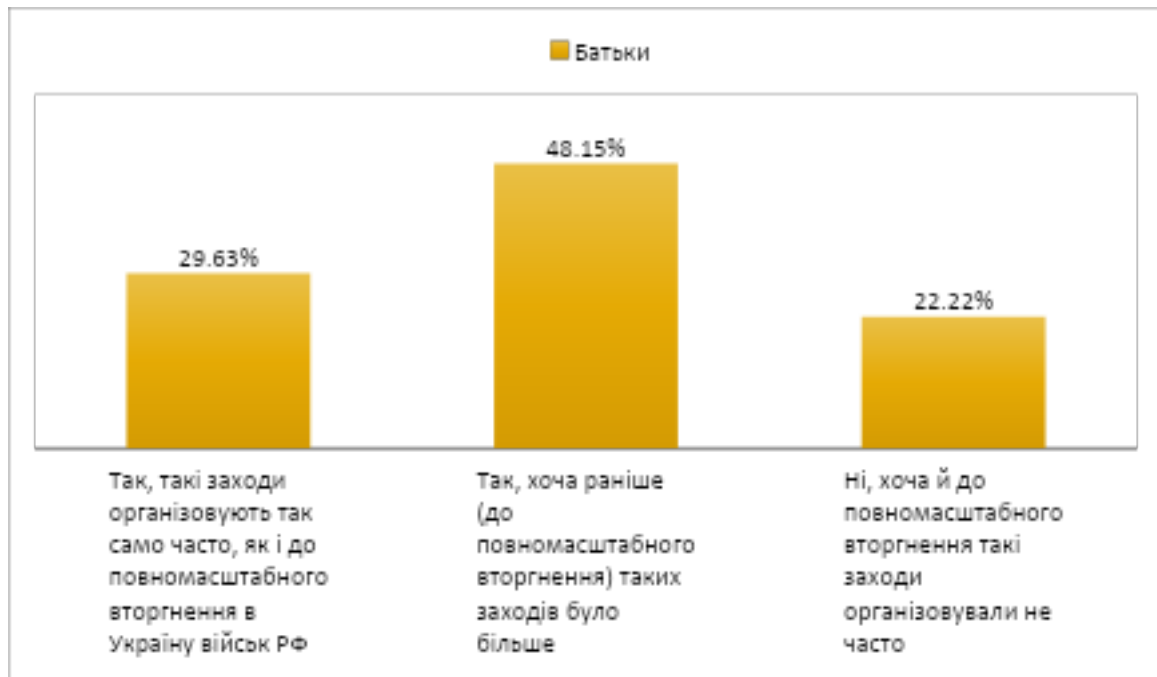
Отже, патріотичне виховання в школі здійснюється системно, з урахуванням інтересів учнів, що дозволяє формувати свідоме молоде покоління, спроможне цінувати та зберігати національні традиції, ідентичність і культурну спадщину.

Результати опитування батьків свідчать про помірний рівень обізнаності та залученості сімей до культурно-патріотичного життя школи. Так, 48,15% респондентів зазначили, що їхні діти брали участь у заходах, спрямованих на пізнання історії України, зокрема відвідували історичні та краєзнавчі музеї, музей-садиби видатних діячів.

Водночас 29,63% вважають, що такі заходи організовуються з тією ж регулярністю, як і до повномасштабного вторгнення, а 24,39% відповіли, що подібні активності не були частими навіть раніше. Це може свідчити як про об'єктивні обмеження воєнного часу, так і про низьку поінформованість або зацікавленість батьків у патріотичній складовій діяльності школи.

Отже, існує потреба в посиленні комунікації між школою та батьківською громадою щодо цілей, змісту та значення патріотичного виховання, а також у залученні батьків до обговорення та участі в організації

таких заходів. Це дозволить зміцнити зв'язок школи з родинами та сформувати спільний простір національно-патріотичного виховання.

Діаграма 51. Організація культурно-патріотичних заходів . Відповіді батьків.

Аналіз результатів опитування свідчить, що в більшості учнів сформоване шанобливе ставлення до державних символів України. Зокрема, 90,91% восьми- та десятикласників вважають, що учні дотримуються відповідних правил поведінки під час використання символіки.

Разом із тим, 9,09% респондентів (один учень) вказали на випадки недотримання правил, що потребує додаткової уваги з боку педагогів у частині виховання національної свідомості та громадянської відповідальності.

Водночас 100% опитаних учителів і батьків підтвердили, що як учні, так і педагоги виявляють повагу до державних символів, що є позитивним показником сформованого патріотичного середовища у закладі освіти.

Отже, в школі загалом підтримується належний рівень шани до символів державності, але важливо й надалі акцентувати на їхньому значенні в освітньому процесі, зокрема під час виховних заходів та уроків громадянської освіти.

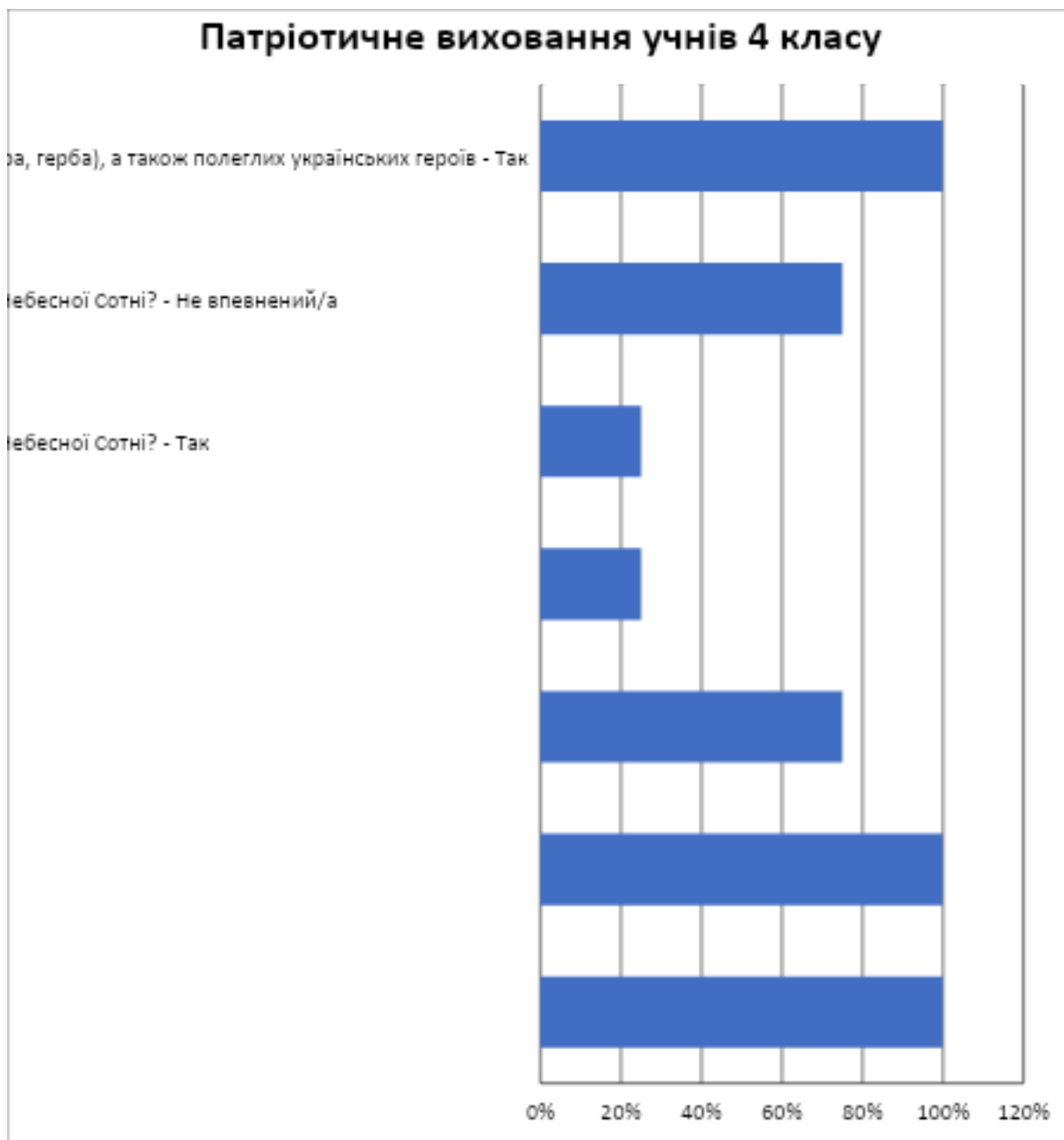
Діаграма 52. Ставлення до державних символів України. Відповіді учнів.

Результати опитування четвертокласників демонструють високий рівень формального засвоєння знань про державні символи України. Зокрема:

- 100% учнів можуть описати Прапор України та виконати Гімн напам'ять, а також правильно реагують на вшанування символіки — знають, як стояти «струнко», використовують відповідні жести;

- 75% опитаних можуть розповісти про походження Герба, 25% – не впевнені;
- Однак лише 25% четвертокласників змогли пояснити, чому цінують видатних історичних постатей, таких як Тарас Шевченко, Леся Українка, Роман Шухевич або Герої Небесної Сотні, що свідчить про потребу глибшої роботи над осмисленням історичного контексту та формуванням особистої позиції до національних героїв.

Таким чином, початкова школа успішно формує зовнішні прояви патріотизму (поведінку, символічну реакцію), але для глибшого розуміння цінностей, пов'язаних з історичними постатями та подіями, необхідно посилити змістове патріотичне виховання, використовуючи адаптовані методи для молодших школярів — інтерактивні уроки, казки, мультимедійні матеріали, живі приклади з життя.

Діаграма 53. Патріотичне виховання учнів 4 класу. Відповіді учнів.

За отриманими результатами опитування 100% десятикласників вважають, що у школі минулого навчального року була можливість поспілкуватися з активістами громадських організацій, волонтерами, учасниками бойових дій у російсько-українській війні. Учні 10 класу є досить активними, вони допомагають організовувати благодійні заходи для збору

коштів ЗСУ, котрі особисто передають волонтерам. Важливо, що школа не лише підтримує ці ініціативи, а й створює умови для розвитку такої активності.

Думки восьмикласників розділилися, 45,45% стверджують, що у школі минулого навчального року та цьогогоріч вони мали можливість поспілкуватися з активістами громадських організацій, волонтерами, учасниками бойових дій, 45,45% опитаних відповіли, що зустрічі до пандемії організовувалися частіше та 9,09% відповіли, що нагода була, але бажання не виникало. Це може бути пов'язано з тим, що представники організацій відвідували класи вибірково, тому не всі мали змогу послухати лекції.

Покращення залученості 8 класу можливе лише за умови діалогу, довіри та активного включення самих учнів у процес. Їх не варто лише інформувати про такі зустрічі, а й залучати до процесу організації та підготовки даних заходів.

Діаграма 54. Організація зустрічей з волонтерами, громадськими активістами, військовими. Відповіді учнів.

Аналіз освітнього процесу та виховної роботи у Княжівській ЗШ І–ІІІ ступенів свідчить про цілеспрямовану і системну діяльність педагогічного колективу, спрямовану на формування в учнів патріотичних почуттів, любові до Батьківщини, поваги до історії, культури та символів України.

Класні керівники, педагог-організатор, заступник директора з виховної роботи та вчителі-предметники щороку організовують та проводять тематичні виховні заходи, приурочені до визначних дат: Дня пам'яті Героїв Крут, Дня Героїв Небесної Сотні, Дня захисників і захисниць України, Дня Гідності та Свободи, Дня Збройних сил України. Ці заходи не є формальними, а мають чітко окреслену мету — сприяти глибшому усвідомленню учнями важливості державної незалежності, гідності та національної ідентичності.

Варто підкреслити, що:

- Зміст заходів урізноманітнений — включає зустрічі з учасниками бойових дій, перегляд документальних фільмів, виставки, презентації, проєкти, уроки мужності.
- Форми роботи адаптовані до віку учнів: для молодших школярів — тематичні класні години, казки, пісні; для старших — дискусії, круглі столи, участь у волонтерських та благодійних ініціативах.
- Учні активно залучаються до підготовки – створюють стінгазети, вірші, виступають з доповідями, проводять презентації, беруть участь у шкільних акціях та флешмобах.

- Педагоги акцентують увагу на сучасних героях України – захисниках, волонтерах, що особливо важливо в умовах війни, адже сприяє формуванню реального прикладу для наслідування.

Отже, виховна система закладу має чітко виражений патріотичний напрям і виконує важливу функцію у формуванні свідомих, відповідальних громадян. Участь педагогічного колективу в організації таких заходів свідчить про їхню небайдужість, професійну відповідальність і розуміння важливості національно-патріотичного виховання як основи громадянської зрілості молоді.

Результати проведеного аналізу свідчать про те, що у закладі освіти сформований *культуротворчий простір*, у якому культура відіграє важливу роль у формуванні та зміцненні громадянського суспільства, розвитку творчих здібностей школярів, побудові правового суспільства.

Культуротворчий простір школи є важливою складовою частиною загальної освітньої діяльності, оскільки саме тут формуються основи для розвитку творчої особистості учня, його естетичного сприйняття світу, моралі та духовності. Княжівська загальноосвітня школа I-III ступенів створює сприятливі умови для розвитку учнів через багатогранну культурно-виховну діяльність, яка охоплює різноманітні форми і методи роботи.

Виходячи з отриманих результатів опитування, можна зробити висновок, що культуротворчий простір школи активно розвивається завдяки організації і проведенню різноманітних заходів, які включають в себе як національні традиції, так і сучасні культурні тренди. Це дозволяє учням не лише ознайомлюватися з культурною спадщиною свого народу, але й бути частиною культурного процесу, що розвивається на рівні суспільства.

Простір для культуротворчої діяльності відкритий як для учнів, так і для педагогів, батьків та громади. У цьому контексті школа є не лише освітнім, але й культурним осередком, в якому проводяться різноманітні виставки, конкурси, концерти, театральні вистави, фестивалі, а також інші культурно-мистецькі заходи, що сприяють розвитку естетичних уподобань, творчих здібностей і соціальної активності учнів.

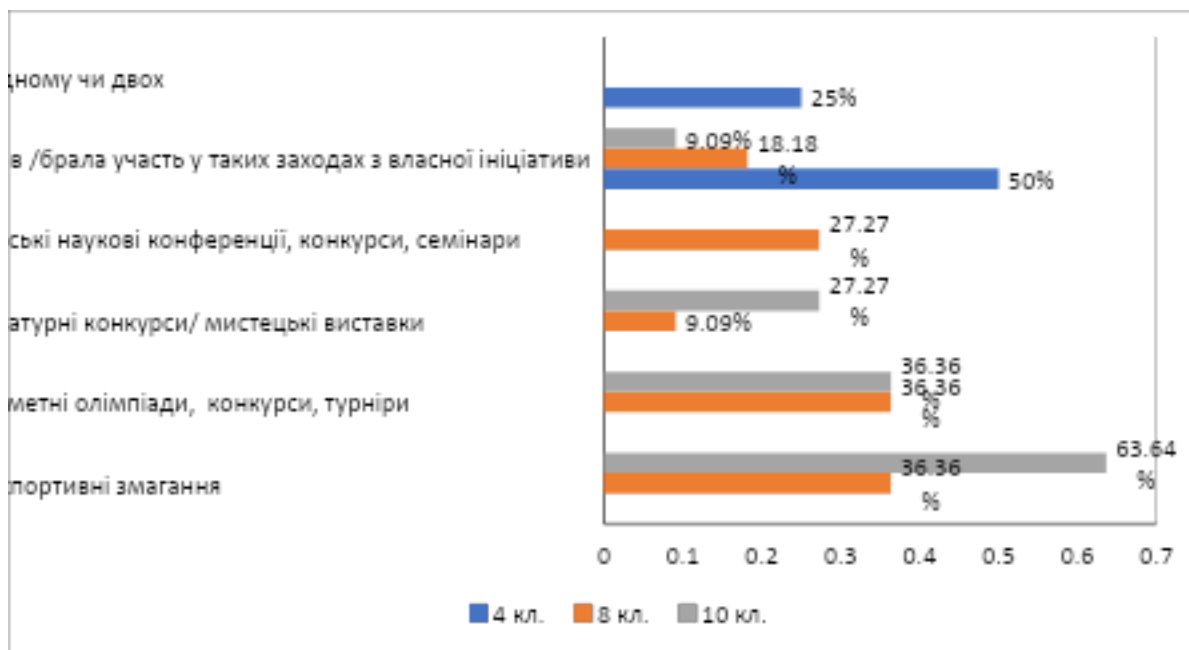
У цьому розділі буде детальніше розглянуто, як школа організовує культурні заходи, які важливі елементи культуротворчого середовища сприяють розвитку учнів, і як це все в цілому впливає на формування культурної ідентичності молоді.

За отриманими результатами анкетування варто відмітити, що учням школи подобається проводити позаурочний час зі своїм класом та брати участь у шкільних заходах.

Загалом 100% опитаних четвертокласників відповіли, що їм сподобалось як минулого навчального року їхній клас і вся школа відзначили державні та релігійні свята, наприклад, День знань, Шевченківські дні, наближення Різдва та Великодня. Це свідчить про відмінну організацію свят, розробку цікавих та змістовних сценаріїв, введення нових тенденції у виховний процес, щоб зацікавити учнів. На жаль, шість учнів, серед яких два хлопці та чотири дівчини відповіли, що таких святкувань в школі не було. Це обумовлено тим, що дані респонденти могли знаходитися на сімейній формі навчання або ж якийсь період перебувати за кордоном.

Як позитивний факт можна відмітити те, що четвертокласники минулого навчального року добровільно брали участь у тематичних конкурсах, турнірах, змаганнях, які проводили в школі різні організації та вчителі, 25% брали участь у кількох заходах, ще 25% - в 1 чи 2, 50% - не брали участі.

Це свідчить про зацікавленість молодших учнів у культурно-освітніх активностях, однак також є місце для покращення залучення школярів до позашкільних заходів. Використання різноманітних форм мотивації та організація заходів, які відповідатимуть інтересам учнів, може сприяти більшій їхній участі в культурних та освітніх подіях.

Діаграма 55. Участь учнів у культурних та освітніх подіях. Відповіді учнів.

90,91% восьмикласників також брали активну участь в організованих заходах, лише один учень (9,09%) вказав, що долучається тільки до окремих заходів, які його цікавлять. Учні 8 класу 36,36% беруть участь у спортивних змаганнях, предметних олімпіадах, конкурсах, турнірах, 27,27% відвідують наукові конференції, конкурси та семінари, ще 9,09% беруть участь у літературних конкурсах, а 18,18% не брали участі у заходах з власної ініціативи. Серед учнів 8 класу є талановита учениця, яка пише власні вірші та дуже гарно малює.

Цікавилися думкою десятикласників чи вчителів, які минулого навчального року організовували позаурочні заходи (експедиції, екскурсії, подорожі, дебати, змагання тощо), достатньо дбали, щоб вони були цікавими і потрібними учням, більшість опитаних 81,82% вважають, що окремі вчителі успішно організовували дані заходи. 63,64% опитаних брали участь у спортивних змаганнях, 36,36% були залучені до предметних олімпіад та конкурсів, 27,27% брали участь у літературних конкурсах, а 9,09% не брали участі в заходах з власної ініціативи.

Щодо опитування педагогів стосовно того, чи учнівство брало участь у позаурочних заходах, які відбувалися в закладі освіти цього та минулого року маємо наступні показники 84,21% вважають, що учні завжди охоче брали участь, а 15,79% відповіли, що більшість учнів беруть участь у заходах без примусу, добровільно або з цікавості, решту зобов'язують.

У Княжівській ЗШ I-III ступенів культуротворчий простір розвивається завдяки спільним зусиллям педагогів та ініціативності учнів. Спостерігається тенденція до зростання активності в середній та старшій ланці. Подальше вдосконалення цього простору можливе через врахування інтересів учнів, індивідуальний підхід до менш активних школярів, підтримку обдарованих учнів і розширення тематики культурних подій.

Більшість опитаних батьків вважають, що їх діти беруть участь у заходах охоче та долучаються до їх організації.

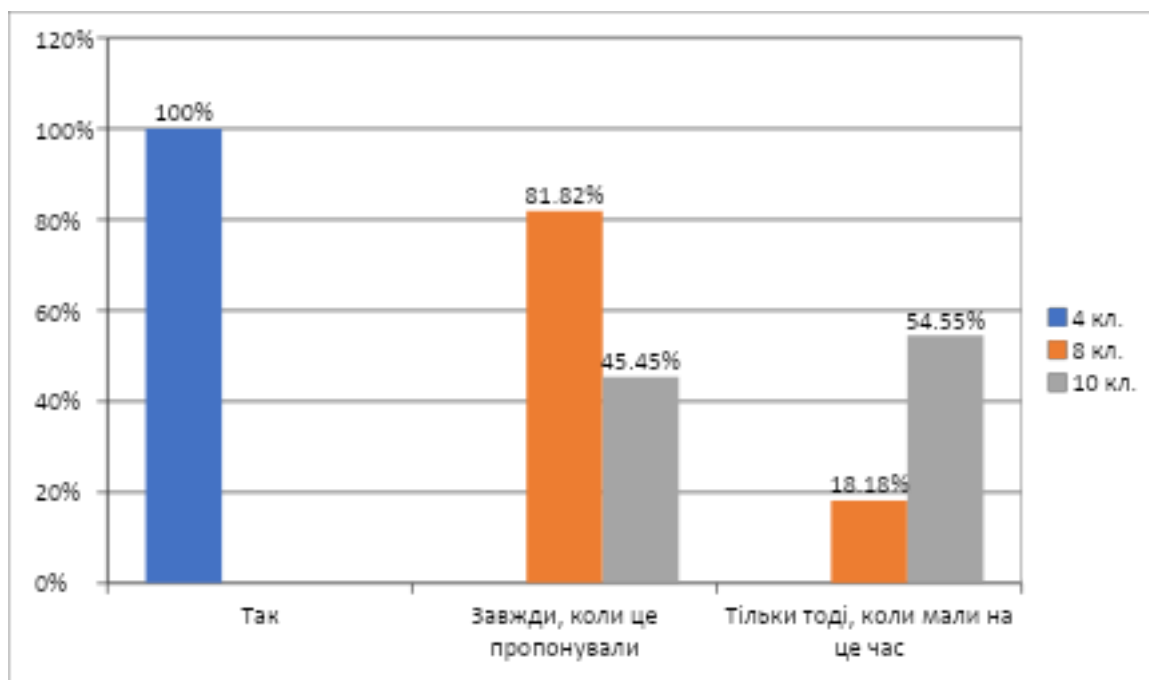
Діаграма 56. Участь учнів у шкільних заходах. Відповіді батьків.

На основі аналізу відповідей батьків можна зробити припущення, що у школі організація позаурочних заходів залишається переважно ініціативою педагогів спільно з учнівським самоврядуванням (74%). Протягом минулого або поточного навчального року почастишали випадки, коли захід організовувався під відповідальність самих учнів без залучення вчителя (8%). 11% опитаних батьків вважають, що учні тільки виконують доручення педагогів.

Це свідчить про потребу посилення ролі учнівського самоврядування у створенні та реалізації позаурочних ініціатив, а також розвитку у школярів навичок самостійності, відповідальності та організаторських здібностей. Педагогам варто створювати більше можливостей для реалізації подібних практик під наглядом, але з мінімальним втручанням, аби формувати у дітей відчуття довіри та відповідальності.

Результати анкетування свідчать про наявність позитивної динаміки у співпраці між школою та батьками, особливо у молодших класах. Зокрема, всі батьки четвертокласників активно долучаються до позаурочних заходів, що свідчить про їхню високу зацікавленість та готовність до взаємодії зі школою. У середній і старшій ланці спостерігається зниження рівня залученості: у 8-х класах більшість батьків (81,82%) готові брати участь за можливості, тоді як у 10-х класах лише 45,45% завжди охоче беруть участь, а решта – за наявності вільного часу.

Класним керівникам потрібно знайти способи взаємодії, які можуть допомогти залучити батьків до участі в позашкільних заходах та створити позитивне співробітництво між школою та сім'єю.

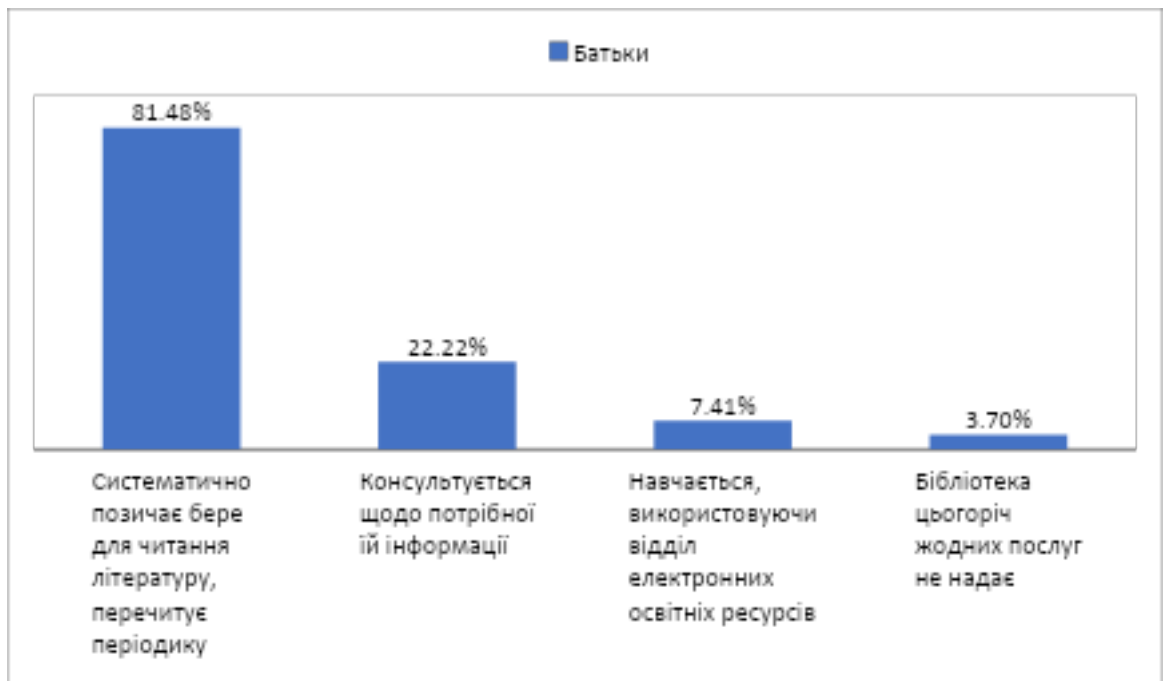
Діаграма 57. Участь батьків у шкільних заходах. Відповіді батьків.

Зокрема, доцільним є впровадження відкритих днів, тематичних семінарів чи зустрічей, під час яких батьки матимуть змогу вільно обговорювати важливі питання з учителями та адміністрацією. Це не лише

сприятиме підвищенню довіри, а й залученню батьків до освітнього процесу. Крім того, позитивний вплив може мати особистий приклад участі педагогів та адміністрації в шкільних заходах, що заохотить батьків бути більш активними учасниками шкільного життя.

Привертають увагу досить неоднозначні показники інформаційно-маркетингової діяльності бібліотеки. 81,84% батьків-респондентів вважають, що їхні діти беруть додаткову художню літературу для читання, 22,22% консультуються, щодо потрібної інформації, 7,41% - навчаються використовуючи електронні ресурси.

Значення має також факт, що 3,70% учнів взагалі не користуються бібліотекою, що свідчить про потребу в популяризації її ресурсів. Варто активізувати інформаційно-просвітницьку роботу, інтегрувати бібліотечні послуги в навчальний процес, проводити тематичні зустрічі, презентації новинок, огляди літератури, а також розширити доступ до цифрових платформ, аби зробити бібліотеку більш сучасним і привабливим середовищем для учнів.

Діаграма 58. Користування шкільною бібліотекою. Відповіді батьків.

Результати опитування свідчать, що шкільна бібліотека Княжівської ЗШ І–ІІІ ступенів є затребуваною серед учнів різних вікових категорій. Найактивнішими користувачами є учні початкової ланки - 100% четвертокласників брали книги для читання, що свідчить про сформовану читацьку культуру та ефективну роботу бібліотекаря з молодшими школярами.

Учні середньої та старшої школи також демонструють зацікавленість:

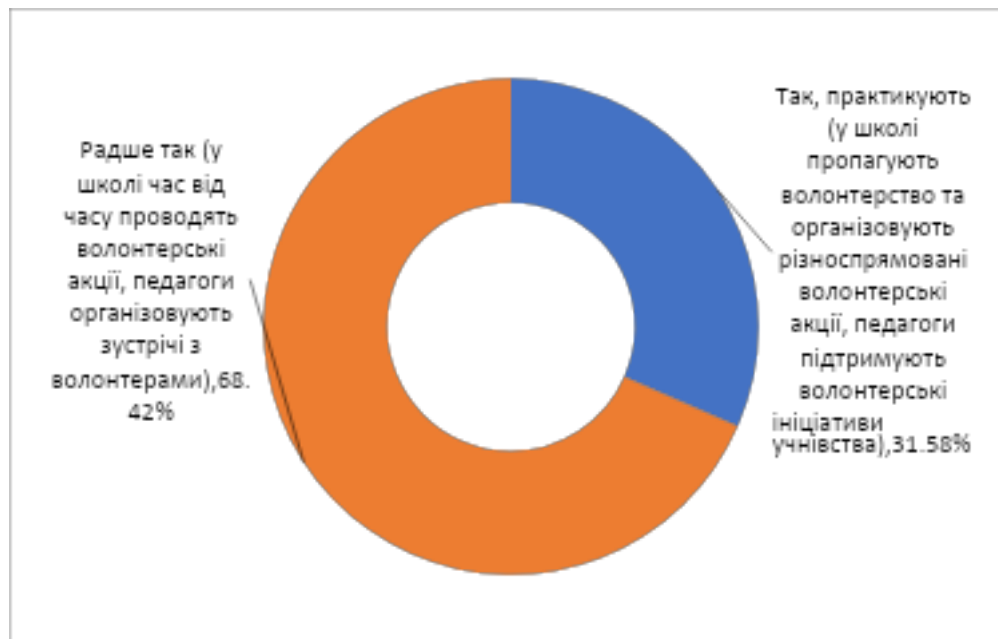
- 36% восьмикласників користуються бібліотекою для отримання підручників,
- 29% – читають художню літературу та долучаються до заходів,
- 6% – використовують комп'ютер для пошуку інформації,
- 48% десятикласників отримують навчальні підручники,
- 52% – відвідують бібліотечні заходи.

Це вказує на те, що бібліотека виконує не лише освітню, а й культурно-просвітницьку функцію, хоча є потреба в активнішому використанні її сучасних ресурсів, особливо в середній та старшій ланках. Доцільно продовжувати модернізацію бібліотечного простору, розширювати електронні ресурси, проводити тематичні заходи, а також заохочувати старшокласників до самостійної дослідницької діяльності на базі бібліотеки.

Як свідчать результати аналізу дослідження якості культуротворчого освітнього середовища 100% учителів-респондентів вважають, що шкільна бібліотека відіграє значну роль в забезпеченні потреб освітнього процесу, здійснює інформаційний супровід освітнього процесу, 89,47% - сприяє формуванню інформаційної компетентності, 5,26% - зберігає інформаційні ресурси закладу, архівує матеріали про життєдіяльність закладу.

Результати опитування свідчать про недостатній рівень інтеграції бібліотеки в освітній процес та її значення як осередку формування культурних і пізнавальних компетентностей учасників освітнього процесу. Подальша підтримка й розвиток бібліотечного фонду, зокрема з урахуванням цифрових ресурсів, сприятимуть зміцненню культуротворчої функції школи.

31,58% вчителів стверджують що, в закладі освіти практикується педагогічне волонтерство, зокрема, організовуються різноспрямовані акції, благодійні ярмарки та збори, тобто пропагується волонтерство дітей старшого шкільного віку. 68,42% опитаних відповіли, що у школі час від часу проводять волонтерські акції, педагоги організовують зустрічі з волонтерами.

Діаграма 59. Практика волонтерства . Відповіді батьків.

Отримані дані дозволяють зробити висновок, що педагогічне волонтерство, дійсно, може мати значну користь для учнів. Учителі-волонтери можуть допомагати учням розвивати навички, підтримувати їх у навчанні, допомогти в адаптації до шкільного середовища та навчання нових предметів. Вони можуть стати прикладом для подолання труднощів, мотивувати учнів та збільшити їхню віру в успіх. Така взаємодія може також сприяти особистісному зростанню учнів та розвитку їхніх соціальних навичок.

Узагальнюючи отримані результати, можна зробити висновок, що культуротворчий простір у школі відіграє важливу роль у формуванні особистості учнів та розвитку їх творчих здібностей. Він створює можливості для самовираження, співпраці та взаємодії між учасниками навчального процесу. Організація культуротворчого простору сприяє розвитку толерантності, креативності та підтримує різноманітність культур та поглядів серед учнів. Такий підхід сприяє глибшому розумінню світу навколо,

розвиває соціальну компетентність та сприяє формуванню гармонійної особистості.

Наскільки спільноти ЗЗСО відкриті для партнерства (*відкритий виховний простір*)?

Інклюзивна освіта є важливим складником сучасного освітнього процесу, що забезпечує рівні можливості для всіх учнів, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних або соціальних особливостей. Створення відкритого інклюзивного освітнього простору передбачає не лише надання доступу до навчання для учнів з особливими потребами, а й формування середовища, яке сприяє взаємодії, підтримці та повазі до різноманітності.

У процесі розвитку інклюзивного середовища в навчальних закладах важливими аспектами є організація доступного навчання, адаптація матеріалів і методів навчання, а також виховання толерантності і поваги серед учнів та педагогів. Важливу роль у цьому процесі відіграють не тільки педагоги, але й адміністрація школи, яка повинна забезпечити необхідні умови для всіх учасників освітнього процесу.

Відкритий інклюзивний освітній простір дозволяє кожному учню почуватися рівним серед інших, а також розвиває у ньому почуття належності до колективу, де враховуються його індивідуальні особливості та потреби.

У Княжівській ЗШ I-III ступенів на навчанні перебувають двоє учнів з особливими освітніми потребами (ООП): одна дівчинка у 2 класі та один хлопець у 7 класі. Ні ці учні, ні батьки не брали участь в анкетуванні, що обумовило високу частку респондентів (70,37%), які зазначили, що не належать до батьків, які мають дітей з ООП. Проте, навіть з огляду на це,

25,93% батьків вважають, що до дітей з ООП ставляться так само, як і до інших школярів, а 3,70% вказали на наявність тіснішого контакту та бажання спілкуватися з такими дітьми.

Респонденти-педагоги також мали змогу висловити свою думку щодо ставлення учнів до дітей з ООП. 73,68% педагогів зазначили, що школярі ставляться до таких дітей, як до своїх однолітків, без особливих відмінностей, а 26,32% вказали, що учні виявляють зацікавленість і бажання спілкуватися з ними.

Ці результати свідчать про позитивне ставлення до учнів з ООП в освітньому середовищі Княжівської ЗШ I-III ступенів. Враховуючи, що більшість респондентів (як батьки, так і педагоги) виражають готовність ставитись до таких дітей так само, як і до інших, можна стверджувати, що школа демонструє позитивний інклюзивний підхід. Однак є ще простір для подальшого розвитку культури інклюзії та активнішої соціалізації дітей з особливими потребами, що дозволить забезпечити їм рівні можливості для участі в навчальному процесі та розвитку.

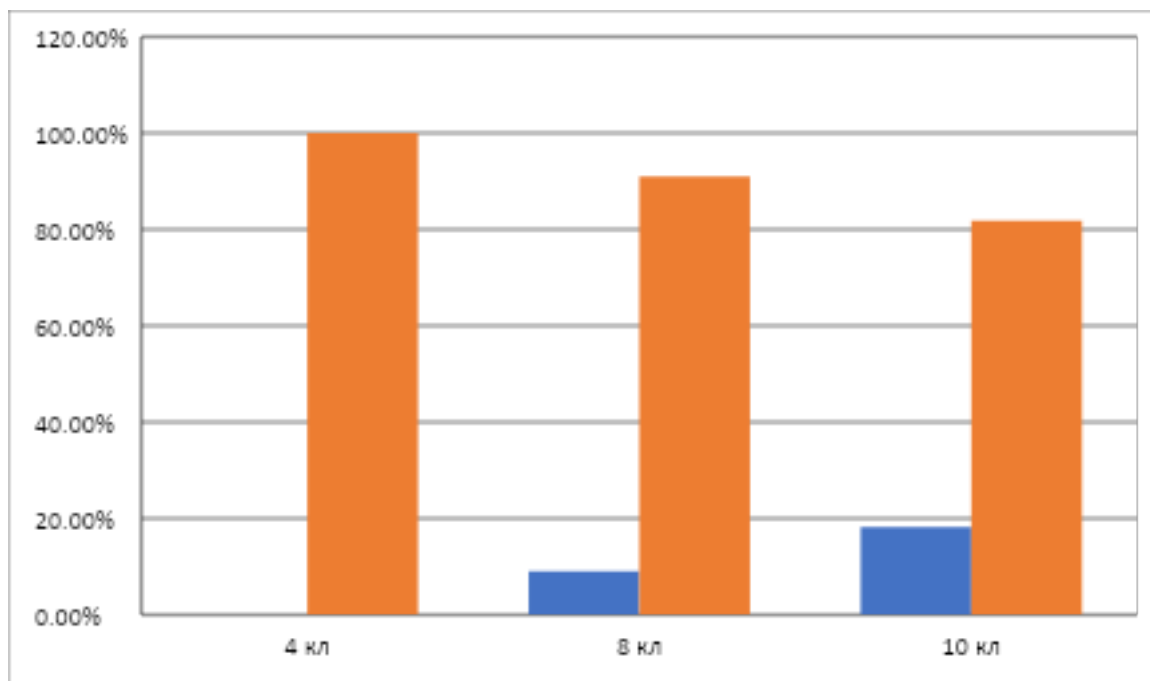
Діаграма 60. Ставлення батьків та педагогів до учнів з особливими освітніми потребами

Важливим аспектом розвитку інклюзивного освітнього простору є ставлення учнів до однолітків з особливими освітніми потребами (ООП). Ставлення дітей до учнів з ООП може значною мірою впливати на їх соціалізацію та інтеграцію в загальний освітній процес. За результатами опитування, учні четвертих класів висловили переважно позитивне ставлення до таких однокласників, вказавши, що вони ставляться до них так само, як і до інших дітей. Це свідчить про здорове середовище для розвитку толерантності та взаємоповаги серед молодших учнів.

Що стосується учнів старших класів, то результати показують більш різноманітні відповіді. У 8-му та 10-му класах більшість респондентів зазначили, що ставляться до школярів з ООП так само, як і до інших. Зокрема, 90,91% учнів 8-го класу та 81,82% учнів 10-го класу відповіли, що не виявляють особливого зацікавлення або не здійснюють додаткових дій по відношенню до таких учнів. Однак деякі учні висловили бажання спілкуватися з дітьми з ООП, показавши зацікавленість і готовність до взаємодії. Зокрема, 9,09% восьмикласників і 18,18% десятикласників зазначили, що ставляться до таких учнів з особливою зацікавленістю та бажанням спілкуватися.

Ці результати свідчать про те, що в цілому учні готові до інклюзивного підходу, але в процесі розвитку відкритого інклюзивного освітнього простору важливо продовжувати працювати над формуванням більш глибокої поваги та розуміння потреб учнів з ООП. Оскільки інклюзивна освіта передбачає не лише фізичну присутність таких учнів у класах, але й інтеграцію на рівні взаємодії, комунікації та соціальної адаптації, підтримка толерантності та

взаємної допомоги є ключовими аспектами для подальшого розвитку освітнього простору.

Діаграма 61. Ставлення до учнів з особливими освітніми потребами.

У Княжівській ЗШ I-III ступенів для учнів з особливими освітніми потребами створені належні умови для ефективного навчання та підтримки їх розвитку. Учні, які потребують особливої уваги та допомоги, забезпечені асистентами вчителів, що сприяє їх інтеграції в загальний освітній процес. Асистенти допомагають школярам з ООП у виконанні навчальних завдань, надають індивідуальну підтримку, що сприяє розвитку їхніх знань і навичок у комфортному середовищі.

У школі функціонує спеціально облаштована ресурсна кімната, яка створено для забезпечення інклюзивного навчання учнів з особливими освітніми потребами (ООП). Це середовище, де учні отримують індивідуальну або групову підтримку в умовах, які адаптовані до їхніх потреб. У ресурсній кімнаті зазвичай проводяться корекційно-розвивальні

заняття, спрямовані на покращення навчальних, комунікативних і соціальних навичок учнів з ООП.

Загалом, школа досягла позитивних результатів у формуванні відкритого освітнього простору, що сприяє розвитку соціальних, академічних та культурних навичок учнів, і це є важливим кроком для підтримки інклюзивної освіти на всіх рівнях. Однак необхідно продовжувати вдосконалювати ці процеси, щоб забезпечити максимальну інтеграцію всіх учнів у загальний освітній процес та сприяти розвитку їхнього потенціалу.

ВИСНОВКИ

Дослідження якості освітнього середовища Княжівської ЗШ І-ІІІ ступенів проводилося згідно з наказом Департаменту освіти і науки Львівської облдержадміністрації від 07 лютого 2025 року №02-01/01/42 «Про оцінювання якості освітнього середовища закладів загальної середньої освіти Львівської області».

Якість освітнього середовища визначається, зокрема, сукупністю властивостей і характеристик освітнього процесу та його результату, що

надають здатність задовольняти освітні потреби всіх суб'єктів навчально-виховного процесу – учнів, їхніх батьків, та вчителів.

Результати опитування здобувачів освіти, їхніх батьків та вчителів мають як позитивні, так і негативні тенденції. У цілому їх можна вважати задовільними.

Проведене дослідження якості освітнього середовища Княжівської ЗШ I-III ступенів шляхом опитування виявило, що загалом учасники освітнього процесу відзначають позитивні зміни та оцінюють освітній простір як якісний та комфортний для дітей. Поряд з тим для здійснення системної оцінки якості середньої освіти доцільно провести додаткові дослідження, що дасть змогу отримати ґрунтовну інформацію для реформування шкільної освіти в контексті забезпечення її якості.

В опитуванні бралися до уваги демократичний, відкритий (інклюзивний), патріотичний, сповнений довіри, культуротворчий та безпечний простори.

Отримані за результатами анкетування дані дозволяють зробити висновок, що в Княжівській ЗШ I-III ступенів сформований демократичний простір, у якому не обмежується свобода висловлювання.

Більшість батьків вважають, що дирекція закладу освіти заохочує і підтримує ініціативи педагогів, що стосуються освітнього процесу. Керівництво закладу завжди відкрите для спілкування, класні керівники враховують пропозиції батьків. Здебільшого у спільноті школи складаються щоденні партнерські взаємини між педагогами та дирекцією, між учнями, між учнями та вчителями та між дирекцією та батьками.

Результати аналізу свідчать про те, що тісна співпраця батьків із школою допомагають у вихованні підростаючого покоління, сприяють вихованню школярів справжніми високоморальними людьми.

З оброблених даних робимо висновок, що в школі вивчається думка дітей про умови навчання та якість викладання, система оцінювання в школі прозора, а учні знають свої права та обов'язки.

Керівництво закладу з повагою ставиться до прав батьків/опікунів та враховує пропозиції педпрацівників, вчителі мають свободу слова, а права педагогічних працівників та учнів дотримані. Спільнота педагогів, учнів, їхніх батьків та опікунів згуртована розумінням спільної мети.

Отримані за результатами анкетування дані дають змогу визначити, що вибори до органів учнівського та батьківського самоврядування закладу освіти, в цілому відбулися з дотриманням норм та Положень виборів.

Дослідження свідчить про те, що здорові взаємини між батьками й дітьми позитивно позначаються і на дітях, і на загальній сімейній атмосфері. Діти та батьки завжди можуть знайти компромісні рішення у досягненні спільної мети.

У школі створені комфортні умови для навчання, а вчителі не критикують учнів за неправильні відповіді.

Освітнє середовище позитивно впливає на формування рис характеру школярів.

Результати проведеного аналізу також свідчать про те, що у закладі освіти сформований культуротворчий простір, у якому культура відіграє

важливу роль у формуванні та зміцненні громадянського суспільства, розвитку творчих здібностей школярів, побудові правового суспільства.

Учні із задоволенням беруть участь у шкільних виступах та виховних заходах. Більша частина респондентів задоволена організацією та проведенням шкільних заходів до важливих пам'ятних дат.

Керівництво закладу співпрацює з учнями та батьками, підтримує пропозиції учнів щодо облаштування благоустрою території школи, навколишнього громадського простору, організації цікавих для школярів патріотичних заходів, а також надавали можливість поспілкуватися з активістами громадських організацій, учасниками бойових дій у російсько-українській війні.

Дані проведеного аналізу дозволяють зробити висновки, що учні надають перевагу відвідуванню спортивних секцій, беруть участь у художній самодіяльності та відвідують різні гуртки, проте недостатньо уваги приділяється інформуванню серед учасників освітнього процесу про діяльність різних гуртків, спортивних секцій тощо. Також, респонденти зазначали, що на окремих уроках часто і вдало практикують роботу в парі, групі та командою, проте, на жаль, недостатньо уваги приділяється організації дискусій, дебатів, постановці проблемних питань.

Отримані дані опитувальника дають підстави зробити висновок, що недостатньо часу приділяється для того, щоб привернути увагу до послуг бібліотеки та її інформаційних фондів, зацікавити користувачів і переконати їх скористатись послугою, стимулювати використання бібліотеки в навчальному, виховному процесі та дозвіллі учнів.

Результати анкетування свідчать, що загалом освітній заклад надає якісний рівень знань учням.

У закладі освіти сформований патріотичний простір, у якому формується особистість громадянина-патріота.

На основі пройденого анкетування робимо висновок, що учні та вчителі в школі та в позаурочний час розмовляють винятково українською мовою. Вчителі на уроках української мови та літератури, позакласного читання, розвитку мовлення через мовний матеріал, фольклор, поезію формують мовно-національну свідомість, а на уроках історії України з допомогою історичного матеріалу розвивають почуття національної гідності та гордості.

Батьки задоволені тим, як адміністрація закладу освіти організовує та проводить заходи патріотичного спрямування.

Здобувачі освіти з цікавістю та із захопленням відвідували та брали участь у патріотичних заходах. На жаль, не всі школярі мали можливість взяти участь у виховних заходах, у тому числі в заходах патріотичного спрямування через воєнний стан в Україні.

З метою виховання в учнівської молоді глибокої поваги та любові до Батьківщини, формування національної свідомості, людської гідності, виховання у здобувачів освіти почуття патріотизму в школі щорічно класні керівники, педагог-організатор, заступник директора з виховної роботи та вчителі-предметники проводять тематичні заходи до Дня пам'яті Героїв Крут, Героїв Небесної Сотні, Дня захисників і захисниць України, Дня Гідності та Свободи, Дня Збройних сил України, проте більше уваги потрібно приділити інформуванню серед учасників освітнього процесу про проведення виховних заходів.

Результати аналізу твердять про те, що учні та вчителі з повагою ставляться до державних символів України.

Узагальнюючи отримані результати, можна зробити висновок, що у виховній системі роботи школи було і залишається пріоритетним національно-патріотичне виховання.

Загалом, опрацьовані результати показують хорошу картину, адже підсумовуючи усі відповіді, ми впевнено можемо говорити, що батьки, учні та педагоги вважають освітнє середовище відкритим для дітей з ООП.

Загалом, школа має потенціал для покращення, розвитку та вдосконалення безпечного, сповненого довіри, демократичного та культуротворчого освітнього простору. Проте для повної реалізації цього потенціалу необхідно зосередити увагу на удосконаленні організаційних, матеріальних і методичних аспектів, а також активніше залучати учнів і батьків до шкільного життя. Це дозволить створити більш збалансовану та підтримуючу атмосферу, де кожен учень зможе розвиватися в умовах безпеки, довіри та підтримки.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Педагогічним працівникам:

- Проводити заняття, спрямовані на розвиток емоційного інтелекту учнів. Це дозволить створити атмосферу довіри та взаємопідтримки в класі, знизити рівень конфліктів і допоможе учням краще адаптуватися до соціальних умов.

- Підвищити зацікавленість учнів до участі в культурних, спортивних та наукових заходах через більш активну популяризацію таких заходів, використовуючи інформаційні ресурси школи та соціальні мережі.
- Залучати учнів до організації шкільних подій, щоб вони мали змогу виразити свої ідеї та ініціативи. Це створить атмосферу активної участі та сприятиме розвитку лідерських якостей.
- Проводити заняття, тренінги та класні години на тему булінгу, боротьби з дискримінацією, розвитку поваги до інших. Запрошувати в школу практичного психолога.
- Продовжувати вдосконалювати власну педагогічну майстерність через участь у семінарах, тренінгах та курсах підвищення кваліфікації, зокрема в галузі інклюзивної освіти, психології, розвитку емоційного інтелекту та методики проведення культурних заходів.
- Регулярно проводити моніторинг ефективності проведених заходів, вивчати зворотний зв'язок від учнів, батьків та колег для коригування подальших дій.

2. Класним керівникам:

- Організовувати регулярні класні години на теми емоційного здоров'я, розвитку толерантності та взаємоповаги. Важливо створювати атмосферу, де кожен учень відчуває себе в безпеці і може вільно висловлювати свої думки та переживання.

- Систематично проводити заходи з профілактики булінгу, запобігання дискримінації, використовуючи рольові ігри, тренінги, обговорення ситуацій.
- Важливо приділяти особливу увагу учням з особливими освітніми потребами, створюючи для них індивідуальні освітні траєкторії. Можна включати спеціалізовані методи навчання та підтримки, співпрацювати з асистентами вчителів або психологами.
- Регулярно проводити батьківські збори, на яких обговорювати важливі питання щодо виховання дітей, організації навчального процесу та шкільних заходів. Це дозволить створити гармонійне співробітництво між батьками та школою. Залучати батьків до участі в організації класних і шкільних заходів, надаючи їм можливість поділитися своїм досвідом та ресурсами.
- Розвивати комунікативні навички учнів, заохочуючи їх до активної участі в дебатах, дискусіях, наукових конференціях, креативних майстер-класах.
- Активно брати участь у тренінгах, семінарах і курсах, спрямованих на розвиток інклюзивної освіти, підтримку психоемоційного клімату в класі та ефективну взаємодію з батьками.
- У процесі навчання та виховання враховувати особисті інтереси та схильності учнів, створюючи можливості для їхнього самовираження через творчі, наукові чи спортивні заняття.

- Залучати учнів до відповідальності за організацію певних аспектів шкільного життя, що сприяє розвитку їхньої самостійності та відповідальності.

3. Педагогу-організатору:

- Розробити цикл заходів із безпеки та добробуту учнів, у тому числі психологічного (класні години, тренінги: «Безпечний інтернет», «STOP булінг», «Слухай – розумій – підтримуй»).
- Посилити роботу з популяризації послуг шкільної бібліотеки як безпечного та ресурсного простору для навчання і відпочинку.
- Запровадити ініціативу "Скринька довіри" або онлайн-анкетування для анонімного збору зворотного зв'язку від учнів щодо безпеки й комфорту.
- Регулярно залучати учнів до організації мистецьких, творчих подій (літературні читання, театральні постановки, фольклорні вечори, виставки), з акцентом на розвиток креативності.
- Інтенсифікувати діяльність учнівського самоврядування. Провести відкритий форум «Я і школа: спільні рішення», залучати лідерів до планування та реалізації проєктів.
- Зробити заходи до пам'ятних дат більш інтерактивними: через квести, проєкти, віртуальні екскурсії, зустрічі з воїнами, волонтерами, митцями.
- Активніше висвітлювати патріотичні заходи через шкільні інформаційні ресурси – сайт, соцмережі, стінгазети.
- Враховувати думку учнів при виборі форматів заходів, аби забезпечити ширше залучення, зокрема в умовах обмеженого доступу через воєнний стан.

- Активно залучати батьків до виховних заходів у ролі спікерів, партнерів, наставників (наприклад, «Уроки від батьків»).
- Запровадити систему електронного опитування після заходів, щоб оперативно аналізувати зворотний зв'язок та вдосконалювати формат.

4. Бібліотекарю:

- Провести «РеБРЕНДИНГ» бібліотеки – зробивши її сучасним, привабливим, інтерактивним простором.
- Створити «Куточок новинок» – місце, де будуть виставлені нові або рекомендовані книги для додаткового привернення уваги учнів.
- Впровадження тематичних виставків до дат, свят, подій (напр., «Мова – ДНК нації», «Читай українське», «Книга, яка змінила мене»).
- Організація читацького клубу, де діти разом з вчителями зможуть обговорюватимуть книги, створюватимуть відгуки, буктрейлери.
- Публікація анонсів заходів, буклетів, рекомендацій через шкільні канали: Viber-групи, інформаційні стенди, дошки оголошень, шкільний сайт.
- Організація тематичних читань, квестів, вікторин, поетичних марафонів, флешмобів у співпраці з вчителями літератури, історії, громадянської освіти.

5. Адміністрації закладу освіти:

- Посилити профілактику булінгу та кіберзагроз (тренінги, пам'ятки, залучення кваліфікованого психолога).
- Активізувати учнівське й батьківське самоврядування.
- Регулярно проводити анкетування учасників освітнього процесу щодо якості освітнього середовища.
- Впровадити відкриті обговорення рішень адміністрації.

- Підтримувати шкільні традиції та культурні ініціативи.
- Створити спільний календар культурно-виховних заходів.
- Заохочувати учнів брати участь у конкурсах, виставках, проєктах..
- Інформувати батьків і педагогів про інклюзивні підходи.
- Розвивати партнерські відносини з батьками, громадами, установами.
- Висвітлювати діяльність школи у доступних формах (сайт, соцмережі, інформаційні стенди).
- Організовувати спільні заходи з учнями, батьками, громадськими організаціями.

Додаток 1

**Графік проведення анкетування учнів, педагогічних працівників та батьків
у Княжівській ЗШ І-ІІІ ступенів 3 квітня 2025 року**

<i>Респонденти</i>	<i>Час</i>	<i>Місце проведення</i>	<i>Відповідальні</i>
учні 4 класу	9.00-9.45	Кабінет початкових класів	Станько О.Л. Федчун М.Ю. Слободян Т.Р. Полянчук О.Я.
учні 8 класу	10.00-11.00	Кабінет інформатики	Станько О.Л. Федчун М.Ю. Слободян Т.Р. Полянчук О.Я.
учні 10 класу	11.15-12.15.	Кабінет історії	Станько О.Л. Федчун М.Ю. Слободян Т.Р. Полянчук О.Я.
педагогічні працівники	13.00-14.00	Кабінет української мови	Слободян Т.Р.
батьки (опікуни) учнів	9.00-23.59.	За вибором респондентів	Станько О.Л. Федчун М.Ю.

Директор

Княжівської ЗШ І-ІІІ ступенів _____ Світлана НОВОСАД

Додаток 2

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КНЯЖІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ

Сокальської міської ради Львівської області

80036, Львівська область, Шептицький район, с.Княже, вул. Центральна, 60,

e-mail: skolaknaze@gmail.com , novosad-s-p@ukr.net код ЄДРПОУ 23946866

Н А К А З

14.02.2025р.

№ 16-ОД

Про оцінювання якості освітнього середовища

З метою виконання п.7 розділу «Загальна середня освіта» Програми розвитку Львівської області на 2021-2025 роки, затвердженої сесією Львівської обласної ради від 18 лютого 2021 року №64, розпорядження начальника Львівської військової державної адміністрації «Щодо внесення змін до Програми розвитку освіти Львівської області на 2021-2025 роки» від 31.05.2025р. №93/0/5-25ВА, наказу департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації від 07 лютого 2025року №02-01/01/42 «Про оцінювання якості освітнього середовища закладів загальної середньої освіти Львівської області», наказу відділу освіти, молоді та спорту Сокальської міської ради Львівської області від 14.02.2025р. №01-07/23 «Про оцінювання якості освітнього середовища закладів загальної середньої освіти Львівської області»,

Н А К А З У Ю:

1. Ознайомити педагогічних працівників з наказом відділу освіти, молоді та спорту Сокальської міської ради Львівської області про проведення моніторингу якості освітнього середовища.
2. Відповідальними за проведення опитувань у закладі освіти призначити заступника директора з навчально-виховної роботи Станько О.Л. та педагога-організатора Федчун М.Ю.
3. Залучити до проведення анкетування вчителя інформатики Полянчук О.Я. та відповідальну особу органу управління освітою (інструкторку) – головного спеціаліста відділу освіти, молоді та спорту Сокальської міської ради Львівської області Слободян Т.Р.

4. Повідомити про проведення анкетування учнів 4,8 та 10 класів, їхніх батьків (опікунів) та педагогічних працівників закладу освіти.
5. Організувати 3 квітня 2025 року анкетування в е-форматі педагогічних працівників, учнів 4—го, 8-го та 10-го класів, а також батьків (опікунів) цих учнів.
6. Забезпечити протягом квітня 2025 року проведення педагогічними працівниками дослідження якості освітнього середовища іншими рекомендованими ЛОППО до використання інструментами, зокрема питальниками для індивідуальних та групових інтерв'ю, порадиниками для спостерігачів та рекомендаціями щодо оцінювання якості шкільної документації, пов'язаної з організацією позаурочної та позашкільної роботи тощо.
7. Відрядити 12-13 березня 2025 року заступника директора з навчально-виховної роботи Станько О.Л. та педагога-організатора Федчун М.Ю. на курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників, організовані КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» відповідно до окремих документів.
8. Забезпечити до 15 травня 2025 року опрацювання даних анкетування та відомостей, здобутих через використання інших інструментів дослідження якості освітнього середовища і укладення на цій основі звітів про результати самооцінювання якості освітнього середовища цих ЗЗСО.
9. Розглянути до 30 травня 2025 року на засіданні педагогічної ради закладу узагальнені результати дослідження якості освітнього середовища — 2025 та ухвалити заходи на його (середовища) розвиток.
10. Оприлюднити до 6 червня 2025 року на сайті закладу звіт про результати самооцінювання якості освітнього середовища та витяги з протоколів педагогічних рад про прийняті на основі цих звітів рішення.
11. Виконання даного наказу та процес проходження і опрацювання опитування контролюю особисто.

Директор школи _____Світлана НОВОСАД

З наказом ознайомлені: _____М.Ю.Федчун

_____О.Л.Станько

Додаток 3

**Листок спостереження
за станом шкільного середовища,
спілкуванням педагогічних працівників з учнями
і поведінкою учнів під час уроків та в позаурочний час**

☐ Чи забезпечуються у школі фізіологічні потреби дітей?

Слід врахувати:

Дата спостереження	Питання	Відповіді (обране позначити або записати):		
		так	ні	примітки
07.04.2025р.	У якому стані шкільні вбиральні (відповіді про учнівські та вчительську (якщо така існує) туалетні кімнати слід давати окремо): • чи вони облаштовані відповідно до рекомендацій? • чи комфортні в користуванні (дітям/дорослим)? • чи працюють крани та зливні бачки? • чи є ✓ туалетний папір? ✓ мило? ✓ серветки для рук?	• • • •		
07.04.2025р.	Чи враховано в місцях для відправлення дітьми природних потреб (вбиральнях, умивальнях, роздягальнях), що ними користуватимуться хлопчики / дівчатка, діти молодшого шкільного віку та підлітки?	•		
07.04.2025р.	Чи достатньо тепло в: • класах? • коридорах? • спортзалі? • бібліотеці? • вбиральнях та інших допоміжних приміщеннях?	•		
07.04.2025р.	Чи усюди повітряно-тепловий режим школи відповідає нормативам Санітарного регламенту? Чи десь не дме?	•		
07.04.2025р.	Чи дбають учні та педагоги про збереження тепла?	•		

☐ Яким є шкільний побут (повсякдення) учнів, як впливає на здоров'я та поведінку учнів?

Слід врахувати:

Дата спостереження	Питання	Відповіді (обране позначити або записати):		
		так	ні	примітки
08.04.2025р.	Чи мають учні можливість пити у школі протічну воду?	●		
08.04.2025р.	Що переважно п'ють учні на перервах: ● протічну воду? ● негазовану мінеральну воду? ● газовану воду з барвниками? ● соки, нектари? ● компот, узвар? ● молочні продукти? ● чай?	● ● ● ● ● ●		
08.04.2025р.	Чи ощадливо ставляться учні до води (чи перекривають кран, чи не бавляться зливом води з бачків тощо)?	●		
08.04.2025р.	Чи завжди чисті: ● класи/кабінети? ● коридори? ● туалетні кімнати? ● шкільне подвір'я?	● ● ● ●		
08.04.2025р.	Чи є достатньо у школі сміттєвих бачків?	●		
08.04.2025р.	Чи учні дбають про чистоту упродовж навчального дня?	●		
08.04.2025р.	Чи світло дітям у класах, коридорах?	●		
08.04.2025р.	Чи щадять у школі електроенергію?	●		
08.04.2025р.	Чи поживне, на Вашу думку, харчування у шкільній їдальні?	●		
08.04.2025р.	Чи достатньо у школі, на Вашу думку, спеціально обладнаних місць для рекреації учнів?	●		
08.04.2025р.	Чи використовуються відведені для рекреації місця за призначенням?	●		
08.04.2025р.	Перелічіть, хто і що робить у навчальний час у рекреаційних кутках, кімнатах відпочинку, зимовому саду тощо?	Учні початкових класів НУШ мають облаштовані у своїх класах рекреаційні куточки, де можуть гратися та спілкуватися на перерах.		

☐ **Чи достатньо забезпечується рухова активність учнів?**

Слід врахувати:

Дата спостереження	Питання	Відповіді (обране позначити або записати):		
		так	ні	примітки
09.04.2025р.	Чи проводяться на уроках фізкультхвилинки або рухливі ігри із школярами, які здобувають: • початкову освіту? • базову освіту в 5-6 класах? • базову освіту в 7-9 класах?	• • •		
09.04.2025р.	Чим переважно заняті учні на перервах: • повторюють задане додому? • релаксують у спеціально обладнаних місцях? • спілкуються, залишаючись у класах? • гасаять коридорами? • граються або спілкуються на шкільному подвір'ї? • сидять в шкільній їдальні/класі, споживаючи придбане / принесене з дому? • інше (назвіть, що саме)	• • • • •		
09.04.2025р.	Чи старшокласники займаються з молодшими школярами на перервах, організовуючи ігри, змагання, розваги?	•		
09.04.2025р.	Чи задіяні після уроків спортивний зал, спортивна площадка?		•	
09.04.2025р.	Чи є у школі спортивні секції, гуртки?		•	
09.04.2025р.	Перелічіть, що учні роблять після уроків у шкільному спортзалі / на спортивній площадці?	Після уроків всі учні йдуть додому.		

☐ **Що у школі реально загрожує здоров'ю дітей?**

Слід врахувати:

Дата спостереження	Питання	Відповіді (обране позначити і/або записати):		
		так	ні	примітки

10.04.2025р.	Чи справді учням недоступні місця, перебування в яких небезпечне, наприклад, котельня, електрощитова і т. ін.?	●		
10.04.2025р.	Чи контролюють чергові вчителі усю доступну дітям площу школи?	●		
10.04.2025р.	Чи часто, на Вашу думку, поведінка учнів у коридорах та на подвір'ї школи загрожує їм травмами?		●	
10.04.2025р.	Чи бачили Ви як палять цигарки у кабінетах, туалетних кімнатах, на подвір'ї або поблизу закладу освіти: ● учні, початкової школи? ● учні базової школи? ● старшокласники? ● учителі? ● батьки?		●	
10.04.2025р.	Чи бачили Ви як на території школи вживають (учні/вчителі, вкажіть окремо): ● пиво? ● енергетики? ● вино? ● міцні алкогольні напої?		●	
10.04.2025р.	Чи бачили Ви у школі «обкурених» (у стані наркотичного сп'яніння): ● учнів? ● учителів? ● інших дорослих?		●	
10.04.2025р.	Чи споживають учні на перервах шкідливі для дітей продукти (чіпси, колу тощо)?	●		
10.04.2025р.	Чи часто, на Вашу думку, сваряться між собою: ● учні? ● вчителі?		●	
10.04.2025р.	Чи знущаються: ● старші діти над молодшими? ● фізично здорові над дітьми з вадами розвитку? ● фізично сильні над слабосилими? ● хлопці над дівчатами?		●	

10.04.2025р.	Чи траплялося бачити як учителі залякують та лають учнів?		•	
10.04.2025р.	Чи траплялося бачити як учителі штовхають, стусають учнів?		•	
10.04.2025р.	Чи помітні серед учнів зневажені (відкинуті або ізольовані)?		•	
10.04.2025р.	Чи перебувають учні та вчителі в укритті під час повітряної тривоги?	•		
10.04.2025р.	Чи забезпечено у школі протидію стресам, що можуть бути наслідком повітряного нальоту чи інших пов'язаних з війною обставин?	•		
10.04.2025р.	Перелічіть відомі Вам заходи, до яких вдаються в школі, щоб протидіяти стресам.	Уроки з управління стресом, створення спокійних зон у школі, створення груп підтримки, заохочення фізичної активності, співпраця з батьками та інше.		

☐ **Якою мірою учні відчують у школі межі дозволеного?**

Слід врахувати:

Дата спостереження	Питання	Відповіді (обране позначити або записати):		
		так	ні	примітки
11.04.2025р.	Чи за Вашими спостереженнями всі вчителі наполегливо добиваються дотримання правил поведінки учнів: • на уроках? • на перервах? • під час позаурочних заходів? • під час позашкільних заходів (походів, екскурсій тощо)?	• • • •		
11.04.2025р.	Чи спостерігали Ви, що вчителі розходяться між собою у вимогах до поведінки учнів: • на уроках? • на перервах? • під час позаурочних заходів? • під час позашкільних заходів (походів, екскурсій тощо)?		•	
11.04.2025р.	Чи спостерігали Ви, щоб учні вимагали від своїх однокласників або	•		Чергові учні вимагають

	від молодших дітей дотримуватися прийнятих у школі правил поведінки: • на уроках? • на перервах? • під час позаурочних заходів? • під час позашкільних заходів (походів, екскурсій тощо)?			чіткого дотримання правил поведінки у школі від усіх школярів
11.04.2025р.	Чи часто, на Вашу думку, учні порушують прийняті в школі правила поведінки: • на уроках? • на перервах? • під час позаурочних заходів? • під час позашкільних заходів (походів, екскурсій тощо)?		•	
11.04.2025р.	Чи бачили Ви, щоб учителі самі порушували прийняті в школі правила поведінки: • на уроках? • на перервах? • під час позаурочних заходів? • під час позашкільних заходів (походів, екскурсій тощо)?		•	
11.04.2025р.	Чи дотримуються учні в школі, поблизу неї правил етики (<i>наприклад, вітаються / прощаються; не вживають лайливих слів-«зв'язок»; пропускають менших; хлопці дівчат; уступають місце людям похилого віку і т. ін.</i>), комунікуючи із: • однолітками однієї з собою статі? • молодшими від себе дітьми? • хлопцями/дівчатами такого ж віку? • дорослими жінками / чоловіками? • людьми похилого віку?	• • • • •		
11.04.2025р.	Чи завжди, за Вашими спостереженнями, порушників правил поведінки було адекватно покарано: • учнів? • педагогів?	•		

11.04.2025р.	Як думаєте, чи покарані усвідомили свою вину?	●		
11.04.2025р.	Перелічіть побачені Вами за час спостереження форми покарання порушників правил поведінки у школі.	Усні зауваження від класних керівників, записи у щоденниках, попередження та інші.		

□ Який стиль педагогічного спілкування з учнями панує у школі?

Поведінка учнів у школі, на уроках і в позаурочний час, визначається насамперед **стилем педагогічного спілкування** більшості учителів та дирекції навчального закладу. Перебуваючи у школі на уроках, позакласних заходах, під час перерв, а також з пам'яті відтворюючи поза школою «картинки» шкільного життя, треба виділити і зафіксувати зазначені у таблиці вияви поведінки учителів та учнів. Висновок про стиль педагогічного спілкування директора (окремо), заступника директора з питань виховання (окремо) та учителів школи, насамперед класних керівників (на загал) має спиратися на загальні враження спостерігача і зафіксовані ним поведінкові реакції учасників освітнього процесу. Результати спостережень можна позначити словами: так/ні або як +/-.

Листок спостереження

Учитель:	Дата і місце спостережень		Учні:	Дата і місце спостережень	
	07.04.25-01.05.25			07.04.25-01.05.25	
	Уроки	Позаурочний час		Уроки	Позаурочний час
По діловому реагує на діяльність учнів	+	-	Поруч з учителем, директором відчують себе вільно і впевнено	+	+
Допомагає виконати завдання, радить	+	+	Комунікабельні, розпитують	+	+
Вступає у неформальне спілкування	+	+	Ходять слідом за вчителем	+	-
Демонструє приклад	+	+	Копіюють поведінку вчителя	-	-
Радиться з приводу виховної справи	+	+	Розкуті в присутності вчителя	+	+
Занижує вимоги, завищує оцінки	-	-	Поводять себе зухвало	-	-
Розмовляє сухим, офіційним тоном	-	-	Грубі, брутальні один з одним	-	-
Суворим тоном наказує зробити	-	-	Лицемірять. Обманюють	-	-

Перебуває під впливом свого настрою, явно переживає	-	-	Поводять себе залежно від настрою вчителя.	-	-
Ігнорує учня, не втручається у події, що вимагають втручання	-	-	Не зважають один на одного (на менших та слабших)	-	-
Кидає репліки на кшталт «Як мені набрид ваш клас!»	-	-	Б'ються, штовхаються	-	-
Рекомендує зробити	+	+	Прислухаються до порад	+	+
Залякує учнів покараннями	-	-	Намагаються «викрутитись»	-	-
Підходить до проблем формально	-	-	Байдужі, безініціативні	-	-
Закоханий у справу	+	+	Цікавляться	+	+
Виявляє приязнь і повагу до дітей	+	+	Відкриті, щирі	+	+
З дітьми ввічливий, стриманий	+	+	Увічливі	+	+
Не приховує роздратування	-	-	Підлещуються	-	-
Кричить до учнів	-	-	Уникають вчителя	-	-
Розмовляє з учнем фривольним тоном (розповідає анекдоти, вживає жаргонні слова і вирази, передражнює, кривляється тощо)	-	-	Нестримані, гостро відповідають на репліки вчителя (огризаються)	-	-
			Лаються	-	-

Висновки: Виходячи з даних спостереження, бачимо, що ставлення вчителів до дітей та професійної діяльності є активно-позитивним. Відповідно до стратегії спілкування, стиль – демократичний. Серед головних стилів педагогічного спілкування можна виокремити два – «спілкування-партнерство» та «спілкування-дружнє ставлення». Підсумовуючи вище сказане, можна зрозуміти, що у школі панує дружня атмосфера, яка проявляється у тісній співпраці учнів та вчителів, глибокій повазі до кожної особистості, зацікавленості до спільної справи та спільної творчої діяльності.

Поради. Ознайомтесь з описами стилів педагогічного спілкування учасників освітнього процесу. Зіставивши описи стилів з даними спостережень, можна зробити висновок про типовий для школи стиль педагогічного спілкування.

Поняття:

Стиль педагогічного спілкування — це усталена система способів та прийомів, які використовує вчитель в ході взаємодії з учнями. Вона залежить від особистісних якостей педагога і параметрів ситуації спілкування. Стиль спілкування вчителя визначають його ставлення до дітей і володіння організаторською технікою.

Загальне ставлення до дітей і професійної діяльності в цілому може бути:

- **активно-позитивним** (ділова реакція на діяльність учнів, допомога у важку хвилину, відчуття потреби у неформальному спілкуванні. Вимогливість у поєднанні із зацікавленістю викликає в учнів довіру. Діти розкуті, комунікабельні. Учитель захоплює власним прикладом або вміло радиться з приводу справи, або рекомендує зробити).
- **пасивно-позитивним** (установка на те, що лише вимогливість та суто ділові стосунки можуть забезпечити успіх у навчанні; сухий, офіційний тон, брак емоційного забарвлення взаємин, що збіднює спілкування і гальмує творчий розвиток вихованців. Учитель найчастіше наказує, що зробити, але може попередньо й порадитися з учнями щодо справи).
- **ситуативно-негативним** (нестійкість позиції вчителя, який підпадає під вплив своїх настроїв та переживань, учні уникають вчителя, поводять себе залежно від його настрою: то більш відкрито, то зовсім замкнуто. Учитель лише наказує зробити і часто сердиться, бо йому здається, що учні до справи поставилися безвідповідально. Він не усвідомлює, що діти могли щось не зрозуміти, не зуміти виконати).
- **стійким негативним**. (репліки на кшталт «Як мені набрид ваш клас», недовіра учнів, замкненість, а то й такі форми самоутвердження, як лицемірство, брутальність і т. ін. Учитель наказує зробити, при цьому стверджуючи, що все одно учні не зроблять так як треба, будучи переконаний, що учні до справи поставляться безвідповідально. Він не допускає навіть думки, що діти могли щось не зрозуміти, не зуміти виконати).

Стилі відповідно до стратегії взаємодії.

Авторитарний — стиль диктату, коли підлеглий розглядається тільки як пасивний виконавець і йому фактично відмовлено у праві на самостійність та ініціативу.

Демократичний — стиль, що ґрунтується на глибокій повазі до особистості кожного; засадою для нього є довіра й орієнтація на самоорганізацію, самоуправління особистості та колективу.

Ліберальний — стиль, що характеризується браком стійкої педагогічної позиції; виявляється у невтручанні, низькому рівні вимог, формальному розв'язанні проблем.

Головні стилі педагогічного спілкування:

1. Спілкування-партнерство виникає на підставі захоплення спільною творчою діяльністю. Засадовим для нього є активно-позитивне ставлення до учнів, закоханість у справу, що передається дітям, співроздуми та співпереживання щодо цікавих і корисних заходів. За такими вчителями діти ходять слідом, бо вони наповнюють їхнє життя радістю, гордістю за успіхи в колективних справах. «Щоб справа йшла добре, за макаренківською традицією, у школярів та педагогів мають бути одні, спільні турботи. Педагоги не керують школярами, а разом із ними дбають про справи школи, ніякого протиставлення «ми» і «ви». Замість однобічних впливів педагога на учнів — спільна творча діяльність вихованців разом із вихователями і під їхнім керівництвом».

2. Спілкування-дружнє ставлення. Стиль педагогічного спілкування, що ґрунтується на дружньому ставленні. Демонстрація дружнього ставлення — запорука успішної взаємодії. Цей стиль ґрунтується на особистісному позитивному сприйнятті учнями вчителя, який виявляє приязнь і повагу до дітей. Це позитивний стиль спілкування, проте в перспективі його розвитку слід мати творчий союз на підставі захоплення справою. Окремі педагоги неправильно інтерпретують стиль дружби і перетворюють дружні стосунки на панібратські, що негативно впливає на весь освітній процес. Встановлюючи дружні взаємини з вихованцями, варто прислухатися до застережень Антона Макаренка: «З вихованцями керівний і педагогічний персонал завжди має бути ввічливим, стриманим. Педагоги і керівництво ніколи не повинні допускати зі свого боку тону фривольного: зубоскальства, розповідання анекдотів, жодних вільностей у мові, передражнювання, кривляння тощо. Зовсім неприпустимо, щоб педагоги і керівництво у присутності вихованців були похмурими, роздратованими, крикливими».

Виявляючи дружнє ставлення і маючи зацікавленість у справі, завжди можна залучити учнів до спільного пошуку, співтворчості.

3. Спілкування-дистанція. Нерідко молоді вчителі, не вміючи встановити дружніх взаємин на ґрунті самовіддачі, обмежують спілкування формальними стосунками і обирають стиль спілкування-дистанції. У цих педагогів може бути в цілому позитивне ставлення до дітей, але організація діяльності ближча до авторитарного стилю, що знижує загальний творчий рівень спільної з учнями роботи (пасивно-позитивне ставлення плюс авторитарність в організації справи призводять до того, що в класах може бути чудова дисципліна, висока успішність, проте значні прогалини у моральному вихованні учнів). Дистанція між учителем і учнем повинна бути, однак це не головний критерій стосунків. Жартома Макаренко навіть визначив її математично: 1 метр, бо менше — «на голову сядуть», а більше — зникне теплота. Дистанція — показник провідної ролі педагога: що продуктивнішою для дитини є провідна роль учителя, то органічнішим і природнішим для неї є елемент дистанції. Дистанція залежить від рівня авторитету вчителя, визначається учнями, хоча скеровується педагогом.

4. Спілкування-залежування - негативний стиль, певною мірою результат трансформації спілкування-дистанції. Вдаються до нього ті педагоги, котрі не в змозі організувати спільну діяльність, адже для цього потрібні професійні

навички. Ось форми ситуативного вияву спілкування-залякування: «Не чекайте на екзамені п'ятірок. Знайте, що двійок вашому класові, хоч кілька, а буде», «Слухайте уважно, а то зараз викличу .» Така форма спілкування показує, як діяти не слід. Загалом, жорстка регламентація руйнує творчу атмосферу. Спілкування-залякування поєднує в собі негативне ставлення до учнів і авторитарність у способах організації діяльності.

5. Спілкування-загравання. Цей стиль спілкування поєднує в собі позитивне ставлення до дітей з м'якотілістю. Такий стиль найчастіше підсвідомо обирають молоді вчителі. У чому ж полягає загравання? У педагога є прагнення здобути авторитет, він не байдужий до того, чи подобається дітям, але при цьому не прагне відшукати доцільних способів організації взаємодії, може вдаватися до прийомів завоювання дешевого авторитету. Гонитва за дитячою любов'ю будь-якою ціною — для задоволення честолюбства педагога, а не на користь дітям.

Додаток 4

Оцінка якості шкільної програми виховання
Княжівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Сокальської
міської ради Львівської області

(школа, ТГ, район)

Критерії оцінювання:

3 – повністю відповідає вимозі; **2**- лише частково відповідає вимозі; **0** – не відповідає вимозі; **x** – вказаний елемент оцінки неможливо застосувати.

№	Елемент оцінки	Оцінка (у балах)
---	----------------	------------------

		3	2	0	x
1.	Структурованість і комплексність документу:	●			
1.1.	- має чіткий поділ на частини (<i>названі місія, завдання, заходи, дати їх проведення, відповідальні та залучені тощо</i>)				
1.2.	- частини логічно пов'язані між собою (<i>загальні завдання відповідають місії, конкретні завдання розкривають загальні, тематика заходів – конкретні завдання тощо</i>)				
1.3.	- завдання і заходи не суперечать нормам юридичних актів, які регламентують роботу загальноосвітнього закладу				
2.	Мовне оформлення (<i>педагогічна термінологія вживається доречно, текст написаний зрозуміло для учасників освітнього процесу</i>)	●			
3.	Місія школи:	●			
3.1.	- інформує про конкурентні переваги закладу освіти				
3.2.	- враховує освітні потреби громади				
3.3.	- забезпечує успішну соціалізацію в сучасному суспільстві		●		
4.	Виховні завдання:	●			
4.1.	- розкривають напрямки реалізації місії школи	●			
4.2.	- конкретні та зрозумілі (<i>виконання завдання можна перевірити та оцінити</i>)				
4.3.	- досяжні (<i>виконання завдання можливе завдяки наявності відповідних ресурсів</i>)	●			
4.4.	- мотивують учасників освітнього процесу усіх категорій	●			
4.5.	- сприяють створенню сприятливого для дітей виховного простору	●			
5.	Виховні заходи (справи):	●			
5.1.	- відповідають виховному завданню (<i>усі разом дозволяють його реалізувати</i>)				
5.2.	- доцільні (<i>спрямовані на виконання завдання</i>)	●			
5.3.	- відбуватимуться за участі педагогів (<i>а/ у підготовці; б/ у проведенні; в/ контроль</i>)	●			
5.4.	- відбуватимуться за участі учнів (<i>а/ у підготовці; б/ у проведенні; в/ у підсумовуючому обговоренні</i>)	●			
5.5.	- відбуватимуться за участі батьків (<i>а/ у підготовці; б/ у проведенні; в/ у підсумовуючому обговоренні</i>)	●			
5.6.	- конкретні (<i>зрозумілі щодо виконання</i>)	●			
5.7.	- придатні для реалізації (<i>забезпечені ресурсами</i>)		●		
5.8.	- мають вимірювані результати	●			

5.9.	- ресурсовмістні (чітко вказані необхідні для організації заходу людські, організаційні та матеріальні ресурси)		●		
6.	Часова збалансованість (узгодженість із загальним учнівським та педагогічним навантаженням, доцільний розподіл заходів у межах навчального року, рівновага між масовими /колективними заходами та справами у малих учнівських групах).	●			
7.	Комплексність тематики виховних заходів (зазначені у програмі теми заходів у сукупності сприяють реалізації місії школи)	●			
8.	Вікова збалансованість (участь у виховних заходах протягом року усіх вікових груп школярів)	●			
9.	Охоплення учасників (чи передбачена робота з педагогами, батьками та учнівським активом, пов'язана з реалізацією місії школи)	●			
10.	Педагогічна інноваційність (чи передбачене використання сучасних методів і технологій освітньої роботи)	●			
Сума балів		74 бали			

Додаткові коментарі

Висновки : Виховна програма розроблена з урахуванням державних стандартів, положень та рекомендацій у сфері виховання. Програма передбачає виховні заходи, адаптовані до особливостей учнів початкової, середньої та старшої школи (1-11 класи). З урахуванням кількості педагогічного персоналу (20 вчителів на 134 учні), школа має достатній кадровий потенціал для ефективної реалізації запланованих виховних заходів. Співвідношення вчителів та учнів створює сприятливі умови для здійснення індивідуального підходу до виховання кожного учня, врахування їхніх потреб та особливостей розвитку. Наявність 20 вчителів дозволяє розподілити відповідальність за різні напрямки виховної роботи та залучити до її реалізації педагогів різних предметів. Програма має чітко визначені цілі, завдання та напрямки виховної роботи, що забезпечує системний підхід до формування особистості учнів. Програма передбачає використання різноманітних форм виховної діяльності (бесіди, тренінги, проєкти, екскурсії, заходи тощо) та інтерактивних методів. Програма спрямована на формування в учнів ключових життєвих цінностей (патріотизм, відповідальність, толерантність, повага, здоровий спосіб життя тощо). Програма передбачає залучення батьків до виховного процесу та налагодження співпраці з місцевою громадою. Програма включає механізми моніторингу та оцінювання ефективності виховних заходів, що дозволяє вчасно коригувати її реалізацію.

Додаток 5

**Інтерв'ю
з директором школи з питань виховання**

1. Назва ЗЗСО, ТГ, район Княжівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів
Сокальської міської ради Львівської області, Сокальська ТГ, Шептицький
район

2. Прізвище, ім'я, по-батькові респондента Новосад Світлана
Петрівна

3. Стаж педагогічної роботи 33 роки Фах вчитель початкових класів

4. Стаж роботи на посаді директора 15 років

5. Вік (підкреслити): а) 25-35pp. б) 35-45pp. в) 45-55pp. г) понад 55 р.

	Запитання до інтерв'юваного та стислий виклад відповідей
1.	Якою мірою освітнє середовище школи відповідає прийнятим на Львівщині вимогам / характеристикам? ● <i>безпечне</i>: цілком - <u>достатньо</u> - недостатньо (підкреслити); ● <i>сповнене довіри</i>: цілком - <u>достатньо</u> - недостатньо (підкреслити); ● <i>демократичне</i>: цілком - <u>достатньо</u> - недостатньо (підкреслити); ● <i>патріотично налаштоване</i>: цілком - <u>достатньо</u> - недостатньо (підкреслити); ● <i>культуротворче</i>: цілком - <u>достатньо</u> - недостатньо (підкреслити); ● <i>відкрите (інклюзивне)</i>: цілком - <u>достатньо</u> - недостатньо (підкреслити). Директор дійшов своїх висновків, спираючись на власні спостереження та судження колег. Безпечне освітнє середовище, за словами директора школи, має глибокий і позитивний вплив на формування характеру учнів. Коли діти почуваються захищеними, прийнятими та підтриманими, це створює фундамент для розвитку важливих особистісних якостей. Ось деякі ключові аспекти цього впливу: ● Розвиток довіри та відкритості: У безпечному середовищі учні менше бояться бути вразливими, висловлювати свої думки та почуття. Вони вчаться довіряти вчителям та одноліткам, що сприяє відкритості та чесності у спілкуванні. ● Формування емпатії та співчуття: Коли учні відчувають підтримку та розуміння, вони стають більш чутливими до потреб інших. Безпечне середовище, де цінуються різноманітність та повага, допомагає їм розвивати емпатію та співчуття до оточуючих. ● Виховання відповідальності та самостійності: У безпечному середовищі учні почуваються впевненіше, щоб брати на себе відповідальність за свої дії та навчання. Коли вони знають, що помилки є частиною процесу навчання і не призведуть до покарання чи приниження, вони стають більш самостійними та ініціативними. ● Зміцнення впевненості в собі та самооцінки: Позитивна атмосфера, де учнів заохочують та підтримують, сприяє зростанню їхньої впевненості в собі. Вони відчувають свою цінність та здатність досягати успіху, що позитивно впливає на їхню самооцінку. ● Навчання самоконтролю та розв'язання конфліктів: У безпечному середовищі учні вчаться керувати своїми емоціями та знаходити конструктивні шляхи розв'язання конфліктів. Вчителі можуть

моделювати позитивну поведінку та навчати учнів ефективним стратегіям спілкування та співпраці.

- **Розвиток поваги до інших:** Безпечне освітнє середовище, де панує атмосфера взаємоповаги та толерантності, допомагає учням цінувати різноманітність і ставитися з повагою до думок, почуттів та переконань інших.
- **Формування оптимізму та стійкості:** У безпечному середовищі учні відчують себе захищеними від булінгу, дискримінації та інших негативних впливів. Це допомагає їм розвивати оптимістичний погляд на життя та стійкість до труднощів.

Таким чином, безпечне освітнє середовище є критично важливим для цілісного розвитку особистості учнів. Воно не лише сприяє їхнім академічним успіхам, але й формує позитивні риси характеру, які є необхідними для щасливого та успішного життя в суспільстві.

Які зовнішні фактори перешкоджають сформованості відзначених Вами характеристик?

Звичайно, зовнішні фактори можуть суттєво впливати на формування характеристик виховного середовища. Ось деякі з них:

- **Соціально-економічні умови:** Рівень економічного розвитку суспільства, рівень життя населення, наявність соціальної нерівності можуть впливати на ресурси, доступні для виховання, а також на цінності та пріоритети, що панують у суспільстві. Наприклад, у складних економічних умовах сім'ї можуть бути змушені приділяти менше часу вихованню дітей через необхідність заробляти на життя.
- **Політична ситуація та державна політика:** Стабільність політичної системи, пріоритети державної політики у сфері освіти та виховання, фінансування освітніх і виховних закладів, законодавча база, що регулює цю сферу, мають прямий вплив на можливості та якість формування виховного середовища. Наприклад, недостатнє фінансування може призвести до погіршення матеріально-технічної бази закладів освіти.
- **Культурні та ціннісні орієнтації суспільства:** Переважаючі в суспільстві цінності, традиції, норми поведінки, рівень духовності та моральності, ставлення до освіти та виховання, вплив засобів масової інформації – все це формує загальний культурний фон, який впливає на виховні процеси. Наприклад, пропаганда насильства в медіа може негативно впливати на формування моральних цінностей у дітей.
- **Інформаційне середовище:** Доступність інформації, розвиток інформаційних технологій, вплив соціальних мереж, якість та достовірність інформації, з якою стикаються діти та молодь, можуть як позитивно, так і негативно впливати на їхній світогляд та формування особистості. Наприклад, надмірне захоплення віртуальним світом може призвести до проблем із соціалізацією.

	● Демографічні процеси: Зміни у віковій структурі населення, міграційні процеси, рівень народжуваності та смертності можуть впливати на кількість та склад учнів у навчальних закладах, навантаження на педагогів та необхідність адаптації виховних програм. ● Екологічна ситуація: Загальний стан навколишнього середовища, рівень забруднення, екологічна свідомість суспільства можуть впливати на здоров'я та добробут дітей, а також формувати їхнє ставлення до природи та екологічну культуру. ● Зовнішні конфлікти та кризові ситуації: Військові дії, природні катаклізми, економічні кризи можуть призвести до стресів, травм, руйнування соціальних зв'язків та негативно вплинути на психоемоційний стан дітей та можливості для їхнього повноцінного виховання. В умовах України цей фактор є особливо актуальним. Ці зовнішні фактори є взаємопов'язаними та можуть діяти як окремо, так і в комплексі, створюючи певні перешкоди для формування сприятливого та ефективного виховного середовища. Розуміння цих факторів є важливим для розробки стратегій, спрямованих на мінімізацію їхнього негативного впливу та створення оптимальних умов для всебічного розвитку особистості.
2.	<i>У яких нормативних документах закладу освіти передбачено заходи, спрямовані на підвищення ефективності освітнього середовища для виховання?</i> <i>Коли, ким саме і як розроблялись ці документи?</i> Заходи, спрямовані на підвищення ефективності освітнього середовища для виховання, передбачені в цілій низці нормативних документів закладу освіти. Ось основні з них: ● Статут закладу освіти: Це основний документ, який визначає організацію та діяльність закладу. У ньому обов'язково відображаються цілі освітнього процесу, включаючи виховну функцію, права та обов'язки учасників освітнього процесу, а також загальні засади організації освітнього середовища. Розробляється засновником закладу освіти. В даному випадку – це Сокальська міська рада. ● Освітня програма закладу освіти: Цей документ конкретизує зміст освіти, визначає способи організації освітнього процесу та очікувані результати навчання, включаючи виховний аспект. Розділи освітньої програми можуть містити конкретні заходи, спрямовані на формування ціннісних орієнтацій, громадянської позиції, відповідальності та інших важливих якостей особистості. Розробляється адміністрацією закладу та схвалюється педагогічною радою на основі Типових освітніх програм МОНУ та рекомендацій МОНУ. ● Річний план роботи закладу освіти: Цей документ деталізує організацію освітньої, методичної, виховної, адміністративно-господарської та іншої діяльності закладу на навчальний рік. У розділі, присвяченому виховній роботі, зазвичай прописуються конкретні заходи, проекти, конкурси,

	спрямовані на створення сприятливого виховного середовища. Розробляється педагогічними працівниками спільно з адміністрацією закладу за участю батьківського комітету та лідерів учнівського самоврядування. ● План виховної роботи закладу освіти: Цей документ є більш детальним планом організації виховного процесу. Він може включати перелік виховних заходів, тематичні тижні, проекти, форми співпраці з батьками та громадськістю, спрямовані на формування певних компетентностей і цінностей учнів. Розробляється педагогом-організатором спільно з педагогічними працівниками та лідерами учнівського самоврядування. ● Правила внутрішнього розпорядку закладу освіти: Цей документ регламентує поведінку учнів, педагогічних працівників та інших учасників освітнього процесу. Він встановлює норми співжиття, відповідальність за порушення правил, що безпосередньо впливає на формування дисципліни та культури поведінки в освітньому середовищі. Важливо зазначити, що ці документи взаємопов'язані та повинні відображати специфіку закладу освіти, його ціннісні орієнтири та потреби учнів. Ефективність виховного середовища значною мірою залежить від того, наскільки ці документи є дієвими, відображають реальні потреби та залучають до їх виконання всіх учасників освітнього процесу.
3.	<i>Які здобутки і проблеми школи Ви пов'язуєте із станом освітнього середовища? Аргументуйте свої судження.</i> Звісно, давайте розглянемо здобутки та проблеми школи, які тісно пов'язані зі станом освітнього середовища. Під освітнім середовищем я розумію не лише фізичний простір (стан будівлі, обладнання), а й соціально-емоційний клімат, організацію навчального процесу, доступність ресурсів та рівень взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Здобутки школи, пов'язані зі сприятливим освітнім середовищем: ● Вища якість навчання: У безпечному, комфортному та добре обладнаному середовищі учні краще концентруються, виявляють більший інтерес до навчання та досягають вищих академічних результатів. Наявність сучасних навчальних матеріалів, лабораторій, спортивних залів розширює можливості для практичного навчання та розвитку різноманітних навичок. ● Покращення психологічного клімату: Дружня, підтримуюча атмосфера, де панує взаємоповага, сприяє зниженню рівня стресу та тривожності як серед учнів, так і серед педагогів. Це позитивно впливає на емоційний стан, мотивацію та загальне самопочуття. ● Розвиток соціальних навичок: Сприятливе освітнє середовище заохочує співпрацю, комунікацію та розвиток емпатії. Учні вчаться працювати в команді, вирішувати конфлікти, висловлювати свою думку та поважати думку інших. ● Підвищення мотивації та залученості: Коли учні відчують себе комфортно та цінними, вони більш охоче беруть участь у навчальному процесі, позакласних заходах та шкільному житті загалом. Цікаві та

	різноманітні навчальні методи, доступність гуртків та секцій сприяють розвитку їхніх інтересів та талантів. ● Зміцнення зв'язку між школою та громадою: Відкрита та доброзичлива школа, яка активно співпрацює з батьками та місцевою громадою, отримує більшу підтримку та довіру. Спільні проекти та заходи сприяють формуванню відчуття причетності та відповідальності за розвиток освіти. ● Професійне зростання педагогів: Комфортні умови праці, доступність ресурсів для саморозвитку, підтримка адміністрації та позитивна атмосфера в колективі сприяють підвищенню професійної мотивації та ефективності педагогів. Проблеми школи, пов'язані з несприятливим освітнім середовищем: ● Низька якість навчання: Застаріла матеріально-технічна база, відсутність необхідних навчальних матеріалів, поганий стан приміщень ускладнюють навчальний процес та негативно впливають на засвоєння знань учнями. ● Погіршення психологічного клімату: Булінг, конфлікти, відчуття небезпеки, байдужість з боку педагогів можуть призвести до стресу, тривожності, депресії та інших психологічних проблем у дітей та дорослих. ● Ускладнення соціалізації: Негативне освітнє середовище може сприяти ізоляції учнів, розвитку агресії, нездатності до співпраці та вирішення конфліктів. ● Зниження мотивації та залученості: Нудні та одноманітні уроки, відсутність можливостей для самореалізації, відчуття нерозуміння та невідповідності призводять до втрати інтересу до навчання та шкільного життя. ● Відсутність або слабкий зв'язок з громадою: Закрита та недружелюбна школа може відчувати брак підтримки з боку батьків та місцевої громади, що ускладнює вирішення нагальних проблем та залучення додаткових ресурсів. ● Вигорання педагогів: Некомфортні умови праці, високе навантаження, недостатня підтримка, конфлікти в колективі можуть призвести до професійного вигорання педагогів та зниження якості їхньої роботи. Отже, стан освітнього середовища відіграє ключову роль у забезпеченні якісної та ефективної освіти. Створення сприятливого середовища є важливим завданням для адміністрації школи, педагогів, учнів, батьків та всієї громади. Інвестиції в покращення матеріально-технічної бази, створення безпечного та інклюзивного простору, підтримка позитивного психологічного клімату є запорукою успішного розвитку школи та її вихованців.
4.	<i>У чому Ви бачите користь від регулярного оцінювання якості освітнього середовища?</i> Регулярне оцінювання якості освітнього середовища приносить значну користь для всіх учасників освітнього процесу. Ось основні переваги: ● Покращення якості освіти: Оцінювання допомагає виявити сильні та слабкі сторони освітнього середовища. Це дає змогу розробити та впровадити

	цілеспрямовані заходи для підвищення ефективності навчання, викладання та загального розвитку учнів. ● Сприяння безперервному вдосконаленню: Регулярний моніторинг та аналіз даних оцінювання створюють культуру постійного вдосконалення в закладі освіти. Педагоги та адміністрація отримують об'єктивну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень щодо навчальних планів, методик викладання, використання ресурсів та організації освітнього процесу. ● Підвищення прозорості та підзвітності: Оцінювання робить освітній процес більш прозорим для учнів, батьків, громади та органів управління освітою. Результати оцінювання можуть бути використані для звітування про досягнення та виклики, а також для забезпечення підзвітності за якість освіти. ● Забезпечення сприятливого навчального середовища: Оцінювання може включати аналіз психологічного клімату, рівня безпеки, доступності ресурсів та інших аспектів, що впливають на комфорт та ефективність навчання. Виявлення проблем у цій сфері дозволяє вжити заходів для створення більш підтримуючого та інклюзивного середовища. ● Підвищення мотивації та залученості: Регулярне оцінювання, особливо якщо воно передбачає зворотний зв'язок та залучення учнів і педагогів до процесу, може сприяти підвищенню їхньої мотивації та залученості до навчання та розвитку закладу освіти. ● Ефективне використання ресурсів: Результати оцінювання можуть допомогти оптимізувати розподіл та використання фінансових, матеріальних та людських ресурсів для досягнення найкращих освітніх результатів. ● Інформування політики та прийняття рішень на рівні системи освіти: Зібрані дані з різних закладів освіти можуть бути використані для аналізу тенденцій, виявлення системних проблем та прийняття обґрунтованих рішень на рівні регіональної та національної освітньої політики. ● Підтримка інновацій та експериментів: Оцінювання може допомогти відстежувати ефективність нових педагогічних підходів, технологій та організаційних моделей, сприяючи впровадженню інновацій в освітній процес. Таким чином, регулярне оцінювання якості освітнього середовища є важливим інструментом для забезпечення якісної, ефективної та орієнтованої на потреби учнів освіти. Результати цих досліджень відображено у звіті за результатами самооцінювання, Стратегії розвитку закладу освіти, Річному плані роботи закладу.
5.	<i>Як би Ви характеризували:</i> ● <i>стиль спілкування дирекції з працівниками школи?</i> Спілкування-дружнє ставлення. ● <i>стиль спілкування більшості вчителів з учнями?</i> Спілкування-партнерство. <i>Як гадаєте, який підхід до виховання домінує в закладі:</i> ● <i>авторитетний</i> (характеризується справедливістю та рівноправним діалогом з дитиною).

6. *Наскільки дієвими станом на тепер є правила повсякденного життя освітньої спільноти школи? Від яких неписаних норм, наприклад, шкільних традицій (колективних звичок) чи правил поведінки учнів/вчителів, на вашу думку, треба звільнитись, які розробити чи скоригувати?*

Станом на зараз в умовах триваючої трансформації української освіти та суспільства, дієвість правил повсякденного життя освітньої спільноти школи є **питанням неоднозначним і значною мірою залежить від конкретної школи, її історії, традицій та готовності до змін**. З одного боку, формальні правила, закріплені в статуті школи, правилах внутрішнього розпорядку, посадових інструкціях тощо, продовжують виконувати свою регулюючу функцію. Вони визначають права та обов'язки учасників освітнього процесу, встановлюють певні стандарти поведінки та процедури. З іншого боку, суспільні зміни, впровадження нових освітніх концепцій (наприклад, НУШ), зростання усвідомлення важливості інклюзії, гендерної рівності, протидії булінгу та кібербулінгу, а також вплив пандемії COVID-19, могли виявити застарілість або неефективність деяких існуючих норм і традицій.

Від яких неписаних норм, шкільних традицій чи правил поведінки варто звільнитися:

- **Застарілі патріархальні норми та гендерні стереотипи:** Традиційні уявлення про "жіночі" та "чоловічі" ролі, які можуть обмежувати можливості учнів та педагогів, мають бути переглянуті. Важливо сприяти гендерній рівності у всіх аспектах шкільного життя.
- **Авторитарні підходи до взаємодії між вчителями та учнями:** Неписані правила, що базуються на беззаперечному авторитеті вчителя та пасивності учня, гальмують розвиток критичного мислення, самостійності та відповідальності учнів. Необхідно переходити до партнерських, діалогічних відносин.
- **Культура "оцінювання заради оцінювання":** Традиція фокусування на формальних оцінках як основному показнику успішності може призводити до стресу, списування та втрати інтересу до навчання. Варто зміщувати акцент на формувальне оцінювання та заохочення пізнавальної активності.
- **Нетерпимість до відмінностей та недостатня інклюзивність:** Будь-які неписані норми, що призводять до дискримінації, цькування або відчуження учнів за будь-якою ознакою (національність, раса, стать, особливості розвитку, соціальне походження тощо), є неприпустимими. Школа має бути простором прийняття та підтримки різноманітності.
- **Ритуалізовані та формальні заходи, що не несуть реальної цінності:** Деякі шкільні традиції можуть втратити свій зміст і перетворитися на формальність, що лише витрачає час та ресурси. Варто критично оцінювати їхню актуальність та доцільність.
- **Недостатня увага до емоційного благополуччя:** Неписані правила, що ігнорують емоційні потреби учнів та вчителів, можуть призводити до стресу, тривожності та вигорання. Важливо створювати атмосферу підтримки та емпатії.

	Які правила поведінки учнів/вчителів треба розробити чи скоригувати: • Правила, що сприяють розвитку відповідальності та самостійності учнів: Заохочення ініціативи, надання більшої свободи у виборі навчальних завдань, залучення до самооцінювання та взаємооцінювання. • Правила, що підтримують інклюзивне середовище: Чіткі норми щодо толерантності, поваги до різноманітності, протидії булінгу та кібербулінгу, підтримки учнів з особливими освітніми потребами. • Правила, що регулюють поведінку в онлайн-середовищі: З огляду на зростання використання цифрових технологій в освіті, необхідно розробити чіткі та зрозумілі правила етичної поведінки в інтернеті, кібербезпеки та відповідального використання гаджетів. • Правила, що сприяють розвитку критичного мислення та комунікативних навичок: Заохочення дискусій, дебатів, обміну думками, навчання аргументації та конструктивної критики. • Правила, що підтримують емоційне благополуччя: Створення механізмів підтримки, навчання навичок саморегуляції, емпатії та конструктивного розв'язання конфліктів. • Правила, що сприяють партнерській взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу: Залучення учнів, батьків та вчителів до розробки та обговорення шкільних правил, створення платформ для відкритого діалогу та співпраці. • Правила, що відображають сучасні етичні норми та цінності: Акцент на повазі до людської гідності, прав людини, екологічній свідомості та відповідальному громадянстві. Процес розробки та коригування правил має бути інклюзивним та враховувати думку всіх учасників освітнього процесу. Важливо не просто формально затвердити нові правила, а й забезпечити їхнє розуміння та прийняття шкільною спільнотою. Регулярний перегляд та адаптація правил до мінливих умов є запорукою їхньої дієвості та актуальності.
7.	<i>Назвіть «майданчики», на яких можна вільно ділитися своїми судженнями, зокрема думками про освітній процес? Наскільки активними учасниками обговорення проблем шкільного життя є:</i> <i>1) вчителі (яких предметів, якого віку)</i> <i>2) учні (яких класів; хлопці чи дівчата);</i> <i>3) рідні учнів (батьки чи матері/ дідуся чи бабусі/ старші сестри/брати; рід занять, вік)?</i> Існує низка "майданчиків", на яких можна вільно ділитися своїми судженнями, зокрема думками про освітній процес. Їх можна поділити на офіційні та неофіційні, онлайн та офлайн: Офіційні майданчики: • Шкільні батьківські збори та загальношкільні конференції: Це традиційні платформи для обговорення важливих питань шкільного життя, включаючи освітній процес.

- **Педагогічні ради та методичні об'єднання вчителів:** На цих заходах педагоги мають можливість обговорювати навчальні методики, проблеми та перспективи викладання різних предметів.
- **Органи учнівського самоврядування (шкільні ради, парламенти тощо):** Ці структури надають учням можливість висловлювати свою думку щодо організації шкільного життя та освітнього процесу.
- **Офіційні вебсайти та соціальні мережі шкіл:** Деякі школи створюють онлайн-платформи для комунікації з батьками, учнями та громадськістю, де можна залишати коментарі та пропозиції.
- **Анкетування та опитування, що проводяться адміністрацією школи або органами управління освітою:** Ці інструменти дозволяють збирати думки різних учасників освітнього процесу з конкретних питань.
- **Звернення та скарги до адміністрації школи або органів управління освітою:** Це формальний спосіб висловити свою незгоду або запропонувати покращення.
- **Громадські слухання та консультації з питань освіти, що проводяться на рівні громади, міста чи країни.**

Неофіційні майданчики:

- **Батьківські чати та групи в соціальних мережах:** Ці неформальні об'єднання часто стають платформами для обговорення шкільних питань та обміну думками.
- **Соціальні мережі (Facebook, Instagram, Twitter тощо):** Учні, вчителі та батьки можуть вільно ділитися своїми думками про освіту на особистих сторінках або в тематичних групах.
- **Онлайн-форуми та платформи для обговорення освіти:** Існують спеціалізовані онлайн-ресурси, де можна анонімно або відкрито ділитися своїми думками та досвідом.
- **Неформальні зустрічі та спілкування між батьками, вчителями та учнями:** Обговорення шкільних питань можуть відбуватися і в неформальній обстановці.

Наскільки активними учасниками обговорення проблем шкільного життя є:

Активність різних категорій учасників обговорення проблем шкільного життя є дуже різною та залежить від багатьох факторів, включаючи:

1) Вчителі:

- **Активність:** Зазвичай вчителі є досить активними учасниками обговорення проблем освітнього процесу, особливо на офіційних майданчиках (педради, метод об'єднання). Вони безпосередньо стикаються з викликами та мають професійний досвід для їх аналізу.
- **Предмети:** Вчителі профільних предметів часто більш активно обговорюють питання, пов'язані зі змістом та методикою викладання їхньої дисципліни. Вчителі початкових класів можуть бути більш

активними в питаннях організації навчального середовища та соціалізації молодших школярів.

- **Вік:** Молоді вчителі можуть бути більш відкритими до нових ідей та активними в обговоренні інноваційних підходів. Досвідчені вчителі часто мають цінний практичний досвід та можуть надавати більш глибокий аналіз проблем. Однак, загалом, зацікавленість в обговоренні залежить більше від особистої ініціативи та залученості педагога, ніж від віку чи предмету.

2) Учні:

- **Активність:** Активність учнів в обговоренні проблем шкільного життя часто є нижчою, ніж у вчителів чи батьків, особливо на офіційних майданчиках. Однак, вона зростає на неофіційних платформах (соціальні мережі, учнівське самоврядування).
- **Класи:** Учні старших класів (10-11) зазвичай більш активно висловлюють свою думку, оскільки вони мають більш сформовані погляди та усвідомлюють вплив освітнього процесу на їхнє майбутнє. Учні середніх класів (5-9) можуть бути активними в обговоренні питань, що безпосередньо стосуються їхнього шкільного життя (розклад, позакласні заходи, булінг). Учні початкових класів рідко беруть участь у формальних обговореннях.
- **Хлопці чи дівчата:** Загалом, суттєвої різниці в рівні активності між хлопцями та дівчатами немає, хоча тематика обговорень може дещо відрізнятися. Дівчата можуть бути більш активними в питаннях міжособистісних стосунків та емоційного клімату, тоді як хлопці можуть більше цікавитися організаційними питаннями.

3) Рідні учнів:

- **Активність:** Активність рідних учнів є досить високою, особливо на батьківських зборах та в батьківських чатах. Матері часто більш активно залучені до обговорення питань, пов'язаних з навчанням та вихованням дітей, ніж батьки.
- **Батьки чи матері/ дідусі чи бабусі/ старші сестри/брати:** Батьки та матері, як правило, є найактивнішими учасниками обговорень, оскільки вони несуть основну відповідальність за навчання та виховання дітей. Дідусі та бабусі можуть брати участь, особливо якщо вони активно залучені до життя онуків. Старші сестри та брати рідше беруть участь у формальних обговореннях, але можуть впливати на думку молодших родичів.
- **Рід занять, вік:** Рід занять та вік батьків можуть впливати на їхню активність та погляди. Батьки, які мають досвід роботи в освітній сфері, можуть бути більш обізнаними та активними. Молоді батьки можуть бути більш відкритими до нових підходів, тоді як старші батьки можуть мати більш консервативні погляди. Загалом, головним фактором є зацікавленість у добробуті та успішності дитини.

Важливо зазначити:

	● Рівень активності залежить від культури спілкування, заохочення до висловлення думки та створення безпечного простору в конкретній школі. ● Залучення всіх учасників освітнього процесу до відкритого діалогу є важливим для вирішення проблем, впровадження позитивних змін та підвищення якості освіти. Для підвищення активності всіх категорій учасників важливо створювати різноманітні та інклюзивні майданчики для обговорення, заохочувати до висловлення думок, забезпечувати зворотний зв'язок та демонструвати, що думка кожного є цінною та враховується при прийнятті рішень.
8.	<i>Наскільки результативною, на Вашу думку, є співпраця дирекції:</i> ☐ з учителями школи, педагогічним колективом? ☐ з батьківським комітетом школи, батьками загалом? ☐ з органом учнівського самоврядування школи, спільнотою учнів? Результативність співпраці дирекції школи з різними учасниками освітнього процесу в Україні є надзвичайно важливим фактором успішного функціонування закладу освіти. Однак, оцінити її однозначно складно, оскільки вона значно варіюється залежно від багатьох чинників, таких як: ● Особистісні якості та управлінський стиль директора. ● Рівень відкритості та готовності до діалогу адміністрації школи. ● Активність та зацікавленість педагогічного колективу, батьків та учнів. ● Налагодженість комунікаційних каналів. ● Існуючі традиції співпраці в конкретній школі. ● Зовнішні обставини (наприклад, безпекова ситуація, реформи в освіті). Проте, можна окреслити загальні тенденції та ідеальні сценарії співпраці: З учителями школи, педагогічним колективом: ● Потенційна результативність: За належної організації, співпраця дирекції з учителями є високорезультативною. Педагоги є ключовими виконавцями освітнього процесу, володіють безпосереднім досвідом роботи з учнями та знають внутрішні проблеми школи зсередини. ● Ознаки результативної співпраці: ○ Активне залучення вчителів до розробки стратегічних планів школи, навчальних програм та внутрішніх правил. ○ Регулярні та змістовні педагогічні ради, методичні об'єднання, робочі групи, де відбувається обмін думками, обговорення проблем та пошук спільних рішень. ○ Створення атмосфери довіри та підтримки, де вчителі не бояться висловлювати свою думку та ініціювати зміни.

	○ Врахування пропозицій та зауважень педагогів при прийнятті управлінських рішень. ○ Спільна робота над підвищенням якості викладання, впровадженню нових методик та технологій. ○ Підтримка професійного розвитку вчителів та створення умов для їхнього зростання. ○ Своєчасне та ефективне вирішення проблем, що виникають у педагогічному колективі. ● Фактори, що можуть знижувати результативність: ○ Авторитарний стиль управління директора, ігнорування думки вчителів. ○ Формальний характер педагогічних рад та інших зустрічей. ○ Низький рівень довіри та відсутність відкритого діалогу. ○ Перевантаженість вчителів та брак часу для активної участі в управлінні школою. З батьківським комітетом школи, батьками загалом: ● Потенційна результативність: Співпраця з батьками є важливою складовою успішної школи. Батьки є замовниками освітніх послуг, зацікавлені у добробуті та успіхах своїх дітей, а також можуть надавати значну підтримку школі. ● Ознаки результативної співпраці: ○ Активне залучення батьківського комітету до обговорення важливих питань життя школи (організація заходів, благоустрій, харчування тощо). ○ Регулярні зустрічі дирекції з батьківським комітетом та представниками батьківської громади. ○ Забезпечення прозорості діяльності школи та інформування батьків про освітній процес. ○ Залучення батьків до організації позакласних заходів, проєктів та волонтерської діяльності. ○ Врахування думки батьків при прийнятті рішень, що стосуються організації навчального процесу та шкільного життя. ○ Оперативне реагування на звернення та скарги батьків. ○ Створення атмосфери партнерства та взаєморозуміння між школою та сім'єю. ● Фактори, що можуть знижувати результативність: ○ Формальна роль батьківського комітету та ігнорування їхньої думки. ○ Недостатня комунікація між школою та батьками. ○ Конфлікти інтересів або непорозуміння між адміністрацією та батьківською громадою. ○ Пасивність батьків та їхня низька залученість до життя школи. З органом учнівського самоврядування школи, спільнотою учнів:
--	---

	● Потенційна результативність: Співпраця з учнями є ключовою для створення учнівсько-орієнтованого освітнього середовища. Залучення учнів до управління школою сприяє розвитку їхньої відповідальності, лідерських якостей та громадянської позиції. ● Ознаки результативної співпраці: ○ Надання реальних повноважень органу учнівського самоврядування та підтримка його ініціатив. ○ Регулярні зустрічі дирекції з представниками учнівського самоврядування для обговорення важливих питань шкільного життя. ○ Залучення учнів до організації шкільних заходів, проєктів та ініціатив. ○ Врахування думки учнів при прийнятті рішень, що стосуються їхнього навчання та дозвілля. ○ Створення каналів комунікації, що дозволяють учням вільно висловлювати свою думку та вносити пропозиції. ○ Заохочення учнівської ініціативи та самоорганізації. ○ Створення атмосфери поваги до прав та гідності учнів. ● Фактори, що можуть знижувати результативність: ○ Формальна роль учнівського самоврядування та ігнорування їхніх ідей. ○ Недостатня підтримка учнівських ініціатив з боку адміністрації. ○ Боязнь учнів висловлювати свою думку через можливі негативні наслідки. ○ Низький рівень зацікавленості учнів в управлінні школою. Результативна співпраця дирекції школи з усіма учасниками освітнього процесу є необхідною умовою для створення успішного, комфортного та розвивального освітнього середовища. Школи, де налагоджено ефективну комунікацію, практикується відкритий діалог та враховується думка вчителів, батьків та учнів, як правило, досягають кращих результатів у навчанні та вихованні. У сучасних умовах, коли освіта зазнає значних змін, вміння дирекції налагоджувати партнерські відносини з усіма стейкхолдерами стає особливо цінним. Це сприяє більш ефективному реагуванню на виклики, впровадженню інновацій та підвищенню якості освітнього процесу в цілому.
9.	<i>Які гуртки, спортивні секції, мистецькі студії, клуби діють у закладі освіти?</i> Багато учнів школи відвідують заняття та гуртки у Сокальській школі мистецтв ім.Віктора Матюка. Є учні, що вчаться на художньому та музичному відділенні. Власне у школі гуртків немає. Наразі є вакантною посада керівника гуртка. Раніше діяли гуртки декоративно-ужиткового мистецтва, фольклорно-музичного колективу, національно-патріотичного напрямку. У 2024/2025 навчальному році на базі школи для учнів 3 класу функціонує гурток від Будинку дитячої та юнацької творчості декоративно-ужиткового мистецтва «Пролісок».

10.	<i>Які способи заохочення дітей практикує школа (підкресліть):</i> ● <i>рейтингування (з урахуванням навчальних, спортивних, творчих та інших досягнень);</i> ● <i>оцінка за поведінку/запис у щоденнику;</i> ● <u><i>допис про здобуток;</i></u> ● <u><i>усна подяка;</i></u> ● <u><i>нагородження грамотами, дипломами;</i></u> ● <i>вручення цінних подарунків;</i> ● <u><i>інформування батьків;</i></u> ● <i>інші(запишіть, які саме)?</i> <i>Які ще мотивуючі стимули Ви б хотіли запровадити в школі?</i> Дітям цікаво в якості мотивуючих стимулів отримувати подарунки. Також хочеться організовувати для учнів поїздки та екскурсії. Це теж прекрасно мотивує. <i>На чому ґрунтується Ваше переконання, що названі Вами стимули забезпечують високу мотивацію учнів до навчання/ громадсько корисної праці?</i> Важливо пам'ятати, що внутрішня мотивація (інтерес до навчання, прагнення до знань) є найсильнішою. Зовнішні стимули повинні використовуватися для її підтримки та розвитку, а не заміни. Головна мета – виховати в учнів бажання вчитися та досягати успіху заради власного розвитку та задоволення.
11.	<i>Наскільки успішною, на вашу думку, є співпраця школи:</i> - o <i>із засновником (органом місцевої влади);</i> Співпраця із засновником є критично важливою для забезпечення стабільного функціонування школи, її фінансової підтримки, розвитку інфраструктури та реалізації освітньої політики на місцевому рівні. - o <i>місцевими громадськими лідерами / осередками громадських організацій, які орієнтовані на освіту чи просвіту;</i> Співпраця з громадськими лідерами та освітніми/просвітницькими організаціями є дуже корисною для школи, оскільки вони можуть залучати додаткові ресурси (експертизу, волонтерів, фінансування), сприяти розвитку проєктної діяльності, розширювати освітні можливості учнів та педагогів. - o <i>дитячими організаціями;</i> Співпраця з дитячими організаціями сприяє розвитку соціальної активності учнів, їхніх лідерських якостей, організації змістовного дозвілля та вихованню громадянської свідомості. - o <i>волонтерським рухом?</i> <i>Залучення волонтерів надає школі значну підтримку в різних сферах діяльності, таких як організація заходів, допомога учням з особливими освітніми потребами, проведення майстер-класів, благоустрій території тощо.</i>

12.	<i>Ще що хотів би повідомити респондент про стан освітнього середовища школи та роботу адміністрації над підвищенням його ефективності для виховання?</i>
	На всі питання були достатньо вичерпні відповіді. Усі аспекти виховного середовища було обговорено.

Додаток 6

**Інтерв'ю
з педагогом-організатором**

1. Назва ЗЗСО, ТГ, район Княжівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Сокальської міської ради Львівської області, Сокальська ТГ, Шептицький район

2. Прізвище, ім'я, по-батькові респондента

Федчун Марія Юріївна

3. Стаж педагогічної роботи 3 роки

Фах психолог

4. Стаж роботи на посаді педагога-організатора 1 рік

5. Вік (підкреслити): а)20-35рр. б)35-45рр. в)45-55рр. г) понад 55 р.

	Запитання до інтерв'юваного та стислий виклад відповідей
1.	<i>Яка ваша роль в організації позаурочної та позашкільної роботи з учнями?</i> Педагог-організатор відіграє ключову та багатогранну роль у організації позаурочної та позашкільної роботи з учнями. Він є не просто виконавцем, а скоріше ініціатором, координатором, натхненником та посередником, що забезпечує змістовне, цікаве та розвиваюче дозвілля для дітей. Ось основні аспекти його діяльності: 1. Діагностично-аналітична функція: ● Вивчення інтересів та потреб учнів: Педагог-організатор проводить опитування, анкетування, спостереження, бесіди з учнями, батьками та педагогами для визначення актуальних запитів дітей у сфері дозвілля та розвитку. ● Аналіз наявних ресурсів: Оцінює можливості школи, громади, культурних та спортивних закладів для організації позаурочної та позашкільної діяльності. ● Прогнозування: На основі аналізу визначає пріоритетні напрямки роботи та розробляє перспективні плани. 2. Планувально-організаційна функція: ● Розробка планів позаурочної та позашкільної роботи: Складає річні, семестрові та оперативні плани заходів, враховуючи вікові особливості учнів, їхні інтереси та можливості. ● Координація діяльності: Взаємодіє з класними керівниками, вчителями-предметниками, керівниками гуртків та секцій, представниками батьківської громади та інших організацій для узгодження планів та проведення спільних заходів. ● Створення умов для проведення заходів: Забезпечує необхідні матеріально-технічні умови (приміщення, обладнання, інвентар), оформлює документацію, готує інформаційні матеріали. 3. Організаційно-виконавча функція:

	● Безпосереднє проведення заходів: Організовує та проводить різноманітні позаурочні та позашкільні заходи: конкурси, вікторини, змагання, екскурсії, походи, свята, фестивалі, проєкти, майстер-класи, тренінги тощо. ● Залучення учнів до активної участі: Стимулює ініціативу та самостійність учнів, залучає їх до підготовки та проведення заходів. ● Керівництво дитячими об'єднаннями: Сприяє створенню та діяльності дитячих та юнацьких організацій, клубів за інтересами, органів учнівського самоврядування. 4. Комунікативно-стимулююча функція: ● Встановлення позитивного мікроклімату: Сприяє створенню атмосфери співробітництва, взаєморозуміння та доброзичливості між учасниками позаурочної та позашкільної діяльності. ● Стимулювання творчої активності: Підтримує ініціативу, заохочує учнів до творчості та самовираження. ● Інформування: Забезпечує своєчасне інформування учнів, батьків та педагогів про заплановані та проведені заходи. 5. Контрольно-оцінювальна функція: ● Спостереження та аналіз ефективності: Відстежує хід проведення заходів, аналізує їхню результативність та вплив на розвиток учнів. ● Оцінювання досягнень учнів: Відзначає активну участь та досягнення учнів у позаурочній та позашкільній діяльності. ● Корегування планів: На основі аналізу вносить корективи до планів роботи для підвищення їхньої ефективності. 6. Просвітницько-консультативна функція: ● Проведення консультацій: Надає консультативну допомогу учням, батькам та педагогам з питань організації позаурочної та позашкільної діяльності. ● Популяризація позаурочної та позашкільної роботи: Роз'яснює значення та можливості позаурочної та позашкільної діяльності для всебічного розвитку особистості учня. Таким чином, педагог-організатор є ключовою фігурою у створенні насиченого, цікавого та розвиваючого освітнього середовища за межами уроків, сприяючи всебічному розвитку учнів, розкриттю їхніх талантів та формуванню активної життєвої позиції.
2.	<i>Наскільки відчутною є участь інших учителів у позаурочній та позашкільній роботі з учнями, проведенні виховних справ? Як учні сприймають цю допомогу?</i> Участь інших вчителів у позаурочній та позашкільній роботі, а також у проведенні виховних справ, є дуже відчутною та важливою складовою успішної організації

дозвілля та розвитку учнів. Їхня залученість не просто доповнює роботу педагога-організатора, а й збагачує її різноманітними знаннями, вміннями та особистими якостями.

Наскільки відчутною є участь інших вчителів:

- **Розширення спектру діяльності:** Вчителі-предметники можуть проводити гуртки та секції, пов'язані зі своїми навчальними дисциплінами (наприклад, літературний гурток, математичний клуб, спортивні секції). Це дозволяє учням поглиблювати свої знання та розвивати інтереси у певній галузі.
- **Залучення до профільних заходів:** Вчителі можуть допомагати в організації та проведенні тематичних тижнів, олімпіад, конкурсів, вікторин, пов'язаних з їхніми предметами.
- **Виховний вплив:** Класні керівники відіграють ключову роль у виховних заходах, спрямованих на формування ціннісних орієнтацій, громадянської позиції, моральних якостей учнів. Вони організовують класні години, бесіди, екскурсії, проекти, спрямовані на згуртування колективу та особистісний розвиток.
- **Передача досвіду та навичок:** Вчителі можуть проводити майстер-класи, тренінги, ділитися своїми хобі та захопленнями, надихаючи учнів на нові види діяльності.
- **Підтримка та наставництво:** Вчителі можуть виступати в ролі наставників для учнів, які беруть участь у проектах, дослідницькій роботі, конкурсах, надаючи їм необхідну підтримку та консультації.
- **Організаційна допомога:** Вчителі можуть допомагати педагогу-організатору в підготовці та проведенні масових заходів, забезпечуючи порядок, контролюючи безпеку учнів та координуючи різні аспекти заходу.

Як учні сприймають цю допомогу:

Загалом, учні **позитивно сприймають** участь інших вчителів у позаурочній та позашкільній роботі, якщо ця участь є:

- **Зацікавленою та щирою:** Коли вчителі проявляють ентузіазм та бажання працювати з учнями поза уроками, це викликає у дітей позитивний відгук.
- **Компетентною та корисною:** Учні цінують можливість отримати нові знання та навички від вчителів у неформальній обстановці.
- **Різноманітною та цікавою:** Залучення різних вчителів з різними сферами знань та інтересів робить позаурочну діяльність більш насиченою та захопливою.
- **Доброзичливою та підтримуючою:** Учні позитивно реагують на вчителів, які підтримують їхні ініціативи, заохочують творчість та допомагають у реалізації їхніх ідей.
- **Справедливою та об'єктивною:** Важливо, щоб участь вчителів не супроводжувалася упередженим ставленням чи фаворитизмом.

	Однак, можуть виникати й певні нюанси у сприйнятті учнями допомоги інших вчителів: ● Перевантаження: Якщо залучення вчителів призводить до надмірної кількості позаурочних заходів, учні можуть відчувати перевтому та втрачати інтерес. ● Формальність: Якщо участь вчителів є формальною, "для галочки", без щирого бажання взаємодіяти з учнями, це може викликати негативне сприйняття. ● Конфлікт інтересів: Іноді учні можуть мати різні вподобання щодо видів діяльності, і участь певного вчителя може бути цікавою для одних, але не для інших. Підсумовуючи: Успішна організація позаурочної та позашкільної роботи значною мірою залежить від активної, зацікавленої та скоординованої участі всього педагогічного колективу. Коли вчителі діляться своїми знаннями, вміннями та ентузіазмом, це не лише розширює можливості для розвитку учнів, але й зміцнює зв'язок між учителями та учнями, створюючи більш сприятливе та збагачене освітнє середовище. Важливо, щоб ця участь була добровільною, враховувала інтереси учнів та була спрямована на їхній всебічний розвиток.
3.	<i>Як думаєте, чи відповідає структура учнівського самоврядування школи та повноваження його органів і посадових осіб потребам учнівської спільноти?</i> <i>Яка ваша роль у формуванні органів учнівського самоврядування школи?</i> Так, структура учнівського самоврядування та його робота повністю задовільняє потреби учнівської спільноти. Учні мають право вільно обирати лідерів. Педагог-організатор відіграє ключову та багатогранну роль у формуванні ефективних органів учнівського самоврядування в школі. Його завдання полягає не в нав'язуванні готової структури, а в створенні умов для самоорганізації та самореалізації учнів. Ось основні аспекти його ролі: ● Ініціювання та стимулювання: Педагог-організатор може бути ініціатором створення або реформування органів учнівського самоврядування, пояснюючи учням важливість їхньої участі у житті школи та переваги самоорганізації. ● Консультування та навчання: Він надає учням необхідні знання про принципи демократії, виборчий процес, функції різних органів самоврядування, допомагає розробити положення про учнівське самоврядування, формувати плани роботи. ● Організаційна підтримка: Педагог-організатор допомагає в організації виборів до органів самоврядування, проведенні установчих зборів, налагодженні комунікації між різними органами та адміністрацією школи.

	● Координація діяльності: Він координує роботу різних органів учнівського самоврядування, допомагає їм у плануванні та реалізації їхніх ідей та проєктів, забезпечує взаємодію з педагогічним колективом та адміністрацією. ● Модерація та фасилітація: Педагог-організатор може виступати модератором під час зборів, дискусій та інших заходів, допомагаючи учням ефективно спілкуватися та приймати спільні рішення. ● Підтримка та наставництво: Він підтримує ініціативи учнів, допомагає їм долати труднощі, надає поради та настанови, сприяє розвитку їхніх лідерських якостей. ● Створення сприятливого середовища: Педагог-організатор створює атмосферу довіри, відкритості та співробітництва, в якій учні почувуються вільними висловлювати свої думки та ініціювати зміни. ● Зв'язок з адміністрацією: Він є посередником між учнівським самоврядуванням та адміністрацією школи, допомагаючи донести думку учнів до керівництва та забезпечуючи підтримку учнівських ініціатив. ● Оцінка та розвиток: Педагог-організатор допомагає аналізувати ефективність роботи органів самоврядування, виявляти сильні та слабкі сторони, а також планувати подальший розвиток. Таким чином, педагог-організатор є каталізатором процесу формування дієвого учнівського самоврядування. Він не керує учнями, а надає їм інструменти та підтримку для самостійної організації та відповідального управління шкільним життям. Його успіх полягає у здатності надихнути учнів, допомогти їм повірити у власні сили та створити таку структуру самоврядування, яка б максимально відповідала їхнім потребам та інтересам.
4.	<i>Який, орієнтовно, відсоток членів учнівської спільноти школи цінує її самоврядність, розуміє, у чому користь самоврядування для учнівства? Поясніть, на чому ґрунтоване ваше припущення.</i> Орієнтовно, я припускаю, що від 30% до 60% членів учнівської спільноти школи дійсно цінують її самоврядність та розуміють користь самоврядування для учнівства. Моє припущення ґрунтується на таких міркуваннях. Фактори, що сприяють цінуванню та розумінню самоврядування: ● Активна та ефективна робота органів самоврядування: Якщо органи самоврядування реально вирішують важливі для учнів питання, організовують цікаві заходи, їхня діяльність є прозорою та відчутною, то більше учнів бачитимуть у цьому користь та цінуватимуть самоврядність. ● Залученість учнів до діяльності самоврядування: Чим більше учнів залучено до виборів, участі у проєктах, зборах, тим краще вони розуміють механізми самоврядування та його потенціал. ● Підтримка педагогічного колективу: Якщо вчителі та адміністрація школи підтримують ініціативи учнівського самоврядування, надають необхідні ресурси та враховують думку учнів, це підвищує авторитет самоврядування в очах учнів.

	● Просвітницька робота: Проведення інформаційних кампаній, тренінгів, круглих столів щодо сутності та переваг учнівського самоврядування сприяє підвищенню рівня обізнаності учнів. ● Позитивний досвід: Успішні проєкти та ініціативи, реалізовані органами самоврядування, демонструють учням практичну користь самоорганізації. ● Розвиток громадянської компетентності: Участь у самоврядуванні сприяє розвитку відповідальності, лідерських якостей, навичок співпраці та прийняття рішень, що є цінним для майбутнього учнів. Фактори, що перешкоджають цінуванню та розумінню самоврядування: ● Формальний характер діяльності: Якщо органи самоврядування існують лише "на папері" і не мають реального впливу на шкільне життя, учні сприйматимуть їх як непотрібну формальність. ● Низька обізнаність учнів: Багато учнів можуть не розуміти, що таке учнівське самоврядування, які його функції та як вони можуть долучитися до його роботи. ● Пасивність учнів: Деякі учні можуть бути незацікавлені у громадській діяльності та вважати самоврядування справою лише активної меншості. ● Негативний досвід: Невдалі проєкти, конфлікти в органах самоврядування або ігнорування їхньої думки адміністрацією можуть підірвати довіру учнів до самоврядування. ● Перевантаженість учнів: Учні, які мають велике навчальне навантаження або зайняті у позашкільних гуртках, можуть не мати часу та бажання брати участь у самоврядуванні. ● Відсутність реальних змін: Якщо діяльність самоврядування не призводить до помітних позитивних змін у шкільному житті, учні можуть втратити віру в його ефективність. Чому саме такий відсоток? Я вважаю, що повне розуміння та цінування самоврядування є характерним для активної меншості учнів, які безпосередньо залучені до його роботи або бачать його реальні результати. Ще певна частина учнів може мати поверхнєве розуміння та підтримувати самоврядування, якщо воно не вимагає від них значних зусиль. На жаль, значна частина учнів може залишатися байдужою або скептично налаштованою через вищезазначені фактори. Точний відсоток може значно варіюватися залежно від конкретної школи, рівня розвитку її самоврядування, активності педагогічного колективу та залученості учнів. Для отримання більш точної оцінки необхідно проводити опитування та дослідження серед учнівської спільноти вашої школи.
5.	<i>Назвіть «майданчики», на яких можна вільно ділитися своїми судженнями, зокрема думками про освітній процес? Наскільки активними учасниками обговорення проблем шкільного життя є учні (яких класів; хлопці чи дівчата)?</i>

Існує низка «майданчиків», де учні можуть вільно ділитися своїми судженнями, зокрема думками про освітній процес:

В межах школи:

- **Органи учнівського самоврядування:** Загальношкільні збори, засідання комісій, шкільний парламент є офіційними платформами для обговорення важливих питань шкільного життя, включаючи освітній процес. Члени самоврядування мають право виносити пропозиції та ініціативи.
- **Шкільні конференції та форуми:** Організація спеціальних заходів, де учні можуть представляти свої проекти, дослідження та висловлювати думки щодо різних аспектів навчання.
- **Шкільні газети та вебсайти:** На цих платформах учні можуть публікувати свої статті, есе, відгуки та пропозиції щодо покращення освітнього процесу.
- **Класні години та виховні заходи:** Класні керівники можуть створювати атмосферу відкритого діалогу, де учні можуть вільно висловлювати свої думки та пропозиції.
- **Скриньки для пропозицій та анонімні опитування:** Ці інструменти дозволяють учням ділитися своїми думками анонімно, що може заохотити більш відверті висловлювання.
- **Зустрічі з адміністрацією школи:** Організовані зустрічі учнів з директором або заступниками директора можуть стати платформою для безпосереднього обговорення проблем та внесення пропозицій.

Поза межами школи:

- **Онлайн-платформи та форуми:** Існують різні освітні онлайн-платформи та форуми, де учні з різних шкіл можуть обмінюватися думками, обговорювати навчальні предмети та ділитися досвідом.
- **Соціальні мережі:** Учні можуть використовувати соціальні мережі для створення груп за інтересами та обговорення питань, пов'язаних зі школою та навчанням. Однак, варто пам'ятати про відповідальне використання цих платформ.
- **Молодіжні організації та ініціативи:** Участь у молодіжних організаціях, які займаються питаннями освіти, дає можливість висловлювати свої думки на ширшому рівні.
- **Конкурси есе та творчих робіт:** Участь у таких конкурсах може стати способом висловити свої думки щодо освіти у творчій формі.

Активність учнів в обговоренні проблем шкільного життя:

Активність учнів в обговоренні проблем шкільного життя може значно варіюватися залежно від багатьох факторів, включаючи:

- **Вік та клас:** Зазвичай, учні старших класів (10-11 класи) проявляють більшу зацікавленість та активність в обговоренні проблем шкільного життя. Вони мають більш сформовану громадянську позицію, краще розуміють складність процесів та відчувають більшу відповідальність за своє навчання

	та шкільне середовище. Учні середніх класів (7-9 класи) також можуть бути активними, особливо якщо їх заохочують та створюють для цього можливості. Учні молодших класів (1-6 класи) зазвичай менш активно беруть участь у формальних обговореннях, але можуть висловлювати свої думки на класних годинах або через опитування. ● Стать: Загалом, важко однозначно стверджувати, хто є активнішим – хлопці чи дівчата. Активність більше залежить від індивідуальних особливостей, інтересів та рівня залученості до конкретної проблеми. В деяких випадках дівчата можуть бути більш схильними до обговорення емоційних та соціальних аспектів шкільного життя, тоді як хлопці можуть більше цікавитися питаннями організації та інфраструктури. Однак, ці спостереження не є універсальними. ● Рівень розвитку учнівського самоврядування: У школах з розвиненою та дієвою системою учнівського самоврядування зазвичай спостерігається вища активність учнів в обговоренні проблем. ● Заохочення з боку педагогів: Якщо вчителі та адміністрація школи заохочують учнів до висловлювання думок, створюють безпечне та сприятливе середовище для дискусій, то активність учнів зростає. ● Актуальність та важливість проблеми: Учні більш охоче обговорюють ті проблеми, які безпосередньо їх стосуються та є для них важливими (наприклад, якість викладання, організація дозвілля, булінг, харчування тощо). ● Формат обговорення: Інтерактивні та цікаві формати обговорення (дискусії, дебати, мозкові штурми, проектна робота) зазвичай залучають більше учнів, ніж формальні збори. Підсумовуючи, активність учнів в обговоренні проблем шкільного життя є динамічним показником, який залежить від багатьох факторів. Для підвищення рівня залученості учнів важливо створювати різноманітні "майданчики" для вільного висловлювання думок, заохочувати їхню участь, враховувати їхні пропозиції та демонструвати, що їхня думка є важливою.
6.	<i>Як Ви встановлюєте ефективність учнівського самоврядування? Покажіть документи, де зафіксовано результати таких досліджень.</i> Ефективність учнівського самоврядування встановлюється шляхом комплексного оцінювання різних аспектів його діяльності та впливу на учнівську спільноту. Не існує єдиного стандартизованого документа, де були б зафіксовані результати таких досліджень для всіх шкіл, оскільки кожна школа є унікальною. Однак, існують методики та критерії, які використовуються для оцінки ефективності учнівського самоврядування, а результати таких оцінювань можуть фіксуватися у внутрішніх документах школи. Основні методи та критерії оцінки ефективності учнівського самоврядування: 1. Аналіз документації:

	- о Положення про учнівське самоврядування: Оцінюється чіткість визначення структури, повноважень, прав та обов'язків органів самоврядування. - о Плани роботи: Аналізується наявність та реалістичність планів, їх відповідність потребам учнів. - о Протоколи засідань: Оцінюється регулярність проведення засідань, змістовність обговорень, прийняті рішення та їх виконання. - о Звіти про діяльність: Аналізуються звіти органів самоврядування про виконану роботу, досягнення та недоліки. 2. Опитування учасників освітнього процесу: - о Анкетування учнів: Дозволяє з'ясувати думку учнів про роботу органів самоврядування, їхню обізнаність про діяльність, рівень задоволеності представництвом їхніх інтересів. - о Опитування педагогів: Дозволяє отримати оцінку педагогічного колективу щодо впливу учнівського самоврядування на шкільне життя, рівень співпраці та підтримки. - о Бесіди з членами органів самоврядування: Дозволяють з'ясувати їхнє розуміння своїх функцій, рівень відповідальності, ініціативність та відчуття впливу на шкільні рішення. 3. Спостереження: - о Спостереження за проведенням заходів, організованих учнівським самоврядуванням. - о Спостереження за взаємодією між органами самоврядування та іншими членами шкільної спільноти. - о Оцінка рівня залученості учнів до діяльності органів самоврядування (явка на збори, участь у проєктах тощо). 4. Аналіз результатів діяльності: - о Оцінка впливу діяльності органів самоврядування на вирішення проблем учнівської спільноти. - о Аналіз змін у шкільному житті, ініційованих учнівським самоврядуванням (організація заходів, покращення благоустрою, вирішення конфліктів тощо). - о Оцінка розвитку лідерських якостей, відповідальності та громадянської активності учнів, залучених до самоврядування. Документи, де можуть фіксуватися результати досліджень: ● Звіти педагога-організатора: У звітах про свою роботу педагог-організатор може аналізувати ефективність учнівського самоврядування, описувати проведені дослідження та їхні результати, а також пропонувати шляхи покращення його діяльності. ● Протоколи педагогічних рад: На засіданнях педагогічної ради можуть обговорюватися питання розвитку учнівського самоврядування та заслуховуватися результати оцінювання його ефективності. Відповідні рішення фіксуються в протоколах. ● Аналітичні довідки та звіти адміністрації школи: Адміністрація школи може проводити власні дослідження або аналізувати інформацію, отриману від педагога-організатора та інших джерел, для оцінки ефективності
--	--

	учнівського самоврядування та прийняття управлінських рішень. Результати можуть бути оформлені у вигляді аналітичних довідок або звітів. ● Положення про учнівське самоврядування (оновлене): За результатами оцінювання ефективності до положення про учнівське самоврядування можуть вноситися зміни та доповнення для оптимізації його структури та діяльності. ● Матеріали шкільних конференцій та семінарів: Якщо школа ділиться своїм досвідом щодо розвитку учнівського самоврядування, результати оцінювання його ефективності можуть бути представлені у вигляді доповідей, презентацій або статей. Важливо зазначити, що якісне оцінювання ефективності учнівського самоврядування є системним та постійним процесом, який потребує залучення різних учасників освітнього процесу та використання різноманітних методів збору та аналізу інформації.
7.	<i>Наскільки дієвими станом на тепер є правила життя освітньої спільноти школи, наприклад, шкільні традиції чи правила поведінки учнів/вчителів? Від яких неписаних норм, на вашу думку, треба звільнитись, які розробити чи скоригувати?</i> Дієвість шкільних традицій: ● Позитивні аспекти: Шкільні традиції можуть бути важливим елементом формування шкільної ідентичності, згуртованості колективу, передачі цінностей та створення позитивної атмосфери. Традиційні свята, спортивні змагання, благодійні акції можуть об'єднувати учнів, вчителів та батьків. ● Потенційні проблеми: З часом деякі традиції можуть втрачати свою актуальність, ставати формальними або навіть обтяжливими для учасників. Вони можуть не відповідати сучасним цінностям або потребам учнів. Важливо періодично переглядати та оновлювати традиції, щоб вони залишалися meaningful та цікавими. Дієвість правил поведінки учнів/вчителів: ● Позитивні аспекти: Чіткі та зрозумілі правила поведінки є основою для створення безпечного та комфортного освітнього середовища, сприяють дисципліні та відповідальності. Вони допомагають регулювати відносини між учасниками освітнього процесу. ● Потенційні проблеми: Правила можуть бути застарілими, надмірно формальними, не враховувати індивідуальні особливості учнів або бути несправедливими. Їхнє неефективне застосування або відсутність контролю за їхнім виконанням може підірвати їхню дієвість. Важливо, щоб правила були зрозумілими, обґрунтованими та послідовно застосовувалися до всіх членів спільноти. Неписані норми, від яких, на мою думку, треба звільнитися:

- **Стереотипи та упередження:** Неписані норми, що ґрунтуються на гендерних, соціальних, національних чи інших стереотипах, є неприпустимими та потребують свідомого подолання. Важливо сприяти створенню інклюзивного та толерантного середовища.
- **Культ "успішності" за будь-яку ціну:** Неписана норма, яка ставить оцінку вище за процес навчання, творчість та індивідуальний розвиток, може призводити до стресу, нечесності та втрати інтересу до навчання. Важливо зміщувати акцент на ціннісність знань та саморозвитку.
- **Ігнорування емоційного стану учасників освітнього процесу:** Неписана норма, яка не заохочує відкритого вираження емоцій, може призводити до накопичення негативу та погіршення психологічного клімату. Важливо створювати атмосферу підтримки та емпатії.
- **Боязнь критики та ініціативи "знизу":** Неписана норма, яка стримує учнів та вчителів від висловлювання власної думки чи ініціювання змін, перешкоджає розвитку та вдосконаленню освітнього процесу. Важливо заохочувати критичне мислення та активну участь у житті школи.

Неписані норми, які варто розробити чи скоригувати:

- **Культура взаємоповаги та підтримки:** Створення неписаної норми, яка заохочує поважливе ставлення до всіх учасників освітнього процесу, взаємодопомогу та підтримку, особливо у складних ситуаціях.
- **Норми екологічної відповідальності:** Формування неписаної норми дбайливого ставлення до навколишнього середовища, заощадження ресурсів та відповідальної поведінки у школі та за її межами.
- **Культура здорового способу життя:** Сприяння формуванню неписаної норми, яка заохочує фізичну активність, здорове харчування та відмову від шкідливих звичок.
- **Норми інформаційної гігієни та кібербезпеки:** Розробка та підтримка неписаних правил відповідальної поведінки в онлайн-середовищі, критичного ставлення до інформації та захисту особистих даних.
- **Норми медіаграмотності:** Сприяння формуванню неписаної норми критичного сприйняття медіаконтенту та вміння розрізняти достовірну інформацію від фейків.
- **Культура відкритого діалогу та конструктивної критики:** Заохочення відкритого обговорення проблем, вміння слухати та розуміти різні точки зору, а також надавати та сприймати конструктивну критику.

Процес змін: Зміни неписаних норм є складним та довготривалим процесом, який потребує свідомої участі всіх членів освітньої спільноти. Важливо:

- **Ініціювати обговорення:** Створювати платформи для відкритого діалогу щодо існуючих норм та необхідних змін.
- **Залучати учнів:** Активно залучати учнів до процесу обговорення та розробки нових норм, оскільки саме вони є одними з основних учасників шкільного життя.
- **Подавати приклад:** Вчителі та адміністрація школи повинні власним прикладом демонструвати бажані норми поведінки та ставлення.

	● Заохочувати позитивні зміни: Відзначати та підтримувати прояви бажаних норм поведінки. ● Бути послідовними: Послідовно дотримуватися нових норм та реагувати на їхні порушення.
8.	<i>Чи можете Ви оцінити стосунки, що склалися у школі між учителями та учнями, як довірливі? Судження обґрунтуйте.</i> Довірливі стосунки між вчителями та учнями характеризуються атмосферою взаємної поваги, відкритості, безпеки та підтримки, де обидві сторони відчують себе комфортно та впевнено у взаємодії. Це виходить далеко за межі формальних відносин "вчитель-учень" і передбачає емоційний зв'язок, розуміння та віру один в одного. Довірливі стосунки створюють сприятливе навчальне середовище, де учні почуваються впевнено, мотивовано та залучено до навчання. Вони сприяють кращому засвоєнню знань, розвитку особистості, формуванню позитивних цінностей та покращенню загального психологічного клімату в школі. Такі стосунки є фундаментом для ефективного навчання та виховання. Довірливі стосунки між вчителями та учнями є фундаментальним елементом якісної освіти та всебічного розвитку особистості. Вони створюють безпечне, підтримуюче та мотивуюче навчальне середовище, сприяють кращим академічним результатам, позитивному емоційному та соціальному розвитку, а також допомагають у профілактиці негативних явищ. Інвестиції у побудову таких стосунків є інвестиціями у майбутнє наших дітей та суспільства в цілому.

Додаток 7

**Фокус-групове інтерв'ю
з членами органу учнівського самоврядування ЗЗСО**

1. Назва ЗЗСО, ТГ, район Княжівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Сокальської міської ради Львівської області, Сокальська ТГ, Шептицький район

2. Дані респондентів:

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові респондентів	Вік	Клас	Обов'язки як члена органу учнівського самоврядування
1.	Шкварка Роман Юрійович	16	10	Президент школи

Запитання до учасників фокус-групи та стислий виклад відповідей	
1.	<i>Будь ласка, стисло поясніть, якою є ваша компетенція як посадових осіб учнівського самоврядування (президента, членів парламенту, уряду тощо).</i> З вересня 2024 року обіймає посаду президента. Був обраний шкільним парламентом, до складу якого входять старости та їхні заступники 5-11 класів. Компетенція президента школи як посадової особи учнівського самоврядування визначається Положенням про учнівське самоврядування. Президент школи є головою учнівської спільноти та виступає від її імені. Представляє інтереси учнів перед адміністрацією школи, педагогічною радою, батьківською громадою та іншими організаціями. Виступає від імені учнівського колективу на загальношкільних заходах, зборах тощо, є гарантом прав учнів, визначених законодавством та Статутом школи. Здійснює загальне керівництво діяльністю органів учнівського самоврядування (шкільного парламенту), скликає та проводить засідання шкільного парламенту або ради, координує роботу всіх структурних підрозділів учнівського самоврядування, розподіляє завдання між членами активу учнівського самоврядування, контролює виконання прийнятих рішень, виносить на розгляд органів учнівського самоврядування питання, що турбують учнів. Як голова учнівського парламенту, має право ініціювати зміни, спрямовані на покращення навчання, дозвілля та інших аспектів шкільного життя, може брати участь у розробці та обговоренні локальних нормативних актів школи, що стосуються учнів. Може співпрацювати з адміністрацією школи у плануванні виховної роботи та організації позакласних заходів, здійснювати контроль за дотриманням прав та обов'язків учнів, має право звертатися до адміністрації школи з питань порушення прав учнів. Президент школи виконує функцію зв'язку між учнями та адміністрацією школи, вчителями та батьками, забезпечує інформування учнів про діяльність органів учнівського самоврядування та прийняті рішення.
2.	<i>Який, орієнтовно, відсоток членів учнівської спільноти школи/вчительства цінує її самоврядність, розуміє, у чому користь самоврядування для учнівства? Поясніть, на чому ґрунтоване ваше припущення.</i>

Орієнтовно, я припускаю, що відсоток учительства, яке цінує шкільне самоврядування та розуміє його користь для учнівства, є вищим, ніж серед учнівської спільноти, і може становити від 50% до 80%.

Моє припущення ґрунтується на таких міркуваннях:

Фактори, що сприяють цінуванню та розумінню самоврядування серед учительства:

- Педагогічна освіта та досвід: Вчителі в процесі навчання та роботи ознайомлюються з педагогічними теоріями та практиками, які підкреслюють важливість розвитку самостійності, відповідальності та громадянської компетентності учнів. Вони розуміють, що самоврядування є одним з інструментів досягнення цих цілей.
- Спостереження за позитивним впливом: Вчителі, які бачать, як ефективно функціонує учнівське самоврядування, сприяє покращенню дисципліни, організації заходів, розвитку лідерських якостей учнів та створенню позитивного клімату в школі, більш схильні цінувати його.
- Залученість до співпраці: Вчителі, які беруть участь у спільних проєктах з органами учнівського самоврядування, координують їхню діяльність або виступають консультантами, мають можливість безпосередньо переконатися в користі самоврядування для учнів.
- Розуміння виховного потенціалу: Вчителі усвідомлюють, що участь у самоврядуванні є цінним досвідом соціалізації, формування активної громадянської позиції та розвитку відповідальності учнів.
- Відповідність сучасним освітнім тенденціям: Сучасні підходи до освіти акцентують увагу на активній ролі учня в навчальному процесі та розвитку їхньої самостійності. Учнівське самоврядування відповідає цим тенденціям.
- Адміністративна підтримка: Якщо адміністрація школи підтримує учнівське самоврядування та заохочує участь вчителів у його діяльності, це сприяє зростанню його цінності в очах педагогічного колективу.

Фактори, що можуть знижувати рівень цінування та розуміння серед учительства:

- Додаткове навантаження: Деякі вчителі можуть сприймати роботу з учнівським самоврядуванням як додаткове та неоплачуване навантаження.
- Скептицизм щодо ефективності: Якщо попередній досвід роботи з учнівським самоврядуванням був невдалим або формальним, у вчителів може сформуватися скептичне ставлення.
- Недостатня обізнаність: Не всі вчителі можуть глибоко розуміти принципи та механізми ефективного учнівського самоврядування.
- Конфлікт інтересів: Іноді можуть виникати ситуації, коли думка органів самоврядування розходиться з думкою вчителів або адміністрації.
- Брак часу та ресурсів: Вчителі можуть не мати достатньо часу або ресурсів для ефективного підтримки діяльності учнівського самоврядування.

	Учителі мають більший досвід та краще розуміння педагогічних процесів та цілей освіти. Вони можуть бачити довгострокову перспективу розвитку учнів через участь у самоврядуванні, на відміну від деяких учнів, які можуть фокусуватися на більш короткострокових інтересах. Крім того, їхня професійна діяльність безпосередньо пов'язана з розвитком учнів, тому вони потенційно більш зацікавлені в інструментах, які сприяють цьому розвитку.
3.	<i>Як має діяти орган учнівського самоврядування у випадку, коли комусь з його членів повідомлять про цькування якогось школяра чи якийсь учень/учениця звернеться з відповідною скаргою?</i> У випадку отримання інформації про цькування (булінг) школяра або звернення учня/учениці зі скаргою на цькування, орган учнівського самоврядування має діяти швидко, відповідально та відповідно до встановлених шкільних процедур та законодавства. Їхні дії повинні бути спрямовані на захист постраждалого, припинення цькування та інформування компетентних осіб. Алгоритм дій органу учнівського самоврядування: - Негайна реакція та фіксація інформації: - Уважно вислухати: Член органу самоврядування, який отримав інформацію або скаргу, повинен уважно вислухати постраждалого, проявити емпатію та підтримку. - Зафіксувати деталі: Важливо зафіксувати якомога більше інформації: - Прізвище, ім'я, клас постраждалого. - Прізвище, ім'я, клас кривдника (якщо відомо). - Детальний опис інциденту (що сталося, коли, де). - Наслідки цькування (емоційний стан, фізичні ушкодження, якщо є). - Наявність свідків (якщо відомо). - Чи звертався постраждалий до когось раніше (батьків, вчителів). - Запевнити у підтримці: Запевнити постраждалого, що його скаргу буде розглянуто серйозно і йому буде надана допомога. - Інформування компетентних осіб: - Невідкладно повідомити педагога-організатора або класного керівника: Це є першочерговим кроком. Члени учнівського самоврядування не мають повноважень самостійно розслідувати та вирішувати такі серйозні ситуації. - Повідомити відповідальну особу з питань булінгу (в нашій школі педагога-організатора). - У випадку серйозних загроз життю чи здоров'ю, негайно повідомити адміністрацію школи (директора, заступника директора). - Подальша підтримка постраждалого (в межах компетенції): - Підтримка та емоційна допомога: Члени органу самоврядування можуть підтримувати постраждалого емоційно, бути поруч, вислуховувати його, але не давати порад щодо дій, які можуть нашкодити розслідуванню.

- Залучення однокласників: За згодою постраждалого та під керівництвом педагога-організатора, можна залучити однокласників до створення атмосфери підтримки та нетерпимості до булінгу.
- Інформування про права та можливості: Повідомити постраждалого про його права та про те, яку допомогу він може отримати від школи та інших служб.

4. Дії, спрямовані на запобігання повторенню ситуації (в межах компетенції):

- Ініціювання інформаційних кампаній: Орган самоврядування може ініціювати проведення інформаційних кампаній серед учнів щодо проблеми булінгу, його наслідків та шляхів протидії.
- Організація тематичних заходів: Проведення тренінгів, бесід, переглядів фільмів, спрямованих на формування толерантності, поваги та протидії насильству.
- Створення шкільних правил протидії булінгу (за участі педагогів): Участь у розробці або популяризації шкільних правил поведінки, які чітко засуджують булінг.
- Сприяння створенню безпечного простору: Підтримка ініціатив, спрямованих на створення в школі атмосфери безпеки та взаємопідтримки.

Чого не слід робити органу учнівського самоврядування:

- Самостійно розслідувати інцидент: Це є компетенцією педагогічних працівників та адміністрації школи.
- Звинувачувати або засуджувати кривдника: Їхнє завдання - повідомити про ситуацію компетентним особам.
- Розголошувати конфіденційну інформацію: Інформація про випадок булінгу є конфіденційною і не повинна розповсюджуватися серед інших учнів.
- Ігнорувати ситуацію або намагатися її приховати.

Ключові принципи дій органу учнівського самоврядування:

- Пріоритетність безпеки та добробуту постраждалого.
- Діяльність у межах своєї компетенції.
- Співпраця з педагогічними працівниками та адміністрацією школи.
- Конфіденційність.
- Відповідальність.

Дії органу учнівського самоврядування у випадку булінгу є важливим елементом загальної системи протидії цьому явищу в школі. Їхня уважність, чуйність та своєчасне інформування компетентних осіб можуть допомогти захистити постраждалого та запобігти подальшим випадкам цькування.

Чи траплялися впродовж останніх двох років факти, коли орган учнівського самоврядування закладу освіти виступав на захист прав учнів? Якщо так, то як ви діяли?

Ні, конфліктних ситуацій у нашій школі з учнями не траплялося. Права учнів як учасників освітнього процесу не порушувалися.

4. *Назвіть «майданчики», на яких можна вільно ділитися своїми судженнями, зокрема думками про освітній процес?*

Думками про освітній процес між учнями та вчителями можна ділитися на засіданнях учнівського парламенту, батьківських зборах, засіданнях педрад, сторінці закладу освіти в соцмережі Фейсбук тощо.

Наскільки активними учасниками обговорення проблем шкільного життя є:

1) вчителі (яких предметів, якого віку)

Вчителі гуманітарних предметів (українська мова та література, історія, іноземні мови) часто проявляють вищу активність в обговоренні питань, пов'язаних з вихованням, морально-етичними нормами, розвитком громадянської компетентності, культурою спілкування та психологічним кліматом у школі. Їхні предмети безпосередньо стосуються цих аспектів. Вчителі природничо-математичних предметів (математика, фізика, хімія, біологія, інформатика) можуть бути менш активно залучені до обговорення гуманітарних проблем, але проявляють інтерес до питань, пов'язаних з організацією навчального процесу, використанням сучасних технологій, профорієнтацією та розвитком критичного мислення. Вчителі мистецтва та фізичної культури активно долучаються до обговорення питань, пов'язаних з організацією позакласної діяльності, творчим розвитком учнів, здоровим способом життя та фізичним вихованням. Якщо спостерігати активність вчителів за віком, то молоді вчителі (до 35 років) часто більш ініціативні у впровадженні нових підходів, відкриті до змін та активніше беруть участь в обговоренні інновацій у навчанні та вихованні. Вони можуть бути більш схильні до спілкування з учнями на рівних. Вчителі середнього віку (35-55 років) мають значний досвід роботи та можуть бути більш прагматичними в обговоренні проблем, спираючись на свій досвід та розуміння реальних можливостей школи. Вчителі старшого віку (55+ років) можуть мати більш консервативні погляди, але їхній досвід є цінним для аналізу проблем та пошуку зважених рішень. Їхня активність може залежати від особистої зацікавленості та стану здоров'я. Активність вчителів також залежить від їхньої особистої зацікавленості, рівня залученості до життя школи, адміністративної підтримки та наявності часу.

2) учні (яких класів; хлопці чи дівчата);

Учні старших класів (10-11 класи) зазвичай є найактивнішими учасниками обговорення проблем шкільного життя. Вони мають більш сформовану громадянську позицію, краще розуміють складність проблем та відчують безпосередній вплив шкільних рішень на своє майбутнє. Середні класи (7-9 класи) проявляють зростаючу активність, особливо якщо їх заохочують та створюють можливості для висловлювання думок через органи самоврядування, проекти та дискусії. Молодші класи (1-6 класи) менш активно беруть участь у формальних обговореннях, але можуть висловлювати свої думки на класних годинах, через опитування або через своїх представників в органах самоврядування (якщо такі є). Загалом, важко виділити чітку тенденцію щодо активності хлопців чи дівчат. Активність більше залежить від індивідуальних особливостей, інтересів та конкретної проблеми, що обговорюється. Можуть спостерігатися певні відмінності в тематиці обговорень: дівчата можуть бути більш активними у питаннях, пов'язаних з

	емоційним кліматом, стосунками, булінгом, тоді як хлопці можуть більше цікавитися організаційними та спортивними аспектами. <i>3) рідні учнів (батьки чи матері/ дідусі чи бабусі/ старші сестри/брати; рід занять, вік)?</i> Батьки (особливо матері) зазвичай є найактивнішою групою рідних в обговоренні проблем шкільного життя. Вони безпосередньо зацікавлені в навчанні, безпеці та добробуті своїх дітей. Матері часто проявляють більшу емоційну залученість. Активність дідусів та бабусь є трохи нижчою, але вони можуть брати участь в обговореннях, особливо якщо опікуються онуками або мають значний життєвий досвід. Батьки з вищою освітою та активною життєвою позицією, як правило, більш активно цікавляться шкільними проблемами, беруть участь у батьківських зборах, шкільних радах та ініціативах. Батьки, зайняті на роботах, що вимагають багато часу можуть мати менше можливостей для активної участі, але можуть висловлювати свою думку через онлайн-платформи або представників батьківської ради. Батьки молодших школярів можуть бути більш залучені до шкільного життя, ніж батьки старшокласників, які можуть вважати своїх дітей більш самостійними.
5.	<i>Наскільки дієвими станом на тепер є правила життя освітньої спільноти школи, наприклад, шкільні традиції чи правила поведінки учнів/вчителів? Від яких неписаних норм, на вашу думку, треба звільнитись, які розробити чи скоригувати?</i> З огляду на сучасні реалії та потреби освітнього процесу, дієвість існуючих правил життя шкільної спільноти може варіюватися. Шкільні традиції часто є важливим елементом, що формує ідентичність та сприяє згуртованості, але деякі з них можуть втрачати актуальність або навіть суперечити сучасним підходам до навчання та виховання. Правила поведінки учнів та вчителів є необхідними для створення безпечного та продуктивного середовища, проте вони також можуть потребувати переосмислення. Щодо дієвості існуючих норм: ● Шкільні традиції: Їх дієвість залежить від того, наскільки вони є інклюзивними, підтримують розвиток учнів та сприяють позитивній атмосфері. Традиції, що заохочують співпрацю, творчість, повагу до різноманітності, ймовірно, залишаються дієвими. Однак традиції, що є формальними, застарілими або сприяють виключенню, можуть втрачати свою цінність. ● Правила поведінки учнів: Їх ефективність залежить від того, наскільки вони є зрозумілими, справедливими, послідовно застосовуються та спрямовані на формування відповідальності та самостійності. Правила, що є надмірно жорсткими, не враховують індивідуальних потреб учнів або не мають чіткого обґрунтування, можуть викликати опір та не сприяти позитивній поведінці. ● Правила поведінки вчителів: Вони мають відображати професійну етику, сприяти ефективній педагогічній діяльності, партнерству з учнями та батьками, а також створювати сприятливе навчальне середовище. Правила, що обмежують

творчість, ініціативу або не сприяють професійному розвитку, можуть бути неефективними.

Від яких неписаних норм, на мою думку, треба звільнитись:

- **Ієрархічність та формалізм у спілкуванні:** Зайва дистанція між учнями, вчителями та адміністрацією може перешкоджати відкритості, довірі та ефективній комунікації. Варто відходити від надмірно формального спілкування, яке не сприяє встановленню партнерських відносин.
- **Упередження та стереотипи:** Неписані норми, що ґрунтуються на гендерних, соціальних чи інших стереотипах, можуть обмежувати можливості учнів та вчителів, а також створювати нерівні умови. Важливо активно протидіяти будь-яким формам упереджень.
- **Культура замовчування проблем:** Іноді в школах існує неписана норма не виносити проблеми на загальне обговорення. Це може призводити до накопичення нерозв'язаних питань та погіршення атмосфери. Важливо створювати середовище, де кожен може вільно висловлювати свою думку та пропонувати шляхи вирішення проблем.
- **Оцінювання лише за результатом:** Неписана норма фокусування виключно на оцінці кінцевого результату може знецінювати процес навчання, зусилля учнів та їхній особистий прогрес. Варто переходити до більш цілісного підходу до оцінювання, який враховує різні аспекти навчальної діяльності.

Які норми варто розробити чи скоригувати:

- **Правила цифрової етики та безпеки:** В умовах активного використання технологій важливо розробити чіткі правила поведінки в онлайн-середовищі, що стосуються як учнів, так і вчителів. Це включає питання кібербулінгу, захисту персональних даних, відповідального використання інформаційних ресурсів.
- **Норми інклюзивної взаємодії:** Варто розробити або скоригувати існуючі правила таким чином, щоб вони максимально враховували потреби всіх учасників освітнього процесу, включаючи учнів з особливими освітніми потребами. Це стосується як фізичної доступності, так і створення сприятливої атмосфери прийняття та підтримки.
- **Правила емоційної підтримки та ментального здоров'я:** Зростаюча увага до ментального здоров'я вимагає розробки норм, які б сприяли створенню в школі атмосфери емоційної безпеки, підтримки та розуміння. Це може включати протоколи реагування на випадки булінгу, стресу, тривожності, а також залучення фахівців за потреби.
- **Принципи сталого розвитку та екологічної відповідальності:** Важливо інтегрувати в шкільне життя норми, що сприяють усвідомленню екологічних проблем та формуванню відповідального ставлення до довкілля. Це може включати правила щодо сортування сміття, економії ресурсів, проведення екологічних ініціатив.
- **Положення про учнівське самоврядування:** Враховуючи наявність учнівського парламенту, варто чітко визначити його повноваження,

	відповідальність, механізми взаємодії з адміністрацією та педагогічним колективом. Це сприятиме більш ефективній участі учнів у житті школи. Враховуючи невелику кількість учнів та вчителів у нашій школі, є чудова можливість для відкритого діалогу та спільного розроблення або коригування правил життя шкільної спільноти. Залучення учнівського парламенту, батьків та педагогічного колективу до цього процесу забезпечить врахування різних точок зору та підвищить прийняття нових норм. Регулярний перегляд та адаптація правил до змінних обставин також є важливим елементом забезпечення їхньої дієвості.
6.	<i>Як гадаєте, чи виконує орган учнівського самоврядування, який ви представляєте, роль своєрідного містка між учнями та адміністрацією закладу освіти?</i> • <i>Якщо так, то у чому саме це виявляється?</i> • <i>Якщо ні, то що цьому шкодить?</i> Так, орган учнівського самоврядування, зокрема учнівський парламент на чолі з президентом школи, виконує роль своєрідного містка між учнями та адміністрацією закладу освіти. Це є однією з ключових функцій такого органу. Це виявляється через: • Передачу думок та ініціатив учнів: Учнівський парламент є платформою, через яку учні можуть висловлювати свої думки, ідеї, пропозиції щодо покращення шкільного життя, навчального процесу, організації заходів тощо. Ці ініціативи доносяться до адміністрації школи. • Донесення інформації від адміністрації до учнів: Адміністрація школи може використовувати учнівський парламент для поширення важливої інформації серед учнів, пояснення рішень, отримання зворотного зв'язку щодо нововведень. • Участь у прийнятті рішень: В ідеалі, представники учнівського самоврядування можуть бути залучені до обговорення та прийняття рішень, що стосуються учнівського життя, наприклад, при розробці правил поведінки, плануванні позакласних заходів. Їхня думка враховується при прийнятті остаточних рішень. • Представництво інтересів учнів: Учнівський парламент виступає представником інтересів учнів перед адміністрацією, озвучуючи проблеми, потреби та запити учнівського колективу. • Організацію спільних заходів: Учнівське самоврядування часто є ініціатором та організатором різноманітних шкільних заходів (концертів, спортивних змагань, благодійних акцій тощо), що сприяє налагодженню комунікації та співпраці між учнями та педагогами. • Вирішення конфліктних ситуацій: У деяких випадках учнівський парламент може брати участь у врегулюванні конфліктних ситуацій між учнями або між учнями та вчителями, виступаючи посередником. Для того, щоб учнівський парламент ефективно виконував роль містка, необхідна взаємна зацікавленість та готовність до співпраці як з боку учнів, так і з боку

	адміністрації та педагогічного колективу. Важливо забезпечити реальні можливості для учнівського самоврядування впливати на шкільне життя та відчувати свою причетність до прийняття рішень.
7.	<i>Як ви встановлюєте ефективність учнівського самоврядування? Покажіть документи, де зафіксовано результати таких досліджень.</i> Методи та інструменти для встановлення ефективності учнівського самоврядування: опитування учнів, опитування вчителів та адміністрації, фокус-групи з учнями, вчителями та представниками адміністрації, аналіз документації, спостереження, самооцінка учнівського самоврядування. При проведенні оцінки ефективності учнівського самоврядування у нашій школі, враховується її специфіка (кількість учнів, педагогів, особливості шкільних традицій, рівень розвитку учнівського самоврядування на даний момент). Залучення самих учнів, вчителів та адміністрації до процесу оцінювання робить результати більш об'єктивними та корисними для подальшого розвитку учнівського самоврядування.
8.	<i>Чи ви достатньо компетентні для посади, на яку обрані? Якщо ні, то чого хотіли б навчитись, про що дізнатись? Як вважаєте, вас потрібно спеціально навчати того, як діяти лідерам учнівської громади, чи достатньо знайомості з досвідом попередників та самонавчання?</i> Так, я вважаю себе компетентним для обраної посади, тому що маю лідерські якості, активний та цілеспрямований. Маю авторитет серед учнівської спільноти. Як президент школи, беру участь у засіданнях учнівського парламенту, організовую та проводжу шкільні заходи, співпрацюю з адміністрацією та вчителями, завжди у тісній комунікації з учнями різних вікових категорій. Згідно опитування учнів, розмов з членами учнівського парламенту, відгуків вчителів та адміністрації мене оцінюють як компетентного, відповідального, здатного вирішувати проблеми. Хоча знайомство з досвідом попередників та самонавчання є важливими складовими мого розвитку президента школи, спеціальне навчання лідерським навичкам та іншим необхідним компетенціям буде дуже корисним та значно підвищить ефективність моєї діяльності. Звичайно, досвід попередників та самонавчання є цінними, але вони можуть бути обмеженими. Тут можна повторювати помилки попередників або не знати про більш ефективні методи роботи. Спеціальне навчання допоможе вийти за рамки вже знайомого та розвинути свій лідерський потенціал на якісно новому рівні. Тому, оптимальним підходом є поєднання знайомства з досвідом попередників та самонавчання зі спеціалізованими навчальними програмами та підтримкою з боку педагогічного колективу. Це допоможе стати компетентним, ефективним та авторитетним лідером учнівської громади. Школа може організовувати внутрішні тренінги або залучати зовнішніх фахівців для проведення навчальних семінарів для лідерів учнівського самоврядування.

**Фокус-інтерв'ю з членами
батьківського комітету закладу освіти**

1. Назва ЗЗСО, ТГ, район Княжівська загальноосвітня школа I-III ступенів Сокальської міської ради Львівської області, Сокальська ТГ, Шептицький район

2. Дані респондентів:

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові респондентів	Вік	Освіта	Місце праці
1.	Мазурок Віра Леонідівна	55	середня спеціальна	Княжівська ЗШ I-III ступенів

Запитання до учасників фокус-групи та стислий виклад відповідей	
1.	<i>Поясніть, будь ласка, якою є ваша компетенція як посадових осіб батьківського самоврядування.</i> Батьківське самоврядування в закладі освіти – це форма самоорганізації батьків учнів для спільного вирішення питань, пов'язаних з навчанням та вихованням їхніх дітей, а також для захисту їхніх прав та законних інтересів. Це добровільне громадське формування, що діє на засадах законності, добровільності, колегіальності, врахування інтересів дітей та батьків, рівноправності. Батьківське самоврядування є важливим елементом громадського управління школою, що сприяє активній участі батьків у житті навчального закладу та забезпеченню найкращих умов для навчання і виховання дітей. В органах батьківського самоврядування школи я обіймаю посаду голови батьківського комітету школи. У мою компетенцію входять представництво батьківської спільноти школи на педагогічній раді та перед адміністрацією, захист прав батьків (опікунів) як учасників освітнього процесу, інформування батьків про способи та інструменти захисту їхніх прав, організація пізнавальних і розважальних заходів для учнів (змагання, дебати, вечори тощо), збирання грошей на потреби школи (якщо є такі потреби).
2.	<i>Який, орієнтовно, відсоток членів батьківської спільноти школи/вчительства цінує її самоврядність, розуміє, у чому користь самоврядування для батьків (опікунів) учнів як учасників освітнього процесу? Поясніть, на чому ґрунтоване ваше припущення.</i> Враховуючи відносно невелику кількість учнів та вчителів у нашій школі, що потенційно сприяє більш тісній комунікації та залученості, моє попереднє припущення може бути дещо оптимістичнішим. Я би орієнтовно припустила, що відсоток членів батьківської спільноти та вчительства, які цінують самоврядність та розуміють її користь, може становити приблизно 40-60%.

	<i>Чи знаєте, як можна встановити ставлення батьків (опікунів) учнів школи та її учительства до самоврядності батьківської спільноти?</i> Встановити ставлення батьків (опікунів) учнів школи та її учительства до самоврядності батьківської спільноти можна за допомогою різноманітних методів збору даних, як кількісних, так і якісних. Серед них анкетування батьків та вчителів, фокус-групи, спостереження, індивідуальні інтерв'ю. Використовуючи ці методи, можна отримати цінну інформацію про ставлення батьків та вчителів до самоврядності батьківської спільноти у школі та визначити шляхи для її подальшого розвитку та зміцнення. <i>Чи використовували названі методи/інструменти для планування своєї роботи як органу батьківського самоврядування?</i> У своїй роботі я використовую методи опитування та спостереження. Інколи анкетування та індивідуальні інтерв'ю.
3.	<i>Якою мірою, на вашу думку, шкільне середовище є безпечним для дітей? Чому саме ви вважаєте його:</i> ● <i>достатньо безпечним?</i> ● <i>недостатньо безпечним?</i> ● <i>небезпечним?</i> На мою думку, для дітей шкільне середовище є безпечним. Безпечне шкільне середовище для дітей є багатогранним поняттям, що охоплює не лише відсутність фізичної загрози, але й емоційний комфорт та підтримку. Основними аспектами, які роблять шкільне середовище безпечним є фізична безпека (шкільні будівлі та територія в належному стані, без небезпечних зон, з справними комунікаціями, освітленням та чіткими планами евакуації, наявна система контролю за входом та виходом сторонніх осіб, щоб запобігти проникненню небажаних відвідувачів, є камери відеоспостереження, проводяться інструктажі з техніки безпеки, обладнання спортивних майданчиків та класів відповідно до норм безпеки, наявні чіткі плани дій у разі небезпеки (пожежа, напад тощо) та проводяться регулярні тренування), емоційна та психологічна безпека (створення клімату довіри, поваги та прийняття, де кожен учень відчуває себе цінним та захищеним, протидія булінгу та насильству, психологічна підтримка, забезпечення рівних можливостей для всіх учнів, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей, заохочення учнів до відкритого висловлювання своїх думок та почуттів без страху бути засудженими, сприяння встановленню позитивних стосунків між учнями, вчителями та іншим персоналом школи, управління стресом та тривожністю) та соціальна безпека (запобігання дискримінації, формування толерантності та поваги до різноманітності, залучення батьків та громади, профілактика правопорушень). Створення безпечного шкільного середовища є спільним завданням адміністрації школи, вчителів, учнів, батьків та громади. Лише комплексний підхід, що враховує всі аспекти безпеки, може

	забезпечити для дітей умови, необхідні для їхнього повноцінного розвитку та навчання. <i>Чи траплялися впродовж останніх двох років факти, коли орган батьківського самоврядування закладу освіти виступав на захист прав учнів або батьків (опікунів)? Якщо так, то як ви діяли?</i> <i>Ні, фактів порушення прав учасників освітнього процесу не траплялося.</i>
4.	<i>Назвіть «майданчики», на яких можна вільно ділитися своїми судженнями, зокрема думками про освітній процес? Наскільки активними учасниками обговорення проблем шкільного життя є:</i> Думками про освітній процес між учнями та вчителями можна ділитися на засіданнях учнівського парламенту, батьківських зборах, засіданнях педрад, сторінці закладу освіти в соцмережі Фейсбук тощо. <i>Наскільки активними учасниками обговорення проблем шкільного життя є:</i> <i>4) вчителі (яких предметів, якого віку)</i> Вчителі гуманітарних предметів (українська мова та література, історія, іноземні мови) часто проявляють вищу активність в обговоренні питань, пов'язаних з вихованням, морально-етичними нормами, розвитком громадянської компетентності, культурою спілкування та психологічним кліматом у школі. Їхні предмети безпосередньо стосуються цих аспектів. Вчителі природничо-математичних предметів (математика, фізика, хімія, біологія, інформатика) можуть бути менш активно залучені до обговорення гуманітарних проблем, але проявляють інтерес до питань, пов'язаних з організацією навчального процесу, використанням сучасних технологій, профорієнтацією та розвитком критичного мислення. Вчителі мистецтва та фізичної культури активно долучаються до обговорення питань, пов'язаних з організацією позакласної діяльності, творчим розвитком учнів, здоровим способом життя та фізичним вихованням. Якщо спостерігати активність вчителів за віком, то молоді вчителі (до 35 років) часто більш ініціативні у впровадженні нових підходів, відкриті до змін та активніше беруть участь в обговоренні інновацій у навчанні та вихованні. Вони можуть бути більш схильні до спілкування з учнями на рівних. Вчителі середнього віку (35-55 років) мають значний досвід роботи та можуть бути більш прагматичними в обговоренні проблем, спираючись на свій досвід та розуміння реальних можливостей школи. Вчителі старшого віку (55+ років) можуть мати більш консервативні погляди, але їхній досвід є цінним для аналізу проблем та пошуку зважених рішень. Їхня активність може залежати від особистої зацікавленості та стану здоров'я. Активність вчителів також залежить від їхньої особистої зацікавленості, рівня залученості до життя школи, адміністративної підтримки та наявності часу.

	<i>5) учні (яких класів; хлопці чи дівчата);</i> Учні старших класів (10-11 класи) зазвичай є найактивнішими учасниками обговорення проблем шкільного життя. Вони мають більш сформовану громадянську позицію, краще розуміють складність проблем та відчувають безпосередній вплив шкільних рішень на своє майбутнє. Середні класи (7-9 класи) проявляють зростаючу активність, особливо якщо їх заохочують та створюють можливості для висловлювання думок через органи самоврядування, проекти та дискусії. Молодші класи (1-6 класи) менш активно беруть участь у формальних обговореннях, але можуть висловлювати свої думки на класних годинах, через опитування або через своїх представників в органах самоврядування (якщо такі є). Загалом, важко виділити чітку тенденцію щодо активності хлопців чи дівчат. Активність більше залежить від індивідуальних особливостей, інтересів та конкретної проблеми, що обговорюється. Можуть спостерігатися певні відмінності в тематиці обговорень: дівчата можуть бути більш активними у питаннях, пов'язаних з емоційним кліматом, стосунками, булінгом, тоді як хлопці можуть більше цікавитися організаційними та спортивними аспектами. <i>б) рідні учнів (батьки чи матері/ дідусі чи бабусі/ старші сестри/брати; рід занять, вік)?</i> Батьки (особливо матері) зазвичай є найактивнішою групою рідних в обговоренні проблем шкільного життя. Вони безпосередньо зацікавлені в навчанні, безпеці та добробуті своїх дітей. Матері часто проявляють більшу емоційну залученість. Активність дідусів та бабусь є трохи нижчою, але вони можуть брати участь в обговореннях, особливо якщо опікуються онуками або мають значний життєвий досвід. Батьки з вищою освітою та активною життєвою позицією, як правило, більш активно цікавляться шкільними проблемами, беруть участь у батьківських зборах, шкільних радах та ініціативах. Батьки, зайняті на роботах, що вимагають багато часу можуть мати менше можливостей для активної участі, але можуть висловлювати свою думку через онлайн-платформи або представників батьківської ради. Батьки молодших школярів можуть бути більш залучені до шкільного життя, ніж батьки старшокласників, які можуть вважати своїх дітей більш самостійними.
5.	<i>Наскільки дієвими станом на тепер є правила життя освітньої спільноти школи, наприклад, шкільні традиції чи правила поведінки учнів/вчителів? Від яких неписаних норм, на вашу думку, треба звільнитись, які розробити чи скоригувати?</i> Як голова батьківського комітету школи, я можу сказати, що дієвість правил життя нашої освітньої спільноти є питанням, яке постійно потребує нашої уваги та обговорення. Щодо дієвості існуючих норм: ● Шкільні традиції: Деякі наші традиції, безумовно, залишаються важливим елементом, що об'єднує учнів, вчителів та батьків, створює особливу атмосферу та передає цінності. Наприклад, свято першого дзвоника, день вчителя, випускний вечір – ці події є значущими для більшості. Проте, є й такі

традиції, які, можливо, втратили свою актуальність або стали формальними. Їхню дієвість варто переглянути, запитавши думку учнів, вчителів та батьків.

- **Правила поведінки учнів:** Загалом, правила поведінки є необхідними для підтримки порядку та створення безпечного навчального середовища. Однак, деякі з них можуть здаватися застарілими або надмірно суворими, не враховуючи сучасні реалії та потреби учнів. Важливо, щоб ці правила були зрозумілими, справедливими та спрямованими на формування відповідальності, а не лише на покарання.
- **Правила поведінки вчителів:** Існуючі норми професійної етики та поведінки вчителів, як правило, є важливими для забезпечення якісного навчального процесу та поважливих стосунків з учнями та батьками. Проте, можливо, є неписані норми, які обмежують ініціативу вчителів або не сприяють їхньому професійному розвитку.

Від яких неписаних норм, на мою думку, треба звільнитись:

- **Надмірна формальність у спілкуванні:** Іноді існує неписана норма надмірно офіційного спілкування між батьками, вчителями та адміністрацією. Це може ускладнювати відкритий діалог та вирішення проблем. Варто прагнути до більш партнерських та довірливих стосунків.
- **Стереотипи щодо поведінки учнів:** Іноді існують неписані очікування щодо "правильної" поведінки учнів, які не враховують індивідуальні особливості та потреби кожної дитини. Важливо відходити від узагальнень та підходити до кожної ситуації індивідуально.
- **Боязнь висловлювати критичні зауваження:** Іноді батьки або вчителі можуть відчувати неписаний тиск не висловлювати критичні зауваження щодо організації навчального процесу чи інших аспектів шкільного життя. Важливо створити атмосферу, де конструктивна критика сприймається як можливість для покращення.

Які норми треба розробити чи скоригувати:

- **Правила поведінки в онлайн-середовищі:** Зважаючи на активне використання технологій, необхідно розробити чіткі та зрозумілі правила етичної поведінки в онлайн-просторі як для учнів, так і для вчителів та батьків.
- **Норми інклюзивної взаємодії:** Важливо переглянути існуючі правила та розробити нові, які б максимально враховували потреби всіх учасників освітнього процесу, включаючи дітей з особливими освітніми потребами.
- **Положення про вирішення конфліктних ситуацій:** Необхідно мати чіткий та прозорий механізм вирішення конфліктів, що виникають між учнями, вчителями та батьками, з урахуванням прав усіх сторін.
- **Норми, що сприяють емоційному благополуччю:** Варто розробити або посилити норми, спрямовані на створення в школі атмосфери підтримки, розуміння та запобігання булінгу.
- **Положення про батьківське самоврядування:** Якщо воно потребує оновлення, варто переглянути його, чітко визначити права та обов'язки

	батьківської спільноти, механізми її взаємодії з адміністрацією та педагогічним колективом. Для того, щоб ці зміни були ефективними та відображали потреби всієї освітньої спільноти, необхідно залучати до обговорення та розробки нових норм учнів, вчителів та батьків. Тільки спільними зусиллями ми зможемо створити дійсно дієві та сучасні правила життя нашої школи.
6.	<i>Як гадаєте, чи виконує орган батьківського самоврядування, який ви представляєте, роль своєрідного містка між батьківською спільнотою та адміністрацією закладу освіти?</i> ● <i>Якщо так, то у чому саме це виявляється?</i> ● <i>Якщо ні, то що цьому шкодить?</i> Як голова батьківського комітету, я вважаю, що наш орган повинен виконувати і, в більшості випадків, виконує роль своєрідного містка між батьківською спільнотою та адміністрацією закладу освіти. У чому саме це виявляється, якщо так: ● Передача інформації від батьків до адміністрації: Ми є каналом, через який батьки можуть доносити свої колективні думки, пропозиції, занепокоєння щодо різних аспектів шкільного життя – організації навчального процесу, харчування, безпеки, позакласних заходів тощо. Наприклад, якщо у батьків виникають спільні питання щодо певного навчального предмета або організації дистанційного навчання, вони звертаються до нас, і ми вже офіційно озвучуємо це перед адміністрацією. ● Донесення інформації від адміністрації до батьків: Адміністрація школи часто використовує батьківський комітет для оперативного інформування всієї батьківської спільноти про важливі рішення, зміни, плани, події. Ми допомагаємо поширювати цю інформацію через батьківські збори, чати, оголошення. ● Участь у обговоренні та прийнятті рішень: Нас часто залучають до обговорення важливих питань, що стосуються шкільного життя, наприклад, при розробці правил внутрішнього розпорядку, плануванні ремонтних робіт, організації благодійних акцій. Наша думка як представників батьківської громади є важливою при прийнятті остаточних рішень. ● Представництво інтересів батьків: Ми виступаємо від імені всіх батьків, коли необхідно відстояти їхні права та законні інтереси або інтереси наших дітей перед адміністрацією чи іншими органами. ● Організація спільної діяльності: Батьківський комітет часто є ініціатором або співорганізатором різних шкільних заходів, у яких беруть участь учні, вчителі та батьки. Це сприяє налагодженню кращого порозуміння та співпраці між усіма учасниками освітнього процесу. Наприклад, організація ярмарків, допомога у проведенні свят, облаштування шкільної території. ● Посередництво у вирішенні конфліктів: У деяких випадках ми можемо виступати посередниками у вирішенні конфліктних ситуацій між батьками та

	вчителями або адміністрацією, допомагаючи знайти компромісне рішення, яке враховує інтереси всіх сторін. Якщо ні, то що цьому шкодить: ● Недостатня комунікація з боку адміністрації: Якщо адміністрація нерегулярно інформує батьківський комітет про важливі питання або не залучає нас до обговорення, наша роль містка слабшає. ● Недостатня активність батьківської спільноти: Якщо батьки неактивно звертаються до комітету зі своїми питаннями та пропозиціями, ми не можемо повноцінно представляти їхні інтереси. ● Формальність діяльності комітету: Якщо наша робота зводиться лише до формальних зустрічей та збору коштів без реального впливу на шкільне життя, ми втрачаємо довіру батьків та адміністрації. ● Недостатня підтримка з боку вчителів: Іноді може виникати непорозуміння або недостатня готовність до співпраці з боку окремих вчителів. ● Відсутність чіткого положення про батьківське самоврядування: Якщо наші права та обов'язки чітко не визначені, це може ускладнювати нашу взаємодію з адміністрацією. ● Конфлікти всередині батьківського комітету: Незлагоджена робота всередині самого комітету може підірвати нашу здатність ефективно виконувати роль містка. Для того, щоб наш батьківський комітет максимально ефективно виконував роль містка, необхідна взаємна зацікавленість у співпраці, відкрита комунікація та готовність до діалогу з обох сторін – як з боку батьківської спільноти, так і з боку адміністрації школи. Ми постійно працюємо над тим, щоб бути ефективним каналом комунікації та сприяти позитивній взаємодії в нашій школі.
7.	<i>Як ви встановлюєте ефективність батьківського самоврядування? Покажіть документи, де зафіксовано результати таких досліджень.</i> Як голова батьківського комітету, встановлення ефективності нашого самоврядування є важливим завданням, хоча й не завжди формалізованим у вигляді окремих "досліджень" з офіційними документами. Наша оцінка ефективності ґрунтується на комплексному підході, що включає спостереження, зворотний зв'язок та аналіз результатів нашої діяльності. Як ми встановлюємо ефективність батьківського самоврядування: 1. Зворотний зв'язок від батьківської спільноти: ○ Кількість звернень та пропозицій: Збільшення кількості батьків, які звертаються до нас зі своїми питаннями, проблемами або пропозиціями, свідчить про зростання довіри та розуміння нашої ролі. ○ Активність на батьківських зборах: Висока відвідуваність та активна участь батьків в обговореннях на батьківських зборах, ініційованих

комітетом, є показником їхньої зацікавленості та готовності до співпраці.

- о **Відгуки та подяки:** Отримання позитивних відгуків та подяк від батьків за нашу роботу свідчить про те, що ми виконуємо важливу функцію та допомагаємо вирішувати їхні проблеми.
- о **Участь у наших ініціативах:** Кількість батьків, які долучаються до організованих нами заходів, проєктів або акцій, є важливим індикатором підтримки та довіри.

2. **Взаємодія з адміністрацією та педагогічним колективом:**

- о **Рівень співпраці:** Ефективність нашої роботи проявляється у налагодженні конструктивного діалогу та співпраці з адміністрацією школи та вчителями. Якщо наші пропозиції розглядаються, враховуються, а спільні рішення реалізуються, це свідчить про нашу дієвість.
- о **Залучення до обговорень:** Запрошення представників батьківського комітету на наради, педагогічні ради або інші важливі заходи для обговорення питань, що стосуються батьківської спільноти, є ознакою визнання нашої ролі.
- о **Вирішення проблем:** Успішне вирішення питань та проблем, які ми доносимо до адміністрації від імені батьків, є прямим доказом нашої ефективності як "містка".

3. **Результати нашої діяльності:**

- о **Реалізація ініціатив:** Успішне втілення в життя проєктів та ініціатив, запропонованих батьківським комітетом (наприклад, покращення шкільного середовища, організація додаткових заходів для учнів), є конкретним показником нашої ефективності.
- о **Покращення комунікації:** Якщо після нашого втручання покращується комунікація між батьками, вчителями та адміністрацією, це свідчить про нашу позитивну роль.
- о **Зміни на краще у шкільному житті:** Якщо завдяки нашій діяльності відбуваються позитивні зміни у шкільному середовищі, навчальному процесі або інших аспектах життя школи, це є важливим критерієм ефективності.

Щодо документів, де зафіксовано результати таких "досліджень":

На жаль, у нашій школі ми не проводили формальних досліджень ефективності батьківського самоврядування з оформленням окремих документів зі статистичними даними та висновками. Наша оцінка є скоріше якісною та базується на спостереженнях та зворотньому зв'язку.

Однак, ми можемо фіксувати результати нашої роботи в таких документах:

- **Протоколи засідань батьківського комітету:** У протоколах відображаються обговорювані питання, прийняті рішення, заплановані та реалізовані заходи, що дає змогу відстежувати нашу діяльність та її результативність.
- **Звіти про діяльність батьківського комітету:** Періодично ми можемо готувати звіти для батьківської спільноти, де відображаємо виконану роботу,

	досягнуті результати та плани на майбутнє. Ці звіти є формою звітності про нашу ефективність. ● Звернення та листи до адміністрації: Копії наших офіційних звернень до адміністрації школи та отримані відповіді можуть свідчити про нашу активність у представництві інтересів батьків та результативність нашої комунікації. ● Подяки та відгуки від батьків: Збереження письмових подяк або відгуків від батьків може слугувати неформальним підтвердженням нашої корисної роботи. В майбутньому, можливо, ми розглянемо можливість проведення більш формалізованого опитування серед батьків для кількісної оцінки їхнього ставлення до роботи батьківського комітету та визначення сфер, де наша діяльність є найбільш ефективною та де потребує покращення. Важливо розуміти, що ефективність батьківського самоврядування значною мірою залежить від активності самих батьків, підтримки адміністрації та готовності всіх учасників освітнього процесу до співпраці. Наша мета – бути дієвим представником батьківської громади та сприяти створенню найкращих умов для навчання та розвитку наших дітей.
8.	<i>Чи ви достатньо компетентні для посади, на яку обрані? Якщо ні, то чого хотіли б навчитись, про що дізнатись?</i> <i>Як вважаєте, вас потрібно спеціально навчати, чи достатньо знайомості з досвідом попередників та самонавчання?</i> Як голова батьківського комітету, я вважаю, що на даному етапі я маю достатній рівень компетентності для виконання своїх обов'язків. Мій досвід спілкування з батьками, розуміння їхніх потреб та проблем, а також налагоджена комунікація з адміністрацією школи дозволяють мені ефективно представляти інтереси батьківської спільноти. Однак, я завжди відкрита до навчання та вдосконалення своїх навичок. Є певні сфери, в яких я хотіла би поглибити свої знання та отримати нові компетенції: ● Глибше розуміння законодавства в сфері освіти: Ознайомлення з останніми змінами в освітньому законодавстві, правами та обов'язками батьків, учнів та школи допомогло б мені більш кваліфіковано представляти інтереси батьківської громади та орієнтуватися в складних юридичних питаннях. ● Навички ефективного ведення переговорів та вирішення конфліктів: Уміння знаходити компромісні рішення, конструктивно вести переговори з адміністрацією, вчителями чи іншими батьками є ключовим для успішної роботи голови батьківського комітету. Хотілося б дізнатися про нові стратегії та техніки ведення переговорів. ● Основи проектного менеджменту: Організація та реалізація шкільних проєктів за участю батьківської громади вимагає певних знань у сфері планування, управління ресурсами та контролю за виконанням. Навчання основам проектного менеджменту було б корисним.

	● Навички публічних виступів та презентації: Чітке та переконливе донесення інформації до батьківської спільноти, представлення позиції комітету на загальношкільних зборах вимагає впевненості та вміння ефективно виступати публічно. ● Стратегічне планування діяльності батьківського самоврядування: Розуміння принципів стратегічного планування допомогло б нам більш системно підходити до визначення цілей та завдань батьківського комітету на довгострокову перспективу. Щодо питання про спеціальне навчання, я вважаю, що поєднання знайомства з досвідом попередників, самонавчання та спеціалізованих навчальних програм було б найбільш ефективним. ● Досвід попередників є безцінним, оскільки він дає розуміння специфіки роботи батьківського комітету в нашій школі, налагоджених контактів та традицій. Вивчення їхніх успіхів та помилок може допомогти уникнути певних труднощів та використати вже перевірені підходи. ● Самонавчання через читання відповідної літератури, ознайомлення з інформаційними ресурсами, обмін досвідом з головами батьківських комітетів інших шкіл є важливим для постійного професійного зростання. ● Спеціальне навчання у вигляді тренінгів, семінарів або курсів з лідерства, комунікації, управління проектами, основ законодавства надало б мені системні знання та практичні навички, які не завжди можна отримати шляхом самонавчання чи спостереження за попередниками. Таке навчання допомогло б мені діяти більш професійно та ефективно у різних ситуаціях. Тому, хоча на даний момент я відчуваю себе достатньо компетентною, я переконана, що постійне навчання та вдосконалення є запорукою успішного виконання обов'язків голови батьківського комітету та ефективного представництва інтересів усієї батьківської спільноти нашої школи. Я була би вдячна за можливість отримати відповідне навчання та підтримку у цьому напрямку.